ADVOCATENBLAD

SINDS 1918

Boomjuridisch

JAARGANG 99 | 2019 | 8

BESTIAE FEROCES AMICI NATURAE

JAMBO®

SAFARI CLUB

SINDS 1979

SAFARI IN AFRIKA?

Tanzania
Kenia
Madagaskar
Oeganda
Rwanda
Zimbabwe
Namibië
Botswana
Zambia
Mozambique
Seychellen
Mauritius
Zuid-Afrika

Al sinds 1979 dé Afrika specialist

Op **jambo.nl** en in onze brochure vindt u ruim 100 uitgekiende reizen of bel met onze Afrika specialisten op 020-2012740 voor een reis op maat.
De mogelijkheden zijn eindeloos, privé reizen geheel conform uw wensen!

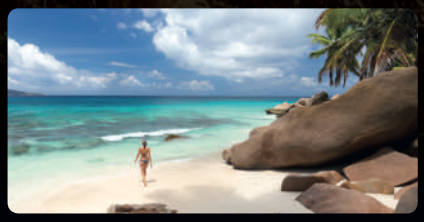

ANVR SGR

COLOFON

Publicatiedatum 1 oktober 2019

99e jaargang
Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 10 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen. De redactie werkt volgens de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek.
Het volgende nummer van het *Advocatenblad* verschijnt op 5 november.

Hoofdredacteur
Kees Pijnappels

Redactie
Sabine Droogleever Fortuyn, Stijn Dunk, Francisca Mebius

Advocaat-redactieleden
Jan Wouter Alt, Aldert van der Bent, Yola Geradts, Karol Hillebrandt, Jack Linssen, Robert Malewicz, Coline Norde, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen, Rogier Wolf

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Textcetera, Den Haag

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Wilco, Amersfoort

Citeerwijze
Adv.bl. 2019-8, p.

Aan dit nummer werkten mee
Robert Aarts, Jiri Büller, Erik Jan Bolsius, Yola Geradts, Nick Chesneye, Alexandra Gerny, Martijn Gijsbertsen, Linus Hesselink, Petra van Kampen, Najima Khan, Till Kressin, Lars Kuipers, Herman Loonstein, Perla Michiels, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevis Smitt, Floor Veldhuis, Vlos Vingerhoets, Marco de Vries, Norbert Waalboer

Redactionele bijdragen
Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.
Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.
De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.
De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 335 35 70.

Boom juridisch
Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde
Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070 - 335 35 54.

Abonnementen
De abonnementsprijs bedraagt € 246 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailattendering. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en worden stilzwijgend verlengd, tenzij het abonnement schriftelijk wordt opgezegd. Na afloop van het eerste abonnementsjaar dient u rekening te houden met een opzegtermijn van één maand. Kijk op www.tijdschriften.boomjuridisch.nl voor meer informatie. Wilt u een abonnement afsluiten of heeft u vragen? Neem dan contact op via klantenservice@boomdenhaag.nl of via telefoonnummer 070-330 70 33.

Adreswijzigingen
Boom juridisch via klantenservice@boomdenhaag.nl of via telefoonnummer 070-330 70 33. Adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Media-advies
Maarten Schuttél

Advertentiedeelname
Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl.

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en verveelvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

ISSN 0165-1331

Omslagillustratie: Floris Tilanus

HOI 2019 KEURMERK

Nederlands uitgeversverbond
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

© Sjoerd van der Hucht

REDACTIONEEL

TERREUR

DOOR / KEES PIJNAPPELS

In de ruim honderdjarige geschiedenis van dit clubblad was het niet eerder voorgekomen dat één van de leden omwille van zijn beroep werd vermoord. Honderd jaar. Niet eerder. Tot nu. De Nederlandse advocatuur heeft sinds 18 september 2019 haar eigen ‘nine-eleven’.
De gevolgen van deze aanslag voor de beroepsgroep laten zich vooralsnog raden. Het enige dat we zeker weten, is dat ze ingrijpend zijn en dat deze klap lang zal nadreunen. Allereerst in praktische zin. Er moet worden onderzocht waar het misging. Er moeten nieuwe afspraken worden gemaakt over de beveiliging van mensen die in de strafrechtelijke frontlinie acteren. De toegang van kantoren en instellingen zal ongetwijfeld nóg strenger worden bewaakt. Misschien wordt het fenomeen kroongetuige tegen het licht gehouden.
In moreel opzicht heeft de moord op Derk zeker zoveel impact. Na alle aanslagen die de westerse wereld deze eeuw deden opschrikken, was steeds de boodschap: we laten ons niet bang maken, het leven gaat door, we laten onze open maatschappij niet dichtspijkeren. De praktijk is anders. Inmiddels staat diezelfde maatschappij vol met hekken en poorten, hangen er op straat overal camera’s en voelen we ons op internet allang niet meer veilig. Ons dagelijks leven wordt ontegenzeggelijk beïnvloed door terreur.
De aanslag op Derk had weliswaar geen politiek motief, maar was wel degelijk een daad van terreur. Bedoeld om angst te zaaien en de procesgang te verstoren. Dat zou weleens beter kunnen zijn gelukt dan we bereid zijn hardop toe te geven. Het is misschien politiek correct om te zeggen dat we ons niet laten intimideren, maar uiteindelijk moet iedereen voor zichzelf bepalen waar de grens ligt. Slechts een enkeling kan die afweging maken met alleen zichzelf voor ogen, hetgeen een heldhaftig besluit aanzienlijk bemoeilijkt. Dat Derk een jong gezin achterlaat, maakt zijn gewelddadige dood nog schrijnender.
De aanslag op de strafadvocaat vond plaats op woensdag de 18de, twee dagen voor de deadline van deze editie. Het redactionele proces was op dat moment al vergevorderd. Dat de inhoud in korte tijd ingrijpend moest veranderen, was geen punt van discussie. Wel hoe we die verandering moesten invullen.
We hebben geprobeerd een beeld te schetsen van de impact die de aanslag had op de Nederlandse samenleving in het algemeen en de advocatuur in het bijzonder. Uiteraard geven we ook ruimte aan verdriet, rouw en respect voor de overledene. Verder vindt u een artikel over het fenomeen kroongetuige met de vraag of dat nog langer een bruikbaar instrument is. Speciale aandacht ging uit naar de omslag. We zijn op zoek gegaan naar symbolisch beeld dat in een oogopslag duidelijk maakt wat deze aanslag teweeg heeft gebracht, zonder onszelf of anderen te overschreeuwen. Geen kreet klinkt luid genoeg om uiting te kunnen geven aan de afschuw die deze laffe daad oproept.

TOGA ACADEMIE

PRAKTIJKGERICHTE CURSUSSEN VOOR ADVOCATEN

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

TIPS, TRICKS EN ACTUALITEITEN STRAFRECHT

mr. Jan Vlug PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
14 november 2019 - Zwolle, 21 november 2019 - Amsterdam,
6 december 2019 - Den Bosch, 13 december 2019 - Rotterdam,
19 december 2019 - Utrecht - Kasteel Oudaen

DO'S & DONT'S BIJ DE R-C & DE RAADKAMER

mr. Eric Diepraam & mr. Peter Hermens
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
4 december 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

MASTERCLASS STRAFRECHTELIJK BEWIJS

prof. dr. Peter van Koppen
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 395
19 november 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

WET WAPENS EN MUNITIE – THEORIE EN PRAKTIJK

mr. Jan Vlug & ing. Jaś van Driel
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 395
7 november 2019 - Amsterdam - Schietvereniging Westerpark

JEUGDSTRAFRECHT PRAKTISCH EN ACTUEEL

mr. Monique van der Zouw
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
26 november 2019 - Rotterdam - De Nieuwe Poort (CS)
5 december 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

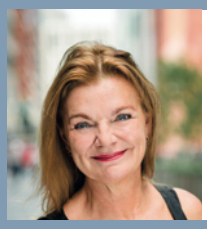

PRAKTISCH EN ACTUEEL CIVIEL JEUGDRECHT

mr. Annette van Riemsdijk
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
25 november 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)
9 december 2019 - Rotterdam - De Nieuwe Poort (CS)

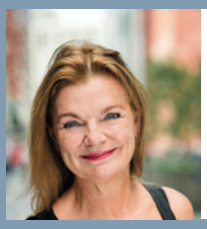

PRAKTISCH PROCEDEREN EN ADVISEREN IN HET ERFRECHT

mr. Annette van Riemsdijk
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
27 november 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

SCHEIDEN EN EIGEN HUIS IN DE PRAKTIJK

Geertje Tuinema
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
28 november 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

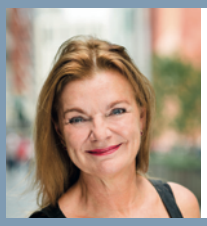

PRAKTISCH PROCEDEREN IN HET FAMILIERECHT

mr. Annette van Riemsdijk
PO-PUNTEN: 5 PRIJS: 449
11 november 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)
2 december 2019 - Rotterdam - De Nieuwe Poort (CS)

AVG ACTUALITEITEN

mr. Thomas van Essen
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
26 november 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)
17 december 2019 - Rotterdam - De Nieuwe Poort (CS)

MASTERCLASS BURGERLIJK PROCESRECHT

prof. dr. Gert van Rijssen
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
11 december 2019- Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

WWFT IN DE ADVOCATENPRAKTIJK

mr. dr. Arnaud Booij
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
3 december 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

ACTUALITEITEN ARBEIDSRECHT: WET ARBEIDSMARKT IN BALANS (WAB)

prof. dr. Diana de Wolff
PO-PUNTEN: 4 PRIJS: 349
12 november 2019 - Rotterdam - De Nieuwe Poort (CS)
10 december 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

MASTERCLASS ONDERNEMINGSRECHT EN OVERNAMEPRAKTIJK

prof. mr. Bas Steins Bisschop & prof. mr. dr. Kid Schwarz
PO-PUNTEN: 6 PRIJS: 549
9 december 2019 - Amsterdam - De Nieuwe Poort (Zuidas)

Beperkt aantal plaatsen. Boek nu snel op:

WWW.TOGA-ACADEMIE.NL

DEZE EDITIE

6
Derk Wiersum

28
Hoe Sander Dekker zwichtte

40
Wapenen tegen cybercrime

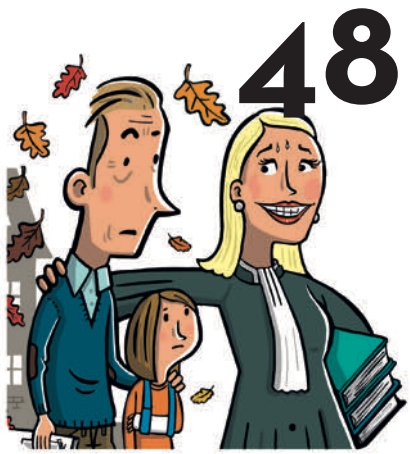

48
In dienst van cliënt én verzekeraar

RUBRIEKEN
3 Redactioneel, Colofon
16 Interactie
17 Cijfers, Citaat, Column Najima Khan
25 In Beeld
22 Frisse Neus
27 Ter zitting, Agenda
46 Gezien
47 Tuchtrechtcolumn Trudeke Sillevis Smitt
61 Buitenlandse balie, De beroepscoach

DERK WIERSUM
6 Derk Wiersum
9 Aanslag op de rechtsstaat
10 Kiezen tussen cliënt en gezin
12 'Ik sta altijd de underdog bij'
13 In memoriam Derk Wiersum
14 Discussie over kroongetuige laait op

ACTUEEL
18 Rechtspraak krijgt jaarlijks 95 miljoen erbij
21 Minder vooroordelen, meer diversiteit
53 Kleiner kantoor minder gerust op de toekomst
67 Jubileum 2019: 'Kennis is macht'
68 Lawyers for Lawyers: Mikpunt van 'red tagging' op Filipijnen

DOSSIER GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND
28 Hoe Sander Dekker zwichtte
34 Debat over rechtsbijstand muurvast
38 Advocaat in actie: 'Je kunt niet zeggen: maak zelf je ouderschapsplan'

ACHTERGROND
40 Wapenen tegen cybercrime
48 In dienst van cliënt én verzekeraar
56 Te gast in Nederland
62 De prijs van een mensenleven

JURIDISCH
69 Even opfrissen: Terugkomen van bindende eindbeslissingen
71 Juridische opinie: Hoger griffierecht afwenden als toevoeging vervalt
72 Juridische analyse: Do's and don'ts bij uitstel betaling belastingaanslagen

VAN DE ORDE
77 Ordeberichten
84 Transfers
89 Uitspraken van de tuchtrechter

© Pascale Guillou

Dag lieve Derk. Geweldig mooi mens. *Amice*. Met je brede lach. Je humor, je optimisme, je vindingrijkheid, je bevlogenheid. Advocaat in een beetje huis-tuin-en-keukenzaken was je, zei je ooit. Relativerend. Het ging je niet om de zaak, en ook niet of die groot of klein was. Het gaat om de cliënt. Die zit in de verdomhoek. Maar dan wel samen met jou. Je vocht voor die cliënt. Voor rechtvaardigheid. Want of een systeem nu rechtvaardig is of onrechtvaardig: de verdachte heeft een advocaat nodig om te zorgen dat ook het rechtvaardige systeem wel de juiste keuzes maakt. Je vocht. Maar nooit onbehoorlijk. Altijd met respect. En met een beetje bravoure. Sympathiek was je. Integer. Uiterst bekwaam. Tegen de doodstraf. Tegen de gedachte dat je mensen in een hokje kunt stoppen om wie ze zijn. Of wat ze hebben gedaan. Fluitend naar je werk. Bij voorkeur op de fiets. Met je oortjes. Nuchter. Rechtdoorzee. Gewoon no-nonsense. Vader. Geliefde. Strafrechtadvocaat. Docent. Een absolute aanwinst voor de strafrechtadvocatuur. Voor de balie. En later voor de rechterlijke macht. Inspirerend. Wars van publiciteit, van op de voorgrond staan. Tenzij het ging om de inhoud. Want die had je. En plezier. Veel. In je werk. In je leven. En nu ben je er niet meer. Het was geen mooie dag. Gitzwart was ie. En dat zal die woensdag in september altijd blijven. Voor eenieder die je gekend heeft. Voor eenieder die je geraakt hebt. Dag lieve Derk. Geweldig mooi mens.

Petra van Kampen, NOvA

AD
Algemeen Dagblad
donderdag 19 september 2019 Prijs € 2,50

Dubai is dol op onze 'Hayma'
Chocoladeletters met zeezout zijn een hit ▸ P13

De **R** van rekening is in de maand
September duur voor ouders ▸ P17

1976-2019
Rangers rouwt om 'hero' en 'legend' Ricksen
▸ Sportwereld

MOORD OP ADVOCAAT DERK WIERSUM

Een nieuw en donker tijdperk

Advocaat Derk Wiersum, vader van twee jonge kinderen, is gisteren vermoord.
Hoogstwaarschijnlijk om zijn werk: het bijstaan van kroongetuige Nabil B. in het proces tegen de criminele organisatie van Ridouan Taghi. Een advocaat vermoorden tijdens een strafzaak, dat is ongekend in ons land. Er is voor de Nederlandse rechtsstaat een nieuwe, donkere realiteit aangebroken.

'Er is weer een grens overschreden. Dit is walgelijk'
MINISTER FERD GRAPPERHAUS
■ Analyse | P3

'We zouden volgende week een gesprek hebben over de inzet van beveiligers'
COLLEGA VAN WIERSUM
■ Nieuws | P4

'Wie durft na zo'n aanslag nog een kroongetuige bij te staan?'
ADVOCAAT PETER PLASMAN
■ Gevolgen | P6

Fractieleiders zijn opvallend lief voor elkaar op eerste dag Algemene Beschouwingen ▸ P8

Tot en met zaterdag meest droog. ▸ Sportwereld

DO	VR	ZA
18° 3°	20° 4°	29° 6°

AD Nieuwsmedia
Deze krant is ondertekend van AOB Nieuwsmedia, de grootste nieuwsorganisatie van Nederland

BEL/LUX € 3,10 – CAN EEL € 3,10 – DUI/DOD € 3,20 – MAL/CYP € 3,10 – FRA/ITA/ESP/ € 3,20 – POR/SPA € 3,20 – KRO 45 3310 – SLO € 3,60 MAD € 4,20 – ARU/BON/CUR ANG 7,50 / USD 6,95
NL 4,20 BTW JAARGANG € 2,00

De Telegraaf
DONDERDAG 19 SEPTEMBER 2019
SPRAAKMAKEND DE GROOTSTE!

John van den Heuvel: *'Marengo-proces met bloed doordrenkt'* PAGINA T11

WREDE MOORD OP ADVOCAAT KROONGETUIGE NIEUWE SCHOK

NARCO-TERREUR

AANVAL OP DE RECHTSSTAAT

Advocaat Derk Wiersum verliet zijn woning in Amsterdam Buitenveldert voor een gewone werkdag, toen kille schoten een eind aan zijn leven maakten.

door **John van den Heuvel** en **Mick van Wely**

AMSTERDAM • Nederland is diep geschokt door een narcoterreuraanslag, die gisteren het leven koette aan de advocaat van de kroongetuige in het strafproces tegen Ridouan Taghi.

'Een aanval op de rechtsstaat' noemen advocaten, rechters en officieren van justitie de wrede moord op advocaat Derk Wiersum, gisteren in Amsterdam-Buitenveldert. De raadsman werd neergeschoten door een zog voertrburhige tiener toen hij 's ochtends zijn huis verliet.

Ondanks een eerdere aanslag op de broer van zijn cliënt, kroongetuige Nabil B., werd advocaat Wiersum niet beveiligd.

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) gaat kijken of personen in de justitieketen extra beveiliging moeten krijgen.

Na het plaatsen van een afgehakt hoofd voor een coffeeshop, de aanslagen op De Telegraaf en Panorama en de liquidatie van de broer van kroongetuige Nabil B. is de moord op advocaat Wiersum, die een vrouw en twee jonge kinderen nalaat, een nieuw dieptepunt in de strijd tegen drugsbendes als die van 's lands meest gezochte crimineel Ridouan Taghi. Het Marengo-proces tegen Taghi loopt zware averij op, nu de enige kroongetuige van het OM op zoek moet naar een andere advocaat.

■ WIE PRAAT GAAT ERAAN PAGINA T2 ■ 9/11 VAN ADVOCATUUR PAGINA T4

Woensdag **18 september 2019**
NRC HANDELSBLAD
LUX ET LIBERTAS
ALGEMEEN HANDELSBLAD (1828) EN NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT (1844) nrc.nl JAARGANG 49 NO. 297 PRIJS €2,99

DERDE DINSDAG IN SEPTEMBER

De locatie van de schietpartij in Amsterdam Buitenveldert. Een getuige hoorde knallen en zag meerdere mannen weglopen.

GEORGANISEERDE MISDAAD

Liquidatie van advocaat 'is aanslag op rechtsstaat'

Na broer van kroongetuige Nabil B. is woensdagmorgen zijn advocaat in Amsterdam geliquideerd.

Door **Wouter Laumans**, **Jan Meeus** en **Freek Schravesande**

AMSTERDAM. Een aanslag op het fundament van de rechtstaat. Zo kwalificeren collega-raadslieden de liquidatie van advocaat Derk Wiersum. Hij is woensdagochtend om half acht doodgeschoten toen hij van zijn woning in Amsterdam Buitenveldert naar zijn auto liep. Een getuige die in de buurt woont hoorde om 07.33 uur een alarm afgaan. „Daarna hoorde ik knallen en zag ik meerdere mannen weglopen."

Derk Wiersum was de advocaat van Nabil B., de kroongetuige die belastende verklaringen heeft afgelegd tegen een groep mannen rond Ridouan Taghi, de meest gezochte crimineel van Nederland. Het is de tweede keer dat een persoon uit de omgeving van deze kroongetuige is geliquideerd.

In maart 2018, een week nadat publiek werd dat Nabil B. een kroongetuigendeal had gesloten, is zijn broer Reduan vermoord in zijn kantoor in Amsterdam-Noord. Hoewel de schutter voor die moord is veroordeeld, is nooit officieel vastgesteld wie de opdrachtgever is van die moordaanslag. Het Openbaar Ministerie heeft het vermoeden uitgesproken dat Taghi achter die moord zit. De advocaat van Taghi ontkent dat. Volgens zijn advocaat heeft Taghi geen bezwaar tegen het gebruik van zijn volledige naam.

Derk Wiersum (1975) stond bekend als een goede advocaat. Collega-raadslieden omschrijven hem als „professioneel en prettig in de omgang". Zijn partner werkt als rechter bij de Rotterdamse rechtbank. Ze hebben twee jonge kinderen.

Strafrechtadvocaat Jillis Roebse, die Wiersum goed kende, omschrijft hem als een „lieve zachtaardige man" en als „een goede advocaat met een enberispelijke reputatie". Volgens Roelse wilde Wiersum geen beveiliging. „Ik heb hem daar onlangs nog over gesproken, maar hij vond dat hij gewoon zijn werk moest kunnen doen. Derk ging op zijn fiets naar zijn werk. 'We wonen toch in Nederland', zei hij dan."

Politiek reageert geschokt

Premier Rutte sprak woensdagmorgen van een „treurige gebeurtenis". Minister Ferdinand Grapperhaus (Justitie, CDA) liet het begin van de Algemene Beschouwingen schieten om zich met de moord bezig te kunnen houden. D66-leider Rob Jetten sprak van een „schokkende moordaanslag". „Dit is een poging van de onderwereld om te intimideren, om de rechtstaat te ondermijnen. Dat is volstrekt onaccoptabel, hier moeten we keihard tegen optreden." CDA-Kamerlid Chris van Dam twitterde dat hij de moord „erger dan erg vindt: een nieuw hoofdstuk in de brutaliteit van de drugsmaffia".

Collega-advocaten reageerden zonder uitzondering geschokt. Hij is niet vermoord om wie hij was maar om wat hij deed, zeggen zij. „Daarom is iedereen zo geschokt", vertelt een raadsman die niet met naam wil worden genoemd. Ze onderschrijven de woorden van Roebse. „Hij heeft op een normale manier kroongetuige Nabil B. bijgestaan. Zakelijk, collegiaal en professioneel", zegt een advocaat die het dossier van Nabil B. goed kent. „Dat was zijn werk en dat blijft ons werk. Vandaar de vraag die alle strafrechtadvocaten zich nu stellen. Wie is de volgende? Moeten we nu allemaal vrezen voor onze veiligheid?" Ze ervaren de liquidatie als een terreuraanslag, bedoeld om angst te zaaien.

Allemaal zijn ze stellig als het gaat om de impact van deze aanslag. Een van de fundamentele uitgangspunten van de rechtstaat is dat ze zonder angst hun cliënten moeten kunnen bijstaan. „Wij zijn er voor onze cliënten en vertegenwoordigen hun belangen in de rechtszaal. Maar we zijn niet verantwoordelijk voor alles wat zij doen in het criminele milieu."

Advocaten van kroongetuigen

Een van de vragen die advocaten zich stellen is of er nog collega's bereid zijn om kroongetuigen bij te staan. Dat willen sowieso weinig advocaten, zegt Willem Jan Ausma, die kroongetuige Fred B. bijstond in de zaak-Holleeder. „Dat is wel begrijpelijk. Het houdt andere cliënten buiten de deur, je wordt als MSB'er gezien." Als advocaat van een kroongetuige heb je te maken met een „complex krachtenveld" waarin je je staande moet zien te houden.

Over zijn eigen veiligheid dacht Ausma wel na, maar een aanslag, daar hield hij geen rekening mee. „Je bent als advocaat zelf geen onderdeel van het spel. Je hebt geen eigen belangen. Je staat erboven, dáárom heb je een toga aan. Maar kennelijk zijn er mensen die de regels van het spel veranderen." En ja, zegt hij, zoiets heeft effect op andere advocaten die kroongetuigen bijstaan. „Die zullen zich nu wel twee keer achter de oren krabben."

Prinsjesdag
In het nieuws 4-13
Opinie 14-15

Hoekstra: tientallen miljarden in nieuw fonds
Pagina 4-5

Samenwerking Rutte III is broos, ondanks nieuw zelfvertrouwen
Pagina 6-7

Het parlement als marktplaats met handel in moties
Pagina 8-9

Troonrede: waarschuwende woorden en positieve cijfers
Pagina 12-13

23°C Wolken en zon wisselen elkaar donderdag af, het blijft droog.

Inhoud
Opinie 14-15 | Film C4-5 | Tv-gids & colofon C14-15 | Economie E1-7 | Familieberichten E8-9 | Sport E10-11

Bezorginformatie
nrc.nl/service of 088 572 0572
ma-t/m vr 08.00-19.45 uur, za 11.00-16.30 uur

Lees NRC ook online
Zo geregeld
Ga naar nrc.nl/activeer

DONDERDAG 19 SEPTEMBER 2019
VOLKSKRANT.NL

Cineast **Pedro Almodóvar**: 'Ik moet elke dag vechten om niet te veranderen in een onvriendelijke oude man' **V4-6**

deVolkskrant

De plaats in Amsterdam Buitenveldert waar strafrechtadvocaat Derk Wiersum werd vermoord. Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

Aanslag op de rechtsstaat

Advocaat Derk Wiersum van kroongetuige Nabil B. is woensdagochtend voor zijn huis in Amsterdam doodgeschoten. Aanklagers, rechters en zijn verbijsterde collega's vrezen voor hun veiligheid. Wie wil er nog een kroongetuige verdedigen? **P2-5**

PLUS:
DE VIER ANDERE VRAGEN DIE ZICH OPDRINGEN NA DEZE LIQUIDATIE P19, COMMENTAAR

Films om te **ondergaan**, niet per se te begrijpen
DE VISUELE POËZIE VAN ANDREJ TARKOVSKI IN EYE **V8-9**

Het lijkt **nationale verzoendag** in de Tweede Kamer
WEL ERG VRIENDELIJKE SFEER TIJDENS ALGEMENE BESCHOUWINGEN **P10-11**

Advertentie
LOF ALOM VOOR DE NIEUWE OEK DE JONG
ZWARTE SCHUUR
'Een instant klassieke roman.' – De Groene Amsterdammer
'Een overduidelijke meester in het vak.' – Het Parool
'Monumentale roman.' – NRC Handelsblad
'Een bijna ondraaglijke geladenheid.' – VN
●●●● – NRC Handelsblad
OEK DE JONG ZWARTE SCHUUR
uitgeverij atlas contact

Hazelnoot

De hazelaar op de hoek stond te schudden. Er vielen bladjes uit, soms vergezeld door stekelige bollen met hazelnoten erin. Het zag er raar uit, een schuddende boom in een windstille straat. Ik keek nog eens goed en constateerde een stuk of tien halsbandparkieten die proberden noten te kraken. Van alle hazelaars in de straat was die bijlkbaar de lekkerste, of de gezelligste.

Deze zeep halsbandparkieten had weinig geluk met kraken. Als het ze al lukte om een nooi uit een stekelbol te krijgen, viel die bij de kraakpoging alsnog uit de bek.

Weigemoed, dan wel diepgefrustreerd (dat kun je niet zien bij parkieten), kopten ze een takje verderop om een volgende mislukking te laten gebeuren. Ik heb geen enkele parkiet een noot zien opeten.

Toen ik trok een voor mij onhoorbaar signaal en vlogen ze allemaal weg. Zo, klaar. Misschien zat de werkdag eroop en moch ttten ze iets leuks gaan doen.

Paulien Cornelisse

150

AANVAL SAOEDI-ARABIË

'Bewijs voor rol Iran'

Saoedi-Arabië heeft woensdag wraaknakten getoond van wat Iraanse drones en kruisraketten zouden zijn. Die toonen volgens het Saoedische ministerie van Defensie 'onomstotelijk' aan dat Iran betrokken was bij de aanval op Saoedische olie-installaties van afgelopen weekeinde. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Mike Pompeo sprak van een 'oorlogsdaad' van Iran tegen Saoedi-Arabië. Teheran wees alle aantijgingen af.
TEN EERSTE | PAGINA 6

Misstand? Tip de Volkskrant
JAARGANG 78 48 pagina's NUMMER 290320
€ 3,25 België €4,00 Frankrijk €4,25 Luxemburg €4,00
DE VOLKSKRANT BV JACOB BONTIUSPLAATS 9, POSTBUS 1002, 1000 BA AMSTERDAM REDACTIE@VOLKSKRANT.NL TEL. REDACTIE 020-562 9222 KLANTENSERVICE 088-056 1561 BEZORGING 088-056 1555

AANSLAG OP DE RECHTSSTAAT

De dodelijke aanslag op raadsman Derk Wiersum joeg een schokgolf door heel Nederland. Het nieuws beheerste alle media. In reacties weerklonken verbijstering, woede, angst en verdriet.

© Norbert Waalboer

'Als een advocaat om het leven wordt gebracht vanwege het werk dat hij doet, is dat ook een aanslag op de rechtsstaat. Advocaten moeten in alle vrijheid en veiligheid hun werk kunnen doen.'

Algemeen deken Johan Rijlaarsdam

'Het is ronduit schokkend dat een advocaat de uitoefening van zijn beroep met de dood moet bekopen. Deze moord is daarom óók een aanslag op de rechtsstatelijke functie van de advocatuur en daarmee de rechtstaat.'

Amsterdamse deken Evert-Jan Henrichs

'Dit is een afschuwelijke moord, op een vader, een advocaat, een Amsterdammer. Dit leidt tot angst en onrust onder advocaten. Zij maken zich zorgen om hun veiligheid en de vrijheid om het recht te dienen. Dat zullen wij verdedigen.'

Burgemeester Femke Halsema van Amsterdam

'Dit is een aanslag op onze rechtsstaat. De mensen die daar werken, zorgen voor uw en mijn democratische rechtszorg. Dit is een grens die de georganiseerde misdaad is overgegaan.'

Minister Ferd Grapperhaus van Justitie en Veiligheid

'Dat rechters, advocaten en officieren van justitie veilig hun werk moeten kunnen doen, is niet onderhandelbaar. Het woord regeert, niet het geweld. Wij zijn het gezag, dat is onveranderd.'

Premier Rutte in de Tweede Kamer

'De NVSA is diep geschokt door het overlijden van onze zeer gewaardeerde collega Derk Wiersum. Wij kennen hem als een zeer prettig mens en een kundige en integere strafrechtadvocaat. Onze gedachten gaan op dit moment uit naar zijn vrouw, zijn kinderen en andere nabestaanden.'

Voorzitter Jeroen Soeteman namens de Nederlandse Vereniging van StrafrechtAdvocaten

'We moeten door. Allemaal moeten we door in deze rechtsstaat. Ik voorop, maar de anderen ook.'

Andermaal Grapperhaus

'Een volk dat voor misdaad zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen. Dan dooft het licht.'

Advocaat Oscar Hammerstein, vrij naar H. van Randwijk

KIEZEN TUSSEN CLIËNT EN GEZIN

DOOR / STIJN DUNK

Wie durft het nog aan een kroongetuige te verdedigen? Na de moord op Derk Wiersum staan advocaten stil bij hun veiligheid. Een belangrijke factor is het gezin: 'Mijn vrouw zegt zeker tegen mij: dat ga je toch niet doen?'

De dag van de moord spookte de vraag door het hoofd van strafadvocaat André Seebregts: wat zou hij doen als hem gevraagd werd kroongetuige Nabil B. te verdedigen? Of een kroongetuige in een vergelijkbaar proces? Het antwoord luidt tot zijn eigen grote teleurstelling: 'Zeer waarschijnlijk niet. Ik heb me als advocaat nooit door angst laten leiden. Maar dit is van een andere orde.'
Ook collega Robert Malewicz steekt waarschijnlijk niet zijn hand op als hem die vraag gesteld wordt. 'Dit kun je niet vragen van een advocaat. Dit werkt zo heftig door in je privéomgeving. Ik krijg sinds de moord appjes van vrienden en familie met de vraag of ik op wil passen. Mijn vrouw zou niet willen dat ik een kroongetuige verdedig. Ze zal zeker zeggen: dit ga je toch niet doen? Ze zou het vreselijk vinden.' Malewicz zegt het met pijn in zijn hart: 'Je wilt niet wijken voor geweld, dat is een heel sterk principe van advocaten.'

REALITEIT

Na de schokkende moord op Derk Wiersum is een nieuwe realiteit ontstaan. Daardoor wordt een vraag relevant die tot voor kort als ongepast werd gezien: durven advocaten risicozaken nog aan?
Seebregts raakte als raadsman van terreurverdachten in gevaarlijke situaties verzeild in het Midden-Oosten. 'In Egypte was ik bang omdat ik me daar op tv kritisch uitliet over het regime. Maar dan hield ik mijn rug recht, dat hoort bij ons vak. Strafadvocaten moeten tegen een stootje kunnen. Maar de risico's die nu in Nederland zijn ontstaan, zijn aanzienlijk erger.'
Ook andere takken van de advocatuur staan bloot aan geweld. Uit een peiling van het *Advocatenblad* in 2016 bleek dat advocaten in het personen- en familierecht het vaakst met geweld in aanraking komen: ruim 32 procent tegen ruim 18 procent van de strafrechtadvocaten. Alexander Leuftink, voorzitter van specialisatievereniging vFAS, maakte het aan den lijve mee. In een echtscheidingszaak werd hij bedreigd door de ex van zijn cliënt. 'Opeens stond hij met een broodmes te zwaaien in mijn kamer. Roepend dat hij me wat aan zou doen. Hij spuugde ook in mijn gezicht. Ik stond te trillen op mijn benen.'
Uit de peiling bleek dat tachtig procent van de advocaten na geweldsincidenten aangifte achterwege laat. Leuftink deed evenmin aangifte. 'Je wilt het niet verder laten escaleren.' Het overdragen van de zaak doe je ook niet snel. 'Bij zo'n echtscheiding bouw je een band op met je cliënt. Dan stop je niet als het even tegenzit.'

ANONIEM

Welke maatregelen tegen de geweldsdreiging zijn realistisch? Voor de verdediging van kroongetuigen doen diverse suggesties de ronde. Zoals het vormen van een pool van meerdere strafpleiters of het anoniem houden van de identiteit van de advocaat. 'Het nadeel van deze oplossingen is dat er geen ervaring mee is opgedaan,' stelt Malewicz. 'Als je daar als advocaat instapt, weet je nooit wat het precieze risico is voor jou en je omgeving.'

> 'Een advocatenkantoor is geen Fort Knox'

Een pool van advocaten vindt hij weinig geruststellend. 'Het gevaar blijft dat één van de advocaten uit die pool eruit wordt gepikt als slachtoffer.' Seebregts deelt deze scepsis: 'Het zal moeilijk zijn om de held te vinden die daaraan meewerkt.' Het plan voor anonieme advocaten vindt Seebregts kansrijker: in de Verenigde Staten bestaat iets vergelijkbaars. 'Wanneer daar de inzet van bijzondere bevoegdheden door de inlichtin-

gendienst wordt getoetst, maakt men gebruik van een pool advocaten die eveneens anoniem is.' Tegelijk kan een kroongetuige zomaar beslissen om jouw identiteit bekend te maken, beseft hij. 'Het blijft een gevaarlijk verhaal.'

TRACKRECORD

Betere beveiliging van advocaten in de gevarenzone zet weinig zoden aan de dijk, denken Seebregts en Malewicz. Het twijfelachtige *trackrecord* van justitie en politie boezemt hen, evenals Wiersum, weinig vertrouwen in. 'Als ik geen gezin had, zou ik zo'n beveiliging eerder aandurven. Maar daar zijn veel klachten over en nu is er deze moord,' zegt Seebregts. 'Met gezin is het helemaal ondoenlijk: dan moet je bij wijze van spreken ergens anders gaan wonen. Dat belast enorm.' Malewicz: 'Je hebt als advocaat nog andere zaken, je wilt naar de voetbalwedstrijd van je zoon. Ik zou het niet doen.'

Bij familieadvocaten is de dreiging van andere aard, maar niet minder reëel. 'Bij onze leden leeft nu het besef dat iedereen iets ernstigs kan overkomen,' aldus vFAS-voorzitter Leuftink. Hij wil dat advocaten onderling vaker praten over mogelijke geweldsscenario's. Een scherper veiligheidsprotocol op kantoor kan ook bijdragen, denkt Leuftink. 'Nadat ik bedreigd werd, stelde ik de vraag: hoe kan zo'n man opeens voor mijn neus staan? Daar zijn betere afspraken over gemaakt.' Het beveiligen van kantoren kent grenzen, weet Leuftink: 'Regelmatig is het kantoor aan huis, daar kun je geen Fort Knox van maken.'

Blijft over de gewetenswroeging. Buigen voor geweld druist fundamenteel in tegen het ethos van een advocaat.

> 'Strafadvocaten moeten tegen een stootje kunnen'

'Ik voel me zeer geconflicteerd,' vertelt Seebregts. Ik heb me altijd voorgenomen dat nooit te doen. Nu is die grens toch bereikt.' Malewicz voelt hetzelfde. Hij voegt eraan toe: 'Het is makkelijk om te zeggen dat niemand moet wijken voor terreur. Maar het zijn de advocaten die in de frontlinie staan. Daar hebben ze niet om gevraagd.'

Bloemen en een strijdbare boodschap bij het kantoor van Derk Wiersum.

© Bart Maat / ANP

‘IK STA ALTIJD **DE UNDERDOG** BIJ’

Derk Wiersum, de in Amsterdam geliquideerde advocaat van Nabil. B, was pas net zijn eigen kantoor begonnen. Naar eigen zeggen was hij lange tijd een ‘advocaat in huis-tuin-en-keukenzaken’. Tot hij besloot kroongetuige Nabil B. bij te staan.

Derk Wiersum (1975) studeerde rechten aan de Rijksuniversiteit Groningen en werd in 2003 beëdigd als advocaat. Sindsdien werkte hij als strafpleiter bij achtereenvolgens Van Gessel Wiersum Jonge Vos Hammerstein (2003-2104), Stapert & Wiersum (2014-2017) en Blaauw Advocaten (2017-2019). In maart dit jaar begon hij voor zichzelf met Advocatenkantoor Wiersum.
‘Ik doe in dit kantoor een beetje de huis-tuin-en-keukenzaken,’ zegt Wiersum in 2017 in een filmpje van advocatenkantoor Stapert & Wiersum, waar hij op dat moment werkte. Dat gold duidelijk niet voor de zaak rond kroongetuige Nabil B., die Wiersum aanvankelijk samen met oud-kantoorgenoot en vriend Bart Stapert deed. Die was van een andere orde, zeker na de moord op de broer van Nabil B.

‘Als Derk sprak, maakten rechters aantekeningen’

In hetzelfde filmpje legt Wiersum uit wat hem motiveert. ‘Ik sta altijd de underdog bij. De verdachte is nu eenmaal een underdog die vecht tegen het systeem. Die heeft een advocaat verschrikkelijk hard nodig.’
Derk Wiersum was zich ervan bewust dat de verdediging van Nabil B. risico’s met zich meebracht. Over zijn (gebrek aan) beveiliging is het laatste nog niet gezegd. Zijn collega-strafadvocaat Jillis Roelse zei daags na de aanslag in *de Volkskrant* dat Wiersum geen beveiliging wilde. ‘Derk wilde geen Schwarzenegger-type in zijn buurt. Hij zei: ik ben niet alleen advocaat, ik ben ook mens. Hij wilde gewoon door de stad kunnen fietsen.’
Collega-advocaten noemen Wiersum een kundig vakman met een sympathiek karakter. ‘Een fijne en goed communicerende collega,’ zegt Peter Plasman. ‘Een heel integer en gewaardeerd vakgenoot,’ aldus Simeon Burmeister, waarnemend deken van de Amsterdamse orde van advocaten.
‘Hij was een advocaat die je zou willen hebben.’ Strafpleiter Robert Malewicz zat met Wiersum op de advocatenopleiding. ‘Ik ben heel verdrietig. Derk was een van de besten van onze lichting. Een fijnbesnaard jurist die altijd met een goed punt kwam. Als hij sprak, maakten rechters aantekeningen.’
Bart Stapert omschrijft hem als energiek, met veel humor. 'Altijd zuiver, scherp. Een wandelende encyclopedie qua jurisprudentie en heel snel op zijn voeten in de rechtszaal. Niet voor niets gaf hij met Jeroen Soeteman de cursus incidenten op zitting. Dat was zijn enorme kracht, anticiperen en snel reageren. Maar nooit op de persoon. Altijd warm, enorm goed met clienten, duidelijk, recht door zee. Vrijwel alles op toevoeging, dus hij deed het niet voor het geld.’
De betrokkenheid van Wiersum sprak ook uit het feit dat hij meerdere malen ingezonden brieven stuurde. Zo schreef hij samen met Jeroen Soeteman over de zaak-Wilders. Ze betoogden in die brief dat de rechtbank het wrakingsverzoek van Wilders niet had hoeven inwilligen.
Met name in het internationale overleveringsrecht blonk Wiersum uit, weet Malewicz. ‘Daarin was hij een superspecialist. Hij was geen volger, maar zette de trend. Dan ging hij onvermoeibaar proberen de beperkingen weg te nemen die zijn cliënten in Nederland kregen opgelegd.’

DOODSTRAF

Wiersum zette zich in voor diverse maatschappelijk betrokken organisaties. Zo maakte hij met Bart Stapert deel uit van het bestuur van de Stichting Rechtshulp Terdoodveroordeelden.
Verder was Wiersum actief voor de stichting Dutch & Detained, die Nederlandse gedetineerden in het buitenland ondersteunt. Wiersum gaf gedetineerden regelmatig gratis juridisch advies, waarbij hij kon hij putten uit zijn internationale ervaring. Over deze thema’s gaf hij ook les bij OSR Juridische Opleidingen. Wiersum was verder lid van de Vereniging van Cassatieadvocaten in Strafzaken (VCAS) en rechterplaatsvervanger bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant. Hij was getrouwd en laat een vrouw en twee jonge kinderen achter.

IN MEMORIAM DERK WIERSUM

De Amsterdamse orde van advocaten liet op digitale reclameborden bij ov-stations in de stad een tekst plaatsen, waarin zowel rouw als strijdbaarheid tot uitdrukking kwam.

Met de dood van Derk Wiersum verliezen we een bijzonder beroepsgenoot en bekend gezicht in strafrechtkringen.
Geboren in 1975 begon hij als advocaat in 2003. Hij werkt bij verschillende kantoren in Amsterdam en Haarlem en vestigde zich uiteindelijk recent zelfstandig in Amsterdam.
Derk Wiersum was een gewaardeerd advocaat. Hij was specialist in alles wat hij deed. Hij was niet alleen allround strafadvocaat, maar ook cassatie-advocaat met als bijzonder aandachtsgebied internationaal strafrecht. Daarnaast was hij rechter-plaatsvervanger. Hij beschikte over de bijzondere combinatie van een scherp juridisch inzicht én het vermogen om het verhaal te vertellen. Rechters luisterden daarom graag naar hem. Derk was integer tot op het bot en zocht steeds de diepte in zijn rol als advocaat, zonder zich met zijn cliënten te vereenzelvigen.
Bij dit alles was Derk een aimabel mens en geestig in de omgang. Hij was doorgaans goedlachs en goedgemutst en ook om die reden geliefd.
Derk was óók een familieman die erin slaagde prioriteiten te stellen: zijn gezin kwam voor alles. Het is daarom eens te meer droevig dat zijn vrouw en twee kinderen achterblijven.
Derk is gestorven omdat hij advocaat is. Dat is eigenlijk onbestaanbaar. Alle Amsterdamse advocaten rouwen om zijn dood, maar nemen zich ook voor niet voor geweld te zwichten.

Namens de Amsterdamse orde van advocaten

Simeon Burmeister,
Robert Malewicz
en Evert-Jan Henrichs

© Robin Utrecht / ANP

Minister Grapperhaus staat op de dag van de aanslag journalisten te woord.

DISCUSSIE OVER KROONGETUIGE LAAIT OP

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Door de moord op Derk Wiersum is de discussie over het fenomeen kroongetuige weer actueel geworden. Moeten we ervanaf? Het is een duivels dilemma. 'Door met criminelen in zee te gaan, daal je af in de onderwereld die je wil bestrijden.'

Minister Ferdinand Grapperhaus was stellig, de dag na de brute moord op Derk Wiersum. 'We moeten als maatschappij doorgaan met de inzet van kroongetuigen,' zei hij. Velen vielen de minister bij. 'Hoe problematisch de inzet van kroongetuigen ook is, in bepaalde zaken kun je niet zonder,' zei emeritus hoogleraar strafrecht Theo de Roos op Radio1. Stoppen is geen optie, 'dan gooi je de handdoek in de ring'. En misdaadjournalist Wouter Laumans, auteur van het boek *Mocro Maffia*: 'Het is een duivels dilemma. Maar wat is dan de volgende stap? Dat iemand zegt: ik heb geen zin in een proces, dus ik blaas een rechter, een journalist, of een minister op.'

Bij het ter perse gaan van dit blad is nog geen verdachte in beeld, maar Wiersum lijkt het zoveelste slachtoffer van cocaïnegroothandelaar Ridouan Taghi, die met vijftien andere verdachten terechtstaat in het zogeheten Marengo-proces. Wiersum was de advocaat van Nabil B., een drugshandelaar die in opdracht van Taghi enkele liquidaties voorbereidde, spijt kreeg en zich als kroongetuige meldde bij het Openbaar Ministerie. Dat hoopt Taghi en vijftien medeverdachten veroordeeld te krijgen voor moord of betrokkenheid daarbij. Ander bewijsmateriaal in de zaak zijn de ontsleutelde berichten die de bendeleden via PGP-telefoons naar elkaar stuurden. Omdat ze

schuilnamen gebruikten, zijn de verklaringen van kroongetuige B. cruciaal: hij kan de schuilnamen linken aan de verdachten. In ruil daarvoor wordt de strafeis van 24 jaar tegen B. gehalveerd.

AANWIJZING

In het Passageproces over afrekeningen in het Amsterdamse criminele milieu zorgde de inzet van kroongetuigen voor een doorbraak. In die zaak kregen twee verdachten levenslang opgelegd dankzij de verklaringen van één kroongetuige, Peter la Serpe, in eerste aanleg. In hoger beroep sloot ook een tweede verdachte, Fred Ros, een deal met het OM. La Serpe kreeg 1,4 miljoen voor zijn medewerking, details van Ros' deal zijn onbekend.
In april van dit jaar gaf de Hoge Raad een klap op deze gang van zaken. Sander Janssen, advocaat van één van de veroordeelden in het Passageproces, was er niet blij mee. Volgens hem heeft het OM van de Hoge Raad in het Passageproces ruimte gekregen die de kroongetuigenwet (Wet toezeggingen aan getuigen in strafzaken uit 2006) helemaal niet biedt. In die wet staat dat het OM alleen afspraken mag maken over strafkorting, zegt Janssen (die in 2013 promoveerde op het onderzoek *De kroongetuige in het Nederlandse strafproces*). Maar niet over geld of over intrekking van internationale opsporingsbevelen, daar was de wetgever destijds heel duidelijk over, schrijft Janssen in zijn proefschrift. Door de Aanwijzing toezeggingen aan getuigen in strafzaken, waarmee dat soort afspraken wél mogelijk werden, omzeilde toenmalig minister Donner het parlement.
Dat kon zijn, maar eindelijk maakte het OM korte metten met zware, ondermijnende criminaliteit en dat is ook wat waard. Het Passage-arrest is de interpretatie van de kroongetuigenwet waarmee we het voorlopig moeten doen. 'Dit is hoe dan ook het slechtst denkbare moment om over het al dan niet doorgaan met kroongetuigen een beslissing te nemen,' zegt Ybo Buruma, raadsheer bij de Hoge Raad, vader van een advocaat en 'buitengewoon getroffen' door de moord op Wiersum. 'Als een advocaat wordt doodgeschoten, komt het erg dichtbij.'

> 'Dit is hoe dan ook het slechtst denkbare moment om een beslissing te nemen'

In een vorig leven was Buruma hoogleraar strafrecht en strafprocesrecht en betrokken bij de Parlementaire enquêtecommissie Van Traa, die eind jaren negentig onderzoek deed naar dubieuze opsporingmethodes van verschillende rechercheteams, ook wel bekend als de IRT-affaire. De huidige regeling vloeit voort uit die affaire. 'De Amsterdamse politie wilde kroongetuigen gebruiken, de Twentse wilde infiltreren. Beide hadden goede argumenten. Dan komt er een keuze, dan ga je daarmee werken.'

PRINCIPIEEL

Dat is, sinds de invoering van de wet in 2006, slechts tien keer gebeurd. In alle gevallen stond Nico Meijering, advocaat bij Ficq en Partners in Amsterdam, aan de andere kant. Principieel, zo staat het ook op de kantoorsite. Hij is het eens met Buruma dat je niet het signaal moet afgeven gevoelig te zijn voor geweld, sterker: je moet helemáál niet met criminelen dealen, vindt Meijering, want dan zwicht je juist voor geweld. 'We hebben in de *trias politica* afgesproken dat de wetgever bepaalt wat strafbaar is. De uitvoerende macht, politie en het OM zien erop toe dat strafbare feiten worden vervolgd en voorkomen. En dat de verdachte al dan niet een rechtvaardige straf krijgt. De zittende magistratuur zorgt ervoor dat er een eerlijk proces is, dat iemand wordt beschermd tegen de overheid. En tegelijkertijd dat de verdachte tot straf komt, als blijkt dat feit bewezen is. Dát is ons systeem. Dat speelt zich allemaal in de beschaafde bovenwereld af. Als je daarvan afwijkt door in zee te gaan met criminelen in zaken over kapitale delicten, en ze beloont met strafhalvering, of zelfs alle straf kwijtscheldt; en ze dan ook nog een nieuw leven gaat geven, wat voor die gasten veel meer waard is dan een paar jaartjes zitten, dan ben je dus als overheid aan het afdalen in die onderwereld. Daar moet je van wegblijven.'
Je laat in zijn ogen ook andere, rechtsstatelijke principes varen, namelijk dat het bewijsmateriaal kwalitatief goed moet zijn om tot een rechterlijk oordeel te komen. De geboden tegenprestatie noodt de kroongetuige tot liegen, denkt hij. 'Want die weet als geen ander wat de officier van justitie wil horen.'
Nog altijd vindt hij het een grote schande dat in het hoger beroep in de Passagezaak alsnog een tweede kroongetuige werd toegelaten. 'Die heeft zich zeven jaar kunnen inlezen! In andere landen is zoiets niet toegestaan. Hier wel. Je biedt iemand dus de mogelijkheid om een verklaring af te leggen die aansluit bij het dossier. Op die manier tast je de integriteit en de zuiverheid van het strafproces aan.'

GESPOT OP SOCIAL MEDIA

Josiena
@JosienaB

Vandaag hangen we de vlag halfstok ter nagedachtenis aan advocaat, echtgenoot en vader Derk Wiersum.

Booij Advocaten
@BenPadvocaten

Vandaag uiten advocaten hun verdriet en medeleven vanwege de moord op een collega-advocaat. Morgen gaat het werk door. Beide in nagedachtenis van mr. Derk Wiersum.

claudiadebreij

claudiadebreij Hartverscheurend beeld. En, helaas, accuraat. (Foto via twitteraccount van Gerard de Kloet) #derkwiersum #advocaat #Bussum

beer **Beer advocaten**
@Beer_advocaten

Vandaag stonden wij met elkaar op kantoor een minuut stil bij de afschuwelijke moord op Derk Wiersum. Na afloop hebben wij gesproken over de impact hiervan op het gevoel van veiligheid en op de rechtsstaat. Wij wensen de familie van Derk Wiersum sterkte en alle mogelijke steun.

Inge Minkenberg • 2de
Adjunct-secretaris / bureaudirecteur at orde van advocaten Oost-Brabant
21 u • Bewerkt

Beste leden van de balie Oost-Brabant (en leden van andere balies),
Ook in de advocatenkamer van de rechtbank Oost-Brabant is nu een condoléanceregister voor mr. Derk Wiersum geopend.

CIJFERS

74%

van de advocaten heeft weleens te maken gehad met verbaal of fysiek geweld, bleek in 2016 uit een enquête van het *Advocatenblad*.

CITAAT

‘Het is van groot belang dat advocaten, officieren en rechters hun werk in alle vrijheid en veiligheid kunnen doen. Deze gebeurtenis is naast een persoonlijk drama ook een ernstige bedreiging voor onze rechtsstaat.’

De Nederlandse orde van advocaten, het OM en de Rechtspraak in een gezamenlijke verklaring op 18 september 2019, de dag dat Derk Wiersum werd vermoord.

COLUMN

DOOR / NAJIMA KHAN

Jonge advocaat

Als jonge advocaat staat je veel te wachten: een nieuwe baan, een nieuw vak, verplichte sociale activiteiten én haantjesgedrag van beroepsgenoten. Echt veel tijd om te acclimatiseren heb je niet, want de druk zit er meteen op.

De visie van de jonge advocaat en die van kantoren loopt nogal eens uiteen. Niet vreemd dat ook kantoren worstelen met het dilemma van de jonge advocaat: hoe houd je die binnenboord? Dat is terecht een zorgpunt. Om mij heen hoor ik jonge advocaten geregeld twijfelen over een toekomst in de advocatuur. Pas geleden vertelde een confrère mij over zijn derde kantoorswitch in nog geen twee jaar tijd: een toevallige *mismatch* of een verschijnsel op grotere schaal?
Je zou grofweg twee typen advocaten kunnen onderscheiden. De introverte advocaat vindt het lastig om op borrels en evenementen zijn of haar visitekaartje te geven en is vooral gefocust op de juridische inhoud. Dan is er de extraverte advocaat die goedgebekt, assertief en ondernemend is. De ambitie om de advocatuurlijke apenrots te beklimmen, steekt hij of zij niet onder stoelen of banken.
De twee types hebben elk hun eigen visie op de advocatuur. Dát is wat kantoren zich vaak niet realiseren. Grotere kantoren zien de jonge advocaat nog weleens als een veredeld juridisch medewerker; een menselijke typemachine die declarabele uren vult met het schrijven van ellenlange memo’s die pas drie dagen na de deadline op hoofdlijnen gelezen worden door de partner. Kleinere kantoren zien de jonge advocaat juist als ondernemer die snel een eigen netwerk en een zelfstandige praktijk opbouwt. Bezwijken onder druk ligt in beide gevallen op de loer.

Maar wat als de goedgebekte, ondernemende jonge advocaat voor een groter kantoor kiest? Is de mismatch dan onvermijdelijk?
Het ondernemerschap is doorgaans niet weggelegd voor jonge advocaten op de grotere kantoren.
De advocatuur is vrij traditioneel. De oudere garde ademt hiërarchie en acht de jonge advocaat vooral nuttig voor het doorspitten van jurisprudentie en het opstellen van ‘pro formaatjes’. De *millennial* stelt andere eisen. Die wil persoonlijke groei, voldoening, vertrouwen en actief betrokken worden bij zaken. Dat is niet alleen noodzakelijk voor de millennial, maar evengoed voor het kantoor.
Ik vraag mij weleens af of de oudere advocaat zich voldoende realiseert dat door het voortdurende en vergaande automatiseringsproces binnen de advocatuur de focus al bij het begin van de carrière toch echt op de *soft skills* komt te liggen. De meerwaarde van een advocaat zit ’m straks niet alleen in kennis van wetten en literatuur, maar vooral in strategisch inzicht, creativiteit en empathie. Kantoren doen er goed aan hun bedrijfscultuur tegen het licht te houden en te bespreken, met alle medewerkers. Dat kan zomaar de twijfels van de jonge advocaat wegnemen.

Najima Khan is de nieuwe columnist van het Advocatenblad. *Harry Veenendaal, Matthijs Kaaks en zij wisselen elkaar af. Najima vertelt over zichzelf op www.advocatenblad.nl/category/column/.*

RECHTSPRAAK KRIJGT JAARLIJKS **95 MILJOEN ERBIJ**

De begroting van de Rechtspraak wordt de komende drie jaar met gemiddeld 95 miljoen euro per jaar verhoogd. Dat zijn minister Dekker (Rechtsbescherming) en de Raad voor de rechtspraak overeengekomen. 'Een belangrijk deel van onze forse verlanglijst is gehonoreerd,' zegt Henk Naves, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak.

De nieuwe financiële afspraken zijn tegelijk met de Miljoenennota bekendgemaakt op Prinsjesdag en maken deel uit van de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid.
'De Raad voor de rechtspraak heeft uitstekende plannen ingediend,' zei Dekker tegen *de Volkskrant*. 'Als zij daarmee de komende drie jaar bestaande achterstanden weg kunnen wegwerken, word ik daar heel blij van.' Probleem is wel dat de Raad voor de rechtspraak niet precies kan aangeven hoeveel zaken er nog op de plank liggen. 'Ieder gerecht hanteert zijn eigen definitie,' aldus Naves tegen dezelfde krant. 'We moeten nu samen bepalen wat de achterstand is. Daar geven we in het najaar een klap op. Nieuw is dat we het als een collectief probleem zien.'
Om de achterstanden weg te werken, onderneemt de Rechtspraak verschillende acties, zoals de inrichting van een flexpool van rechters. Dit betekent dat rechters voortaan kunnen worden ingezet bij andere gerechten als daar tekorten zijn. 'Het plan heeft onrust gebracht,' erkent Naves. 'Ons personeel is redelijk honkvast en we kunnen rechters niet dwingen. Daarom zoeken we enthousiastelingen voor de flexpool. Daarover ben ik optimistisch.'
Een andere optie is dat rechtzoekenden gevraagd wordt om te reizen naar een verder gelegen gerecht, als hun zaak daar eerder behandeld kan worden. 'Dat is niet ideaal,' zegt Dekker. 'Maar wat is vervelender: iemand vragen een treinkaartje te kopen en een uurtje te reizen, of iemand een jaar laten wachten op zijn uitspraak?'

WURGGREEP

De huidige financiële problemen zijn voornamelijk ontstaan omdat de Rechtspraak steeds minder zaken voorgelegd krijgt én omdat de digitalisering van de Rechtspraak is vertraagd. De minister noemt het financieringssysteem nu 'een wurggreep'. 'Dat werkt goed als het aantal rechtszaken stijgt, maar bij de huidige daling van vijftien procent kom je er niet meer uit als je vaste kosten zoals personeel en gebouwen gelijk blijven.' Daarom geldt vanaf volgend jaar een andere systematiek: vaste kosten worden voor een groot deel per lumpsum betaald, waardoor het aantal zaken minder drukt op de begroting.
Het extra geld van de minister is ook bedoeld om de huidige financiële tekorten van de Rechtspraak op te vangen en om te werken aan de kwaliteit op lange termijn. De deels mislukte digitalisering (KEI) wordt nu in afgeslankte vorm ingevoerd. Zo start de Rechtspraak in 2020 met de daadwerkelijke digitalisering van zaakstromen in het civiele recht en het bestuursrecht.

PILOTS

Uit de Miljoenennota blijkt dat er de komende drie jaar een miljoen euro per jaar beschikbaar wordt gesteld voor pilots op het gebied van maatschappelijk effectieve rechtspraak. Diverse pilots met laagdrempelige, toegankelijke rechtspraak, zoals regelrechter, wijkrechter en schuldenrechter worden in 2020 voortgezet of geëvalueerd. De Experimentenwet rechtspleging wordt in 2020 in het parlement behandeld.

JMS Textservice
juridisch vertaalbureau

ONS VERTAALTEAM STAAT VOOR U KLAAR

Juridisch vertalen, een vak apart!

Of u zich nu toelegt op ondernemingsrecht, arbitragerecht of M&A, wij staan altijd klaar om direct met uw vertaalproject aan de slag te gaan.

Met ons uitgebreide team van 15 in-house vertalers en ons internationale netwerk ervaren freelance vertalers realiseren wij graag uw juridische vertaalopdrachten, in elke gewenste taalcombinatie en altijd binnen de gewenste deadline.

Wij doen u graag een vrijblijvende offerte.

T 0299-351851 | E info@jmstext.nl | W www.jmstext.nl

SCHENKEVELD. advocaten

ADVOCAAT-MEDEWERKER
verzekeringsrecht/aansprakelijkheidsrecht.

Schenkeveld Advocaten is gevestigd in Alkmaar, Hoorn en Amsterdam. Met 23 advocaten werken wij op verschillende rechtsgebieden samen om ondernemers, overheden, maatschappelijke instellingen en particulieren juridisch te ondersteunen.

Voor ons kantoor in Alkmaar zoeken wij per direct een advocaat-medewerker verzekeringsrecht/aansprakelijkheidsrecht. Ben jij ambitieus en enthousiast en wil je ons team komen versterken?

Wij bieden:
· Een fulltime functie (40 uur) als advocaat binnen de sectie verzekeringsrecht/aansprakelijkheidsrecht. Een parttime functie van 32 uur is bespreekbaar.
· Een resultaatgerichte, ontspannen en open werksfeer
· Mogelijkheden tot het volgen van een specialisatie-opleiding
· Een dynamische en uitdagende werkomgeving
· Aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden

Heb jij:
· Een afgeronde studie Nederlands recht (WO)
· Een gedegen kennis van het verzekeringsrecht en aansprakelijkheidsrecht
· Minimaal 3 tot 4 jaar relevante werkervaring
· Goede sociale vaardigheden
· Gedrevenheid
· Bij voorkeur gebondenheid met de regio Alkmaar.

Stuur je sollicitatie met CV voor 31 oktober 2019 per e-mail aan: sollicitatie@schenkeveldadvocaten.nl. Voor informatie over deze vacature kun je je wenden tot Jacob van Rhijn of Martijn Smit, telefoon 072-5144613.

FLIPSE IZEBOUD | ADVOCATEN

ADVOCAAT-MEDEWERKER OF GEVORDERDE STAGIAIR VASTGOED (M/V)

vacature

Flipse Izeboud Advocaten is een kantoor dat gespecialiseerd is in vastgoedrecht. Ons kantoor voert een gecombineerde praktijk van advieswerk, procedures en begeleiding van transacties voor diverse klanten in de zakelijke markt. Als netwerkkantoor van een rechtsbijstandverzekeraar biedt ons kantoor verder rechtsbijstand aan verzekerde particulieren en zakelijke klanten op uiteenlopende rechtsgebieden.

WIE ZOEKEN WIJ?
In verband met groei van onze praktijk zijn wij op zoek naar een advocaat-medewerker of gevorderde advocaat-stagiair (m/v) met:
- ervaring met civiele (vastgoed)zaken
- affiniteit met bestuursrechtelijke zaken (of de bereidheid zich op dat gebied te ontwikkelen)
- analytische vaardigheden
- goede beheersing van de Nederlandse en Engelse taal

INTERESSE?
Voor meer informatie over deze vacature kun je terecht bij mr. R.E. (Rogier) Izeboud (076-578 08 78). Je sollicitatiebrief voorzien van CV, cijferlijst en pasfoto kun je richten aan **izeboud@flipse-izeboud.nl**.

www.flipse-izeboud.nl

Nieuwsgierig? Lees de ervaring van andere juristen.

Kies voor een geaccrediteerde opleiding op academisch niveau met een aantrekkelijke aanbieding voor lezers van het Advocatenblad: **www.schonewille-schonewille.com/academy**.

Contact: **academy@schonewille-schonewille.com**.

MINDER VOOROORDELEN, MEER DIVERSITEIT

Hoe bestrijd je als advocatenkantoor de vooroordelen in je personeelsbeleid? Hoe bevorder je meer diversiteit? Daarover spreekt Barbara Bos van het College voor de Rechten van de Mens op 10 oktober op het NOvA Innovatieplatform over diversiteit in de advocatuur. 'Ook advocaten hebben een onderbuikgevoel.'

In haar *keynote speech* op het innovatieplatform toont Bos sociale experimenten om te laten zien hoe snel vooroordelen kunnen ontstaan. 'Onze onbewuste onderbuikgevoelens houden ons brein voortdurend voor de gek.' Het thema objectiviteit spreekt advocaten en andere juristen extra aan, zegt Bos. 'Ik vind het mooi dat ik juist voor deze groep mijn verhaal kan houden.' Een collega-trainer van Bos bij het College voor de Rechten van de Mens heeft in haar werk als advocaat last van vooroordelen. 'Zij wordt vaak aangezien voor de cliënt. Alleen omdat ze een hoofddoek draagt.' Net als in elke sector zijn de "biases" in de advocatuur talrijk, stelt Bos. Het is de kunst ze te herkennen en er gericht iets aan te doen.'

ONDERBUIK

De focus in de bijdrage van Bos ligt op het herkennen en voorkomen van vooringenomenheid rond het aannamebeleid van advocatenkantoren. 'Juist in sollicitatiegesprekken is het belangrijk dat je beseft: hoe beoordeel ik de persoon die voor mij staat?' Op zo'n moment zijn de algemene vuistregels die gelden bij sollicitaties van extra belang, benadrukt Bos: 'We hebben vaak de neiging te veel kandidaten er achter elkaar door te rammen. Maar als je dat doet, wordt je brein moe en dan ben je extra kwetsbaar voor de onderbuikgevoelens die tot vooroordelen leiden.
De diversiteit van het personeelsbeleid bespreekt Bos ook breder. 'Het is belangrijk dat je je als advocatenkantoor gaat afvragen: waar ligt bij ons wellicht het probleem? Kiezen juristen met een diverse achtergrond voor andere branches of willen ze wel advocaat worden maar komen ze bij ons niet door de eerste schifting?' Belangrijk is ook om diversiteit helder te definiëren, vindt Bos: 'Waar hebben we het eigenlijk over? Missen we vrouwen, vrouwen met een hoofddoek, of lhbti'ers?'

CONCRETE STAPPEN

Bos wil op het Innovatieplatform niet alleen analyseren. 'Ik zal de aanwezige advocaten vragen: wat ga je eraan doen, welke maatregelen ga je nu nemen? Ik hoop dat ze gemotiveerd raken om op het gebied van diversiteit concrete stappen te ondernemen.'
Het negende Innovatieplatform van de NOvA heet 'Maak het verschil! – diversiteit in de advocatuur'. Het vindt plaats op donderdagmiddag 10 oktober in het Rosarium in Amsterdam. Na de *keynote speech* van Bos vindt er een paneldiscussie plaats waarin advocaten van diverse achtergronden met elkaar in debat gaan. Debatleider is tv- en radiopresentatrice Femke Wolthuis.

Handelsreiziger in innovatie

DOOR / ERIK JAN BOLSIUS BEELD / NICK CHESNAYE

Bas Boris Visser combineert drie banen bij Clifford Chance, waaronder Global Head of Innovation. Hoe krijgt hij meer dan zesduizend professionals mee?

De Droogbak, het monumentale kantoorgebouw van Clifford Chance recht tegenover Amsterdam CS, is het startpunt van een wandeling met Bas Boris Visser. Hij is advocaat, co-managing partner en Global Head of Innovation and Business Change. Ondanks zijn driedubbele baan wandelt hij regelmatig langs de Amsterdamse grachten. Van huis naar kantoor, dwars door de stad, is het een klein halfuurtje. Visser (51) vertelt hoe hij zijn functies combineert. 'Door keuzes te maken. Ik heb geleerd dingen aan anderen over te laten. Alles zelf doen is echt onmogelijk. Als je werk delegeert, moet je goed kunnen uitleggen en een antenne hebben voor signalen van mensen die eigenlijk nog steeds niet precies weten wat ze moeten doen. Voorheen dacht ik soms te snel dat het duidelijk was, nu neem ik meer tijd om dat te checken. Ik kan er echt van genieten als ik hun ontwikkeling zie, van stagiair tot partner.'
Visser geeft toe dat samenwerken niet de eerste reflex van advocaten is, maar benadrukt hoeveel waarde Clifford Chance daaraan hecht. 'En in mijn innovatiebaan werk ik niet alleen met advocaten, maar ook met datascientists, software- en productdevelopers, continious improvement specialisten en legal projectmanagers.' Aan hem de taak om het gat tussen de advocaten en de andere collega's te overbruggen.
Hij beschrijft een innovatief project als voorbeeld. 'Elke cliënt heeft wel een keer een vraag over lokale regelgeving rond *cryptocurrency* in allerlei landen. Als we niet oppassen, vragen we informatie over die lokale regels steeds opnieuw aan onze advocaten. Onze *innovation hub* ontwikkelt nu een tool om die data sneller te verzamelen in een database die we vervolgens voor meerdere cliënten kunnen gebruiken. De kantoren die die gegevens aanleveren, krijgen zo ook terugkerende inkomsten en de prijs voor de cliënt gaat omlaag.'
Visser vindt alle drie zijn functies boeiend. 'In Amsterdam zijn we met 260 advocaten, we kennen elkaar, daar kunnen we samen echt iets neerzetten.' Hij is er advocaat voor de bancaire sector en co-managing partner. Daarnaast vertoeft hij een tot twee weken per maand in het buitenland, als innovatiebaas voor zo'n zesduizend collega's wereldwijd. Spannend, in een wereld die van nature behoudend is. 'Als je een bonus af laat hangen van declarabele uren, heb je minder snel de neiging te kijken naar technologie, samenwerking met een ander bedrijf of het uitbesteden aan een *low cost center* in bijvoorbeeld India. De kwaliteit van ons werk is vaak hartstikke goed, maar is de manier waarop we het aanleveren wel de beste, meest efficiënte manier?'

TOURINGCAR

Dat innovaties soms in een vroeg stadium stranden, ontdekte hij al snel. 'We wilden een apart bedrijf oprichten dat technologie en juridische kennis moest combineren voor cliënten in de financiële hoek, die veel werk hebben aan het bijhouden van alle *regulatory issues*. We hadden het helemaal uitgewerkt, maar de Engelse collega's vonden het hooguit *interesting*. Als ze dat zeggen, weet je dat je er nog niet bent.'

Bas Boris Visser

2019-nu	Co-managing partner Clifford Chance Amsterdam
2015-nu	Global Head of Innovation and Business Change, Clifford Chance
2009-2015	Managing Partner Clifford Chance Amsterdam
2003-nu	Partner, Clifford Chance
1994-2000	Advocaat, Trenité Van Doorne

Getrouwd, drie kinderen

‘Geen enkele cliënt zegt dat het businessmodel van zijn advocaat supergoed op hem is afgestemd’

Visser had op zijn Amsterdamse budget al mensen aangenomen, om een Legal Tech business te starten. Hij vertelt er enthousiast over, want *Clifford Chance Applied Solutions*, zoals het bedrijf nu heet, werd succesvol in het automatiseren van standaarddocumentatie van cliënten. De documenten komen in een beveiligde online-omgeving voor de bedrijfsjurist. Die print er na het invullen van een vragenlijst, bijvoorbeeld voor een leningstransactie, de leningsvoorwaarden, zekerheden en bestuursbesluiten uit.
Nadat dit in Amsterdam aansloeg, werd de innovatie alsnog wereldwijd omarmd. ‘Ik heb ervan geleerd dat je geduld moet hebben bij het meenemen van je collega’s. Vergelijk het met het beeld dat je in een volle touringcar rijdt en op een gegeven moment in je achteruitkijkspiegeltje kijkt en ontdekt dat er niemand meer achter je zit.’
Hij weet inmiddels dat je advocaten niet meekrijgt door belerend op een zwarte toekomst te wijzen. ‘Ze vragen regelmatig waar dat *burning platform* is waar ze op zouden staan. Ik gooi het over een andere boeg, praat over *opportunities* en vertel dat ik nooit een cliënt spreek die vindt dat het businessmodel van zijn advocaat supergoed op hem is afgestemd, of iemand die het fijn vindt de uurtarieven van advocaten te betalen. Te weinig hoor ik dat we efficiënt werken en zo goed meegaan in de digitale transformatie van de wereld. Maar we moeten echt laten zien dat we bereid zijn te veranderen, willen we in hun panel blijven. En dan bedoelen ze niet innovatie via een persbericht over een applicatie die nooit wordt gebruikt.’
Clifford Chance investeert het meest in wat Visser ‘Best Delivery’ noemt, wat hij beschrijft als ‘het leren gebruiken van de juiste resources voor het juiste werk’. ‘Een groot deel van mijn tijd besteed ik met cliënten aan dit onderwerp. Wereldwijd zijn hier 75 mensen mee bezig. Het is niet alleen essentieel voor cliënten, maar ook voor onze medewerkers zelf. Ooit wilde iedereen die solliciteerde partner worden, maar nu zoeken ze vooral een mooie *learning experience* en mogelijkheden zich te ontwikkelen.’
De centrale locatie in de Amsterdamse binnenstad is een soort arbeidsvoorwaarde geworden en ook cliënten komen er graag, vertelt Visser. Het verklaart waarom Clifford Chance niet allang op de Zuidas zit. Maar het oude gebouw moet worden gemoderniseerd. Op de trap voor de ingang vertelt Visser dat ze vanaf november minimaal een jaar kantoor houden bij het Olympisch Stadion, zodat De Droogbak verbouwd kan worden. Na de verbouwing werkt een barista in het atrium, kunnen klanten, developers en advocaten samenwerken in een ‘tech hub’ en is de derde verdieping een open kantoorruimte. ‘De belangrijkste insteek is, hoe creëer je een omgeving waarin je goed kunt samenwerken? Overigens zitten we altijd al met zijn tweeën op een kamer, dat zit in ons DNA en is een belangrijk onderdeel van de opleiding.’

BEL: 088 - 278 77 77

Brussaard

PERSOONLIJK VERVOER OP NIVEAU

Chauffeur.nl heet vanaf nu

BRUSSAARD.NL

NIEUWE NAAM, ZELFDE SERVICE!

AantjesZevenberg

ADVOCATEN

CASSATIE

IN CIVIELE ZAKEN

Mr. K. Aantjes
aantjes@aantjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser
vandorsser@aantjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.aantjeszevenberg.nl

Naast advocaat ook mediator worden?

Procederen of partijen helpen bij het vinden van oplossingen? Met de MfN-erkende opleidingen van het Centrum voor Conflicthantering leert u hoe u als professioneel mediator vastgelopen communicatie weer op gang kunt brengen en partijen bij kunt staan in het vinden van oplossingen.

agenda

Informatieavond:
donderdag 7 november Haarlem
donderdag 16 januari Haarlem

Mediationopleiding:
donderdag 31 oktober Zwolle
donderdag 21 november Haarlem
donderdag 23 januari Vught
maandag 3 februari Haarlem

Overige trainingen:
Business Mediatior
woensdag 30 oktober Haarlem
Overheidsmediator
donderdag 31 oktober Haarlem
Arbeidsmediator
maandag 25 november Haarlem

Meer informatie voor overige trainingen:
www.cvc.nl

Centrum voor Conflicthantering

www.cvc.nl

Nieuwe Gracht 74
Haarlem

T 023 532 31 96
E mediation@cvc.nl

IN BEELD

BBQ voor de straat

DOOR / KEES PIJNAPPELS BEELD / ROBERT AARTS

De Bredase strafadvocaat Peter Schouten doet geregeld van zich spreken. Zo hield hij vorig jaar een *sitdown strike* op het politiebureau, boos omdat de officier een minderjarige wilde opsluiten zonder verhoor. Schouten is ook bekend van het plan met drie kompanen een legale wietkwekerij te willen beginnen. Begin september organiseerde hij een barbecue voor dak- en thuislozen, in de tuin van zijn praktijk. Zomaar, om de minderbedeelden te verwennen. Aan alles was gedacht, met dank aan diverse sponsoren: bier, muziek en uiteraard het vlees. De advocaat sneed zelf het speenvarken aan. 'Er heerste een heel ongedwongen sfeer. De bezoekers konden hun feestje vieren en wij maakten met een schort om het eten klaar.'

Het was de tweede keer dat Schouten zijn BBQ voor daklozen ontstak, de vorige keer was alweer vijf jaar geleden. Het aantal daklozen is in die tijd gestaag toegenomen. 'De Bredaasche Straatraad herinnerde mij eraan dat het weer eens tijd werd voor een nieuwe barbecue. Terecht. We hebben 55 bezoekers verwelkomd. En de burgemeester kwam ook nog even langs.'

NEDERLANDSE VERENIGING
Familie- en erfrecht
Advocaten
Scheidingsmediators

MEESTERS IN SCHEIDEN ERVEN EN MEDIATION

Wil je alles weten over het Erfrecht? Word dan lid van de vFAS en volg het opleidingstraject tot vFAS-Erfrechtspecialist.

Tijdens het opleidingstraject maak je je de juridische kennis die daarvoor nodig is eigen en ga je er direct mee aan de slag door het bestuderen van lesmateriaal, het maken van huiswerkopdrachten en het bespreken daarvan tijdens collegedagen. Deze manier van werken garandeert een gedegen kennisoverdracht waarmee je na de opleiding als erfrechtdeskundige in de praktijk aan de slag kunt.

De eerstvolgende leergang van de vFAS-specialisatieopleiding Erfrecht start tijdens een eerste cursusblok dat plaatsvindt op 28 en 29 oktober 2019. De doorlooptijd van de opleiding bedraagt ca. negen maanden waarin vier cursusblokken inclusief overnachting en twee losse cursusdagen worden georganiseerd. De opleiding wordt afgesloten met een mondeling examen.

Als je je in wilt zetten voor een goede begeleiding van erfgenamen op zowel juridisch, financieel én emotioneel gebied en daarmee wilt zorgen dat nabestaanden hun leven na het overlijden van een dierbare weer goed op de rails kunnen krijgen, ben je bij de vFAS aan het goede adres. Word vFAS-advocaat Erfrecht en volg de vFAS-Specialisatieopleiding Erfrecht zodat je je op dit vakgebied kunt onderscheiden.

Wanneer je lid wordt van de vFAS betekent dit ook:

- contact en kennisuitwisseling met collega-familierechtadvocaten,
- toegang tot een breed arsenaal aan cursussen en intervisiemogelijkheden,
- landelijke publiciteit én belangenbehartiging bij overheid en belangenorganisaties.

Kortom, je aansluiten bij de grootste specialisatievereniging van de NOvA, waarvan de leden zich actief inspannen om de kwaliteit te leveren en uit te dragen die nodig is om erfenis- en scheidingsconflicten op een goede en zorgvuldige wijze op te lossen, geeft je carrière zeker een boost!

Neem vandaag nog contact met ons op via info@verenigingfas.nl of via 070 – 3626215. Of kijk op www.verenigingfas.nl voor meer informatie.

TER ZITTING

Zuinigheid

DOOR / LARS KUIPERS

Om geld uit te sparen, neemt verdachte L. geen advocaat mee naar de zitting. Maar dan verschijnt ineens zijn ex, met advocaat.

In de grote hal van de Haagse rechtbank zit meneer L. Hij heeft zijn vriendin geslagen – inmiddels zijn ex – nadat ze zijn deur had ingetrapt. De officier van justitie legde hem eerder een taakstraf op van 120 uur. Zijn advocaat had verzet aangetekend. Vandaag is L. alleen. Bij de OM-zitting kon hij nog aanspraak maken op een toevoeging. Bij de politierechter moet hij zijn advocaat zelf betalen. Dan maar zonder.

L. richt zijn blik op mij. 'Mag ik u iets vragen? Hoe gaat het straks daarbinnen?'

Ik leg het uit: eerst de officier van justitie, dan de rechter die vragen gaat stellen. 'Meestal,' zeg ik ter geruststelling, 'vertelt de rechter heel geduldig wat er gebeurt en wat de regels zijn.'

'Mijn ex zit daar' – hij gebaart naar de andere kant van de hal – 'met een advocaat. Dat is een onaangename verrassing.'

'Die komt waarschijnlijk om een schadevergoeding vragen,' zeg ik. 'Dat had u denk ik wel moeten weten. Want als u dat had geweten, had u misschien wél een advocaat meegenomen. Dat kunt u tegen de rechter zeggen.'

De deur gaat open, de bode roept: 'Zaak L.!'

'U hebt van het OM een taakstraf gehad van 120 uur,' zegt de rechter tegen L. 'En u bent in verzet gegaan.'

'Omdat mijn advocaat zei dat het te hoog was,' zegt L. 'In verband met mijn blanco strafblad.'

'Achter in de zaal zit uw ex-vriendin,' zegt de rechter, 'met een advocaat. Zij heeft een vordering benadeelde partij ingediend van vierduizend euro'.

'Dat wist ik niet,' zegt L. 'Als ik dat had geweten, had ik misschien wel een advocaat meegenomen.'

'Dan had u misschien wel een advocaat meegenomen,' herhaalt de rechter. Ze besluit de zaak aan te houden. Ze richt zich tot L. 'Die advocaat, daar moet u goed over nadenken. Het kan niet zo zijn dat we dit vandaag bespreken en dat u dan in november zegt: "Ik had eigenlijk een advocaat willen hebben."'

'Vierduizend euro,' verzucht L., eenmaal weer in de hal. 'Waar moet ik dat vandaan halen?'

'Ik zou goed nadenken over die advocaat,' zeg ik. 'Het kost wat, maar die weet wel precies wat hij met zo'n vordering moet.'

'Nog bedankt voor je tips,' zegt L. 'Wil je een kop koffie?'

'Welja.' Distantie en objectiviteit horen bij de standaardbagage van de journalist. Maar vandaag even niet. Vandaag ben ik advocaat zonder toga.

Meer weten? Lees de uitgebreide versie op advocatenblad.nl, rubriek Ter Zitting.

AGENDA

JONGE BALIE CONGRES 2019

Het Jonge Balie Congres 2019 is dit jaar op Rembrandt geïnspireerd en stelt de 'Grote Meester' in de jonge advocaat centraal. Hoe komt de jonge advocaat anno 2019 goed uit de verf? En kan hij of zij iets leren van andere meesters, zoals meesters in sport, taal, netwerken en gezondheid? Tijdens het Jonge Balie Congres worden jonge advocaten geïnspireerd om het beste uit zichzelf te halen. Het programma omvat een divers en kleurrijk palet aan lezingen en workshops.
Datum: 7 en 8 november 2019.
Locatie: AFAS Circustheater, Scheveningen.
Ga naar jongebaliecongres.nl/2019 voor meer informatie en aanmelding.

MISDAADCONGRES 2019

Het misdaadcongres staat dit jaar in het teken van strafrecht en religie. Religieuze overtuigingen, voorstellingen en praktijken kunnen inspirerend zijn, maar ook bedreigend; troostend maar ook provocatief; ze kunnen de dagelijks routine bevestigen, maar ook tot grensoverschrijdend en crimineel gedrag aanzetten. Hoe denken vertegenwoordigers van de drie monotheïstische godsdiensten over crimineel gedrag en over ons antwoord daarop, het seculiere strafrecht?
Datum: 14 november 2019.
Locatie: Warande building, Tilburg University.
Ga naar webapp.fkt.uvt.nl/dibsa/aanmelding voor meer informatie en aanmelding.

MEDIATIONCONGRES 2019

'De kracht van samen' is het thema van de tiende editie van het Mediationcongres georganiseerd door de Mediatorsfederatie Nederland (MfN). Esther Vergeer, zevenvoudig paralympisch kampioen rolstoeltennis, gaat in haar plenaire *keynote* in op de thema's kracht en kwetsbaarheid. Na de lunch kunnen deelnemers kiezen uit een uitgebreid aanbod aan workshops en kennissessies.
Datum: 28 november 2019.
Locatie: Spant!, Dr. A. Kuyperlaan 3, Bussum.
Ga naar mediationcongres.nl voor meer informatie en inschrijving.

Meer agendanieuws vindt u op advocatenblad.nl/agenda.

Mariëtte van Pelt en Reinier Feiner, bestuursleden van de Vereniging Jeugdrecht Advocaten Rotterdam.

HOE SANDER DEKKER ZWICHTTE

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN BEELD / JIRI BÜLLER

Onder dreiging van acties door boze jeugdrechtadvocaten besloot minister Dekker de piketvergoeding voor verhoorbijstand te verhogen. Een reconstructie, aan de hand van de Rotterdamse advocaten Feiner en Van Pelt.

Op **1 juni** van dit jaar treedt de wet in werking die bepaalt dat minderjarige verdachten die zijn aangehouden zich bij politieverhoor moeten laten bijstaan door een advocaat. De wet vloeit voort uit een Europese richtlijn.
Reinier Feiner, (FeinerIwema Advocaten, Rotterdam) bestuurslid van de Vereniging Jeugdrecht Advocaten Rotterdam (VJAR), ziet het wetsvoorstel aanvankelijk als een kans voor de advocatuur en de rechtspositie van de minderjarige verdachte. Totdat blijkt dat het ministerie geen extra geld heeft vrijgemaakt. Voor een eenmalige vergoeding van 1,5 punt (€ 197,05 inclusief btw) kunnen advocaten van jonge verdachten gedurende drie dagen, en een maximum van negen uur per dag, onbeperkt worden opgeroepen.
Feiner: 'Dat gaat zo ver, dat ik door een wachtcommandant werd gebeld, terwijl ik mijn dochter van de bso aan het afhalen was. Hij zei: Je moet nu komen. Niet: we gaan het verhoor samen plannen.'

WINKELDIEFSTAL

Mariëtte van Pelt (Van Vollenhoven Advocaten, Rotterdam), eveneens bestuurslid van de VJAR, staat **begin juni** een meisje bij dat wordt verdacht van winkeldiefstal. De volgende dag, zaterdagochtend negen uur, wordt ze opnieuw ontboden, in verband met vervolgverhoor.
Als Van Pelt aangeeft niet in de gelegenheid te zijn, wordt bericht dat dat gemeld wordt bij de officier van justitie.
De advocaat zegt: 'Prima. Ik ben niet bij u in dienst, ik heb deze afspraak niet gemaakt, ik krijg er ook niet voor betaald. De enige onbezoldigde partij aan tafel ben ik. Maandagochtend tien uur kan ik weer.'

Aan de consequenties van de nieuwe wet heeft niemand gedacht, concludeert Reinier Feiner. 'Eigenlijk werd de verplichting eenzijdig op de advocatuur afgeschoven, zonder dat daar iets extra's tegenover stond.'
Feiner stuurt **op 13 juni** een brandbrief aan de Raad voor Rechtsbijstand en de minister voor Rechtsbescherming, mede namens de Vereniging Jeugdrecht Advocaten Rotterdam (VJAR), de Vereniging van Nederlandse Jeugdrechtadvocaten (VNJA), de Haagse Vereniging van Jeugdrecht Advocaten (HVJA) en Jeugdrecht Advocaten Amsterdam (JRAA). Daarin vraagt hij om een adequate regeling en een adequate ▶

> 'Ik merkte dat er bij het ministerie grote afstand was tot de praktijk'

vergoeding, op zeer korte termijn. 'Mocht u geen uitvoering willen geven aan dit verzoek dan zullen de gespecialiseerde advocaten in overweging nemen *en masse* hun verplichting te beperken tot hetgeen waartoe de overheid hen in redelijkheid in staat stelt.'
De bestuursleden van de VJAR besluiten dat, als het ministerie hen niet tegemoetkomt, ze zich per 1 oktober *en masse* uitschrijven bij de Raad voor Rechtsbijstand. Feiner: 'Als bestuursleden vonden we dit unaniem de Rubicon, de grens. Als we dit lieten passeren, zou het gewoon ophouden.'

BRANDBRIEF

14 juni: De politiek mengt zich. De Kamerleden Van Nispen (SP) en Raemakers (D66) stellen vragen aan Dekker over de brandbrief van de jeugdrechtadvocaten.
18 juni: Er vindt overleg plaats tussen de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) en het ministerie van Justitie en Veiligheid, waarbij de niet toereikende vergoedingen en de brandbrief aan de orde komen. De NOvA dringt aan op een snelle oplossing.
19 juni: Opnieuw overleg op het ministerie. Deze keer zitten de NOvA, de Nederlandse Vereniging van Jonge Strafrechtadvocaten (NVJSA), de Vereniging van Nederlandse Jeugdrechtadvocaten (VNJA), de Vereniging Jeugdrecht Advocaten Rotterdam (VJAR) en ambtenaren van Justitie en Veiligheid aan tafel.
Feiner zegt erg te zijn geschrokken van de kwaliteit van het wetgevingsproces. 'Ik merkte dat er bij het ministerie zo'n grote afstand was tot de praktijk, dat de kennis ontbreekt hoe het er nou feitelijk aan toegaat bij zo'n piket.'
Tijdens het overleg verkondigt Feiner dat de boel per 1 oktober platgaat, als er geen oplossing komt. 'Voor ons was echt van belang: als we het zeggen, dan moeten we het ook doen. Ik wist dat er onder Rotterdamse jeugdrechtadvocaten grote bereidheid was voor de werkstaking.' Van Pelt: 'Ja, als je blaft, moet je ook bijten.'
Dezelfde dag stuurt de Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid een brief aan Dekker waarin hem opnieuw wordt gevraagd te reageren op de brandbrief van Reinier Feiner. Het antwoord volgt op **4 juli**. Dekker belooft op korte termijn in overleg te treden met de (jeugdrecht)advocatuur.
9 juli: De VJAR neemt contact op met de Rotterdamse deken Peter Hanenberg voor praktische consequenties van een werkstaking van jeugdrechtadvocaten gedurende drie maanden. Feiner: 'De deken begreep dat het zo niet kon en steunde onze actie.'
Er was nog een alternatief plan: een stiptheidsactie. Die hield in dat advocaten alleen naar het eerste verhoor zouden gaan, maar niet naar de vervolgverhoren. Hanenberg adviseert dat plan te laten varen. Feiner: 'Zijn boodschap was dat zodra je de piketmelding accepteert, je de rechten van de minderjarige moet behartigen en de verplichtingen die daarbij zijn opgelegd, hoe onterecht ook, moet nakomen.'
16 juli: De VJAR stuurt een brief naar haar achterban, met daarin de oproep deel te nemen aan de werkstaking per 1 oktober en het standpunt van de deken over de staking. Daarbij kondigt de VJAR een informatiebijeenkomst op 29 augustus op de Rechtbank Rotterdam aan. Dan zal het bestuur haar leden informeren over de beantwoording van de Kamervragen en de laatste stand van zaken.

> 'Als je blaft, moet je ook bijten'

ACHTERBAN

Begin augustus: De Haagse Vereniging Jeugdrechtadvocaten en de Raad van de orde van advocaten Noord-Nederland zoeken contact met de VJAR en ze sluiten zich aan bij de actie. Ze mobiliseren hun achterban.
12 augustus: Wederom overleg op het ministerie. De gezamenlijke advocatenverenigingen en de NOvA brengen naar voren dat er niet alleen sprake is van een Rotterdame kwestie, maar dat het om een landelijk probleem gaat. Feiner: 'Op het ministerie werd gezien dat er iets geregeld moest worden. Ik merkte dat we in een onderhandelingspositie terechtkwamen. Mijn voorstel was om jeugdrechtadvocaten voor elk vervolgverhoor 1,5 punt extra te geven. Dan kun je, als dat nodig is, ook een vervanger sturen, dat is heel praktisch. En het is eenvoudig in te voeren. Je kunt het tijdelijk doen, totdat je een beter beeld hebt van de feitelijke kosten. De vertegenwoordiger van het ministerie wilde liever geen openeinderegeling, maar iets forfaitairs.'
Tussen 12 en 16 augustus benaderen de bestuursleden van de VJAR, Roosmarijn van Leur, Lia Deiman, Wietske Arema, Mariëtte van Pelt en Reinier Feiner de 172 jeugdrechtadvocaten in Rotterdam met de vraag om mee te doen aan de werkstaking van drie maanden per 1 oktober. Feiner: 'Er waren advocaten die wel wilden meedoen, maar zich afvroegen of dan andere advocaten hun diensten zouden overnemen. Ze wilden zeker weten dat alles helemaal plat zou liggen.' Van Pelt: 'Er waren ook vragen over voorkeurspiketten. Sommige families vragen echt naar een specifieke advocaat. De advocaat kent deze families al geruime tijd en wil ze niet teleurstellen.' Feiner: 'En weer andere advocaten vroegen zich af wat dat betekent voor de rechtsbijstand van strafzaken voor minderjarigen, konden ze die wel gewoon blijven doen? Er waren veel dingen die we moesten uitzoeken.'
Op **20 augustus** beantwoordt Dekker de Kamervragen van Van Nispen en Raemakers. Net zoals in zijn brief van 4 juli zegt hij toe op korte termijn met de jeugdrechtadvocaten in overleg te treden.
22 augustus: Het kantoor Vlug Huisman Maarsingh Strafpleiters (Deventer) maakt op Twitter bekend te stoppen met het minderjarigenpiket. ▶

Hoge werkdruk en weinig tijd? Wij helpen u versnellen!

Sdu OpMaat Arbeidsrecht+

Denkt mee met de arbeidsrechtjurist en -advocaat

Werk efficiënter én nauwkeuriger:

- → Navigeer eenvoudig door de thematische onderwerpen met verwijzingen naar relevante jurisprudentie, commentaren en wet- en regelgeving
- → Gebruik voorbeelddocumenten als basis of stel vragen op aan de hand van flowcharts en checklisten
- → Schets snel complexe theorieën, kom sneller tot conclusies en voorkom onnodig werk
- → Link informatie aan een bepaald dossier en voorkom dubbel werk
- → Inclusief JAR, TAP en Sdu Commentaren

Vraag nu GRATIS een proefabonnement aan via
www.sdu.nl/kennismaken

Sdu

HAAL HET MAXIMALE UIT JE ONLINE PRAKTIJK

QUICKSCAN VAN JOUW:

- Websiteprestaties
- Vindbaarheid
- Prestaties t.o.v. lokale concurrent
- Winstgevendheid van je online profiel

Geldig tot
13 november 2019

In mijn winkelmandje

1. Ga naar bdmg.nl/advocaat
2. Vul je contactgegevens in
3. Ontvang de quickscan van jouw praktijk

Online marketing voor advocaten bdmg.nl ONLINE MARKETING

RTV Oost besteedt daar aandacht aan. Andere jeugdrechtadvocaten in Overijssel volgen het initiatief.
23 augustus: Richard Korver (Richard Korver Advocaten, Amsterdam) twittert: 'Het gaat goed met de rechtsstaat en het land, maar niet heus! Dit kabinet maakt meer kapot dan je lief is...'
Op **24 augustus** kopt dagblad *Twentsche Courant/Tubantia*: 'Advocaten stoppen met slecht betaald jeugdpiket'. Twee dagen later, op **26 augustus** licht Joren Veldheer, voorzitter van de NVJSA, bij *EenVandaag* toe wat de gevolgen zijn van bezuinigingen op de sociale advocatuur.

MEER TIJD

28 augustus: Vervolgoverleg op het ministerie. Feiner: 'De directeur-generaal zat erbij, die middag. Zij gaf aan dat het ministerie meer tijd nodig had, omdat niet bekend was hoeveel aangehouden minderjarige verdachten er jaarlijks zijn. Een vergoeding van 1,5 punt per vervolgverhoor vond zij riskant. Ik dacht toen: tjonge, jonge. Voordat je beleid kunt maken, moet je wel de managementinformatie hebben om keuzes te maken. Als die ontbreekt, op basis waarvan maak je dan wetgeving?'
DG Anita Vegter vraagt om geduld en vertrouwen. Binnen twee weken zal het ministerie met een oplossing komen. Feiner wijst erop dat er de volgende dag een informatiebijeenkomst voor de Rotterdamse jeugdrechtadvocaten is. 'Ik zei: Jullie vragen ons om uitstel, terwijl we sinds 1 juni iets uitvoeren zonder daarvoor betaald te worden. Dat moet ik morgen aan 172 advocaten in Rotterdam uitleggen? Ik ben bang dat dat niet lukt, zelfs als ik met jullie mee zou gaan. En dat advocaten niet per 1 oktober maar volgende week al *en masse* besluiten hun werk neer te leggen.'
Dezelfde dag belt minister Dekker rechtstreeks met Reinier Feiner. Dekker erkent in dat gesprek dat de vergoedingen voor de bijstand bij politieverhoor aan minderjarigen niet goed geregeld waren. Feiner vraagt de minister dat publiekelijk kenbaar te maken. 'Dan kon ik tegen mijn achterban zeggen erop te vertrouwen dat het goed komt.'
Dekker geeft gehoor aan het verzoek en roert zich op Twitter. Hij stuurt een publieke tweet aan Feinier. 'Ha @FeinerReinier, ik zie het probleem. Laat helder zijn: bij nieuwe verplichtingen hoort een redelijke vergoeding. Dit gaan we dus fixen.'
Feiner, terugblikkend: 'Zowel de uitkomsten van het overleg op deze dag als het onderliggende initiatief en drukmiddel van de VJAR zijn een teamprestatie geweest van vertegenwoordigers van de orde, Cindy Koole en Coosje Peterse van de VNJA, Joren Veldheer van de NVJA en de bestuursleden van de VJAR.'
29 augustus: Op de bijeenkomst van Rotterdamse jeugdrechtadvocaten wordt duidelijk dat 167 van de 172 advocaten zich bij de geplande actie zullen aansluiten. Van Pelt: 'Enkelen wilden wel meedoen, maar zij konden om hen moverende redenen niet aansluiten.'

TWEET

Op **2 september** gaat de kogel door de kerk. Dekker informeert de Tweede Kamer over zijn besluit de vergoeding in jeugdpiketzaken per **3 september** aan te passen. Hij verhoogt de vergoeding van 1,5 punt (€ 197,05 inclusief btw) per verhoor met 1,5 punt per vervolgverhoor. Voor de periode van 1 juni tot en met 2 september 2019 wordt de vergoeding van 1,5 punt met terugwerkend kracht verhoogd naar 2,25 punten (€ 295,58 inclusief btw). Dekker schrijft: 'Ik snap dat advocaten hier tegenaan liepen. Zij moeten voor nieuwe verplichtingen een redelijke vergoeding krijgen, en het is goed dat de advocatuur hierover aan de bel getrokken heeft. Ik ben blij dat we er samen met de orde van advocaten uit zijn gekomen en een oplossing hebben gevonden.'

> 'Ha @FeinerReinier, ik zie het probleem. Dit gaan we fixen'

Reinier Feiner twittert: 'Mooi dat dit gefikst is, maar over de hele linie is rechtsbijstand in verval:
- woonrecht;
- scheiden bij huiselijk geweld;
- rechtsbijstand bij uithuisplaatsing kinderen;
- rechtsbijstand bij niet aangehouden minderjarige verdachten (wordt niet vergoed).'

Vlug Huisman Maarsingh Strafpleiters (Deventer) laat in een bericht op de eigen website weten het minderjarigenpiket te hervatten. Het kantoor zegt 'zich niet aan de indruk te kunnen onttrekken dat niet het belang van de minderjarigen of de billijkheid, maar enkel de publiciteit aanleiding heeft gegeven voor de bijstelling van de vergoeding'. ■

Advocaat bij politieverhoor van meerderjarige verdachten

De Nederlandse orde van advocaten brengt het knelpunt van de gebrekkige financiering van advocaten die meerderjarige verdachten bijstaan tijdens politieverhoor al jaren onder de aandacht van het ministerie.
Op basis van een uitspraak van de Hoge Raad hebben meerderjarige verdachten vanaf 1 maart 2016 het recht op verhoorbijstand. Sinds 1 april 2017 is dat recht wettelijk bepaald.
De vergoedingen in zaken waarin excessief lange en/of meerdere verhoren verspreid over meerdere dagen plaatsvinden, zijn niet in overeenstemming met de reële tijdsbestedingen van advocaten, stelt de NOvA vast. Volgens de NOvA zal een systeem moeten worden ingevoerd waarbij de bijstand tijdens die verhoren financieel wordt gecompenseerd.
Het verschil met de Europese richtlijn voor minderjarige verdachten is dat daar, vanaf 1 juni, geen afstand van kan worden gedaan. Er bestaat geen recht, maar een wettelijke verplichting voor rechtsbijstand van minderjarige verdachten. Het probleem van de tekortschietende financiering werd daardoor nog veel prangender.

DEBAT OVER RECHTSBIJSTAND **MUURVAST**

DOOR / KEES PIJNAPPELS BEELD / SJOERD VAN DER HUCHT

Een ultieme poging van de NOvA om de patstelling rondom de gefinancierde rechtsbijstand te doorbreken, heeft vooralsnog niets uitgehaald. De verhouding met minister Sander Dekker is nu gedaald tot het absolute nulpunt.

Er leek zowaar enige beweging te komen in het moeizame dossier, dat de verhoudingen tussen advocatuur en het ministerie van Justitie en Veiligheid zwaar op de proef heeft gesteld.
Na een reeks luwe vakantieweken trok de NOvA in de eerste week van september plots de aandacht naar zich toe met een plan om de acute nood in de sociale advocatuur te lenigen. Algemeen deken Johan Rijlaarsdam lichtte het voorstel toe in *Nieuwsuur*, terwijl dat op hetzelfde moment werd bezorgd bij het ministerie.

Leden van de algemene raad maakten op 5 september tijdens de landelijke ordendag duidelijk hoe hoog de nood in de sociale advocatuur is gestegen.

De NOvA vindt dat Dekker jaarlijks 25 tot 30 miljoen euro extra moet uittrekken om het punttarief in toevoegingszaken te verhogen. Volgens de orde kan Dekker niet jarenlang wachten tot het huidige stelsel voor de gefinancierde rechtsbijstand is herzien. Tegen de tijd dat het zover is, naar verwachting in 2024, zijn er geen advocaten meer beschikbaar om rechtzoekenden bij te staan, aldus algemeen deken Johan Rijlaarsdam.

‘Het kabinet moet de noodkreet zeer serieus nemen’

Concreet wil de NOvA dat het punttarief per 1 januari 2020 in één keer wordt geïndexeerd, waar dat in de afgelopen jaren achterwege is gebleven. Dat geld zou moeten worden omgezet in een extra vergoeding voor advocaten die jaarlijks tussen de 350 en 1500 punten aan werk voor toevoegingen verrichten.

ZEER KORTE TERMIJN

Volgens de NOvA betreft dat circa 2700 advocaten, een derde van alle advocaten die op toevoegingsbasis werken. Voor hen moet het punttarief omhoog van 108,57 euro naar 124,70 euro. Op jaarbasis vergt dat een totaalbedrag van 25 tot 30 miljoen euro, heeft de orde berekend. Dat geld zou ook in de drie jaren na 2020 beschikbaar moeten komen, totdat er een nieuw stelsel is.

De NOvA schreef Dekker graag een bijdrage te willen blijven leveren aan het nieuwe stelsel, ‘maar wel onder de conditie dat op zeer korte termijn redelijke vergoedingen geboden worden’.

Komt die redelijke vergoeding er niet, dan gaat de orde nadenken over ‘onorthodoxe maatregelen’, zei Rijlaarsdam in *Nieuwsuur*. Welke maatregelen dat zijn, is nog niet bekend maar gedacht kan worden aan stiptheidsacties en stakingen, aldus de algemeen deken.

STEUN

Even leek het initiatief van de NOvA in vruchtbare aarde te vallen. Diverse Tweede Kamerleden gaven openlijk steun aan het plan. Niet alleen van de oppositie, maar ook van de coalitiepartijen.

CDA-woordvoerder Chris van Dam liet via Twitter weten dat hij nog altijd achter de herzieningsplannen van Dekker staat, maar dat concrete verbetering té lang op zich laat wachten. Van Dam vindt dat met name problematisch voor familierechtadvocaten en beloofde in gesprek te gaan met Dekker.

Ook Kamerlid Maarten Groothuizen van D66 stelde dat Dekker gehoor moet geven aan de noodkreet van de NOvA. Groothuizen zei dat Dekker de urgentie van het probleem onvoldoende lijkt te zien. ‘Het is echt noodzakelijk dat er snel een oplossing komt om de toegang tot het recht te garanderen, ook voor mensen met een kleine beurs. Dat is een van de fundamenten van onze rechtsstaat. De inkomens van sociaal advocaten moeten omhoog. Op lange termijn kan dat doordat het beroep op rechtsbijstand daalt, als gevolg van een stelselherziening. Maar daar hebben we nu niets aan. Minister Dekker moet snel actie ondernemen om de sociale advocatuur lucht te geven.’

Van Dam en Groothuizen vroegen Dekker ook schriftelijk welke stappen hij kan zetten ‘op de kortst mogelijke termijn’ om te voorkomen dat nog meer advocaten stoppen met gesubsidieerde rechtsbijstand.

De kleinste coalitiepartner ChristenUnie wil ook dat het kabinet gehoor geeft aan de oproep van de NOvA. Justitiewoordvoerder Stieneke van der Graaf: ‘Sociaal advocaten zetten zich met hart en ziel in voor de meest kwetsbare Nederlanders. Ook voor mensen met een smalle beurs is toegang tot het recht van groot belang. De sociale advocatuur is belangrijk om die toegang te borgen. Het kabinet moet de noodkreet daarom zeer serieus nemen en werken aan oplossingen om te verzekeren dat kwetsbare groepen toegang houden tot het recht.’

NIET EENSGEZIND

Niettemin bleek de coalitie niet eensgezind. Regeringspartij VVD voelde er niets voor, terwijl VVD-minister Dekker fijntjes wees op het regeerakkoord. Daarin staat dat de herziening van het stelsel budgetneutraal moet zijn.

VVD-Kamerlid Jeroen van Wijngaarden zei wel dat ‘het probleem serieus moet worden genomen’. Hij ging echter niet zover het pleidooi van de NOvA te ondersteunen. ‘Als een oplossing zo simpel was, dan was het al gebeurd.’ ▶

Van Wijngaarden noemde het wel terecht dat Dekker over de brug is gekomen om de piketvergoeding voor jeugdstrafrechtadvocaten te verhogen. Daar was echt sprake van een acuut probleem, stelde hij.
De algemene vergoedingen voor toevoegingsadvocaten valt in een andere categorie, meende de VVD'er. 'De oplossing moet daar worden gezocht in structurele maatregelen, zoals het verminderen van procedures door overheidsinstanties als het UWV.'

SLIMMER

De reactie van VVD-minister Dekker was daarna niet meer verrassend. Tijdens het wekelijkse vragenuurtje in de Tweede Kamer maakte hij duidelijk dat er niet meer geld beschikbaar komt dan de huidige 400 miljoen euro per jaar. Niettemin kunnen de tarieven voor sociaal advocaten op termijn met tien tot twintig procent omhoog, denkt Dekker. 'Als we er in slagen het aantal zaken te doen afnemen en het stelsel slimmer organiseren, ontstaat er ruimte om de tarieven voor advocaten te laten groeien.'
Ook Dekker meent dat er geen sprake is van een acuut probleem in de sociale advocatuur. Er zitten zevenduizend advocaten in het stelsel. Vorig jaar schreven zevenhonderd advocaten zich uit, maar kwamen er vijfhonderd nieuwe bij, terwijl het aantal toevoegingen daalt. 'Is het probleem op dit moment heel acuut? Dat zie ik op dit moment niet terug,' aldus de minister die zijn boodschap een dag later herhaalde in een gesprek met de NOvA.

VERGRIJZING

Op vraag van het CDA zei Dekker mogelijk wel geld beschikbaar te hebben om vergrijzing in het stelsel tegen te gaan. Hij verwees naar zijn brief van voor de zomer, waarin hij tien miljoen beschikbaar stelde voor nieuwe initiatieven. 'We hebben wat extra geld beschikbaar om acute problemen te ondervangen. Ik zie niet nu al dat er een heel significante daling is van het aantal advocaten in het stelsel, maar wel het risico van vergrijzing en gebrek aan verjonging aan de voorkant. Als dat te maken heeft met de druk op kantoren, waardoor er onvoldoende ruimte is om mensen op te leiden, dan is dat een serieus punt dat ik graag oppak en waarvoor wellicht extra geld is.'
De VVD-minister beloofde de Tweede Kamer verder een lijst van overheidsorganisaties die veelvuldig procederen tegen burgers. Uitvoeringsorganisaties zoals de IND en het UWV staan te boek als partijen die vaak onnodig procedures beginnen. Dekker noemde het terugdringen van dergelijke procedures een van de pijlers onder zijn plan.
Op Prinsjesdag bleek eens te meer dat er geen extra geld komt voor de sociale advocatuur. Terwijl er wel extra middelen naar de Rechtspraak en het OM gaan, blijft het begrote bedrag voor de gefinancierde rechtsbijstand gelijk. Voor de NOvA bleek daarmee de maat vol. Rijlaarsdam toog op donderdag 19 september – daags na de moord op Derk Wiersum – naar het ministerie om Dekker persoonlijk te vertellen dat de NOvA niet langer deelneemt aan het zogeheten topberaad op het ministerie. In dat beraad, waar ook andere betrokken organisaties deel van uitmaken, beoogt het ministerie afspraken te maken over de herziening van de rechtsbijstand.

VERTROUWEN

Volgens de NOvA is het vertrouwen in een oplossing tot een minimum gedaald. 'Minister Dekker is niet gevoelig voor onze inhoudelijke argumenten. De 127 miljoen die nodig zijn om tot redelijke vergoedingen te komen, blijven uit. Zelfs een oproep tot een overbruggingsmaatregel van 25 tot 30 miljoen euro gedurende een aantal jaren voor de groep sociaal advocaten die nu op omvallen staat wordt genegeerd. Hij gaat gewoon door met zijn vage plannen,' aldus Rijlaarsdam.
Met het vertrek van de NOvA uit het topberaad is ook Dekker weer terug bij af. Aan het begin van de zomer had hij er in zijn voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer juist mee gekoketteerd dat hij alle kikkers weer in zijn kruiwagen had. Zachtjes gezegd, zal de Kamer *not amused* zijn met deze ontwikkeling. Die had Dekker begin dit jaar immers met een motie opgedragen te blijven investeren in een goede verstandhouding met de advocatuur.
Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen riep de oppositie *uni sono* om meer geld voor de advocatuur. Een meer gematigde oproep kwam van coalitiepartijen D66 en ChristenUnie. Zij vroegen het kabinet 'zo snel mogelijk maatregelen te nemen voor versterking van de rechtsbijstand'. Toen dit blad naar de drukker ging, was er over de moties nog niet gestemd. De rechtsbijstand komt ook zeker aan bod tijdens de behandeling van de justitiebegroting in november. ■

advertentie

CIAO CHOW TRANSLATIONS
INTERPRETING & MEDIA

CIAO CHOW TRANSLATIONS
zakelijk, betrouwbaar & no-nonsense

Chartered Linguist (UK)
Beëdigd vertaler Engels-Nederlands v.v.
Tevens vertaler vanuit het Duits en Italiaans.

NLD
ENG
DEU
ITA

Tolk in de talen Nederlands, Engels, Duits, Italiaans.
Native speaker Nederlands, Engels en Duits.

Specialisaties o.a.
juridisch | medisch | veterinair | hippisch
redactie & copywriting

info@ciaochow.nl | www.ciaochow.nl

ADVANCE

Uw toevoegingen direct uitbetaald

Werkwijze om uw groei te financieren

Voor meer informatie
kijk op www.advance.nl
of bel: 0226 45 11 25
Advance (voorheen Cardec)

voordelen:

- 85% bij aanvang van uw toevoegingszaak binnen 24 uur op uw rekening
- 15% (+ btw) volgt na uitbetaling door de RvR
- Alle reeds lopende toevoegingszaken in één keer inbrengen
- Zelf bepalen of en op welk tijdstip u een toevoegingszaak ter bevoorschotting aanbiedt
- Extra uren inzake bewerkelijke zaken kunnen worden bevoorschot
- Meer financiële ruimte en meer werk kapitaal

Provincie Noord-Holland

Het team van advocaten bij
de provincie Noord-Holland gevestigd in Haarlem
is op zoek naar een **ervaren**:

Advocaat Bouw- en Aanbestedingsrecht

**Graag uw sollicitatie uiterlijk 21 oktober a.s. per e-mail aan:
solliciteren@noord-holland.nl vacaturenummer CZ-JZ-6513
t.a.v. mw. mr. P.A.J.M. Kreuwel
voor meer informatie mw. mr. J.A.C.M. Nielen 06-18300086**

NOVEX – Nederlandse organisatie voor executeurs

NOVEX

**Komt u in uw praktijk in aanraking met het erfrecht en de afwikkeling van de nalatenschap? Of wilt u meer weten over de levensexecutele en het levenstestament? Sluit u dan aan bij NOVEX.
Na het volgen van één van onderstaande leergangen kunt u zich aanmelden als NOVEX-lid.**

Leergang Levensexecuteur en Toezichthouder

Wilt u meer weten over het werk van een levensexecuteur/toezichthouder en het levenstestament? In de leergang levensexecuteur en toezichthouder leert u alles over juridische, financiële en medische zaken waar de levensexecuteur mee te maken krijgt. Deze leergang is geschikt voor iedereen die meer wil weten over of benoemd is tot levensexecuteur/toezichthouder of advies geeft over het levenstestament.

Datum: 23 en 24 januari 2020
Locatie: Hotel Bergse Bossen in Driebergen
Docenten: mw. mr. C.G.C. Engelbertink, O.A. Balkenende, mw. drs. S. van der Merwe, prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols, mw. H.N. Stelma-Roorda, drs. T. Trompetter, mr. D. Weewer, mr. G.A.F.M. Wouters
Cursusprijs: € 1450,- ex btw, voor NOVEX-leden € 1.250,-
Studiepunten: NOVEX (12), SCE (12), BPBI (12), RB (12), FFP (4), KNB (12)

Leergang Executele en Vereffening

Wilt u als professioneel executeur of vereffenaar aan het werk? Of wilt u uw werkterrein verleggen naar de boedelpraktijk? Volg dan de leergang Executele en Vereffening. In deze leergang komt de Europese erfrechtverordening aan bod en gaat u aan de slag met een praktijkcasus. Deze leergang is geschikt voor iedereen met basiskennis van het erfrecht en zich verder wil verdiepen in de executele en vereffening.

Datum: 10, 11 en 31 maart 2020
Locatie: Hotel Bergse Bossen in Driebergen
Docenten: prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols, prof. mr. T.J. Mellema-Kranenburg, O.A. Balkenende, mw. mr. P.G. Knoppers, mw. mr. C.G.C. Engelbertink en mw. mr. E. van den Brink-Baggerman
Cursusprijs: € 1750,- ex btw
Studiepunten: NOVEX (16), SCE (16), KNB (16), BPBI (8), SOMN (16), RB (16), FFP (4)

www.novex-executeur.nl

ADRIAANSE VAN DER WEEL
advocaten

Adriaanse van der Weel Advocaten zoekt een
ADVOCAAT-MEDEWERKER/(GEVORDERD) ADVOCAAT-STAGIAIR

Beschik jij over de volgende eigenschappenvaardigheden:

- affiniteit met arbeidsrecht en/of ondernemingsrecht
- goed analytisch vermogen
- zelfstandigheid
- uitstekende Nederlandse schrijf- en taalvaardigheid
- flexibele instelling

Vind je het leuk om afwisselend op de vestigingen Middelburg en Rotterdam werkzaam te zijn? Bekijk dan de volledige vacaturetekst op onze website www.avdw.nl

INGRID MASTE (58)
HILLEN VAN TOL, ALMERE

ADVOCAAT IN ACTIE

‘JE KUNT NIET ZEGGEN: MAAK ZELF JE OUDERSCHAPSPLAN’

Personen- en familierechtadvocaat Ingrid Maste is ontevreden over de onderbetaling van advocaten die gefinancierde rechtsbijstand verlenen. Uit protest tegen de 'lakse houding' van de overheid start ze een actie.

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN BEELD / PERLA MICHIELS

De laatste drie maanden van dit jaar verlaagt ze haar uurtarief van de gebruikelijke 198 euro exclusief btw naar 160 euro exclusief btw voor de eerste vijfentwintig uur voor alle cliënten. 'Dit geldt zowel voor mijn bestaande als nieuwe cliënten,' kondigde Maste (@meesterlijk81) haar actie eind augustus op Twitter aan. 'Daar staat tegenover dat ik in die maanden geen nieuwe cliënten op basis van gefinancierde rechtsbijstand zal aannemen.'
Aan betalende cliënten vragen personen- en familierechtadvocaten vaak een fors uurtarief om de onderbetaling bij de gefinancierde rechtsbijstand te kunnen compenseren, licht Maste haar actie met de verlaagde tarieven toe. 'De advocaat bedrijft daarmee eigenlijk inkomenspolitiek. En dat hoort thuis bij onze overheid en niet bij advocaten.'
Maste verwijst naar het onderzoeksrapport van de Commissie-Van der Meer: *Eindrapport Andere Tijden*. Hierin concludeerde de commissie twee jaar geleden dat het kabinet jaarlijks 127 miljoen euro extra moet uittrekken om een redelijk inkomen te kunnen garanderen. Tot op heden is die extra vergoeding nog niet gerealiseerd.
Met een zaak op toevoegingsbasis is Maste vaak dertig tot veertig uur bezig, legt ze uit. Daarvan vergoedt de Raad voor Rechtsbijstand slechts zeven tot tien uur. 'Mensen die een toevoeging aanvragen, hebben vaak extra steun nodig. Je kunt niet zeggen: maak zelf je ouderschapsplan. Die zaken vreten tijd.'
Advocaten krijgen voor een echtscheiding op tegenspraak maar tien punten, vertelt Maste. Hiervoor overleggen ze met de cliënt, voeren ze correspondentie, stellen ze een ouderschapsplan op, vragen ze een of meer voorlopige voorzieningen aan, wonen ze zittingen bij, doen ze de boedelverdeling en kinder- en partneralimentatie.

35 EURO BRUTO

'Per punt ontvangen we ongeveer 105 euro bruto. Een gemiddelde echtscheiding op tegenspraak kost mij 25 uur. Dat betekent dat we 35 euro per uur bruto verdienen.' De belasting, verplichte contributies aan de landelijk orde van advocaten en de regionale orde van advocaten, de kantoorkosten, verplichte cursussen en pensioenvoorzieningen moeten daar nog vanaf. 'De Raad voor Rechtsbijstand eist voor deze fooi als beloning wél dat we zijn gespecialiseerd.'
Vroeger compenseerde Maste gecompliceerde of omvangrijke toevoegingszaken waarin veel tijd niet werd gedeclareerd met kleine zaken met relatief veel declarabele uren. Tegenwoordig lukt dat veel minder goed, zegt Maste. 'Mensen die geen complexe echtscheiding hebben, kiezen voor een snelle mediation of stappen naar een internetadvocaat/mediator zonder gefinancierde rechtsbijstand. De "gewone" advocaten krijgen dus vaak alleen nog de gecompliceerdere of omvangrijke zaken.'
Het doen van jurisprudentie- en literatuuronderzoek in gecompliceerde gevallen wordt niet vergoed, vertelt Maste. 'We kunnen weliswaar meer urenvergoeding vragen, maar dat aanvragen kost veel tijd en wordt in bijna alle gevallen afgewezen. Ik vraag het daarom al zelden meer aan.'
Sowieso is de overheid de laatste jaren steeds minder uren gaan vergoeden in echtscheidingszaken. 'Voor voorlopige voorzieningen kreeg je vroeger bijvoorbeeld een aparte toevoeging. Dat is nu niet meer zo.'
Ook levert een boedelverdeling na echtscheiding twaalf punten op, terwijl er met diezelfde boedelverdeling binnen de echtscheidingsprocedure slechts tien punten te behalen zijn. Extra uren die advocaten stoppen in het netjes afwikkelen van de boedel zónder procedure leveren geen cent extra op, zegt Maste. Sterker nog: als een advocaat veel tijd steekt in onderling overleg om een scheiding goed tot stand te brengen en een mooi convenant op te stellen, word je door de Raad voor Rechtsbijstand juist drie punten gekort. Terwijl je het werk wel doet.

> 'Zonder redelijke vergoeding kan een praktijk niet draaien en móét een advocaat wel stoppen'

Ze maakt zich er boos over. 'Steeds meer advocaten stoppen met deze vorm van rechtsbijstand. En dat is heel jammer. Maar zonder redelijke vergoeding kan een praktijk niet draaien en móét een advocaat wel stoppen om een faillissement te voorkomen.'
Met haar proef wil Maste een signaal afgeven aan minister Sander Dekker voor Rechtsbescherming. 'Wellicht brengt deze actie meer advocaten op ludieke ideeën?'

WAPENEN TEGEN CYBERCRIME

DOOR / STIJN DUNK

Advocaten zijn voor cybercriminelen interessant, ze beschikken over gevoelige info. De beveiliging van kantoren varieert sterk: van professioneel tot amateuristisch. 'Veel advocaten maken gewoon gebruik van de openbare wifi.'

Toen de Rotterdamse strafrechtadvocaat André Seebregts onlangs naar Syrië afreisde, liet hij als een volleerd geheim agent zijn communicatiemiddelen thuis. 'Ik had geen laptop bij me, geen iPad, ik ging met een nieuwe volkomen lege telefoon.' De veiligheidsmaatregelen waren nodig voor zijn missie: een bezoek aan Syrische vluchtelingenkampen met als doel de vrouwen en kinderen van IS-strijders daar later vandaan te halen. 'Op zo'n moment kunnen allerlei buitenlandse inlichtingendiensten in jou geïnteresseerd zijn. Dan wil je niet worden gehackt of afgeluisterd.

Op de terugweg ben ik via Qatar in plaats van Turkije gereisd, omdat ik in Koerdisch gebied was geweest.' Advocaten zouden zich vaker moeten gedragen als een soort spion. Dat meent Brenno de Winter, voorheen onderzoeksjournalist. Tegenwoordig adviseert hij organisaties en bedrijven over hun digitale beveiliging. Ooit hackte De Winter zelf, hij werd bekend met zijn kraak van de ov-chipkaart in 1998. De Winter adviseerde ook enkele advocatenkantoren. Veel advocaten onderschatten de risico's van indringers in hun digitale dossiers en telefoon, constateert hij. 'Maar weinig kantoren leveren de krachtsinspanning die hoort bij hun risicoprofiel. Hun maatregelen schieten vaak tekort.'

MILJOENENHACK

Terwijl de risico's die advocaten lopen juist extra groot zijn, benadrukt De Winter. 'Je gaat naar de advocaat als het leven niet zo lekker gaat. Dat brengt persoonsgevoelige informatie met zich mee: over een scheiding, financiën, een misdrijf. Die informatie moet niet in vreemde handen vallen.' Bovendien hebben advocaten vaak de overheid tegenover zich als tegenstander, stelt de Winter. 'Justitie en de inlichtingendiensten hebben meer dan gemiddelde aandacht voor het werk van de advocaat. Zeker in strafzaken of kwesties rondom nationale veiligheid.' Een derde potentieel aantrekkelijk doel voor een hack is de grote zakendeal. 'Als ik als wederpartij een miljoenenzaak probeer te winnen, heb ik echt wel een ton over om bij jou een aanval te plegen.'

Strafadvocaat Seebregts herkent het beeld van onderschatting. 'Met name inbraak in je interne systeem is een risico waarvan veel collega's zich volgens mij onvoldoende bewust zijn. Vaker dan je denkt, maken ze gebruik van een openbaar wifinetwerk, bijvoorbeeld in de trein. En vrij veel advocaten hebben een e-mailadres in de trant van mr.X@gmail.com. Dat vind ik zorgelijk.'

Een pijnlijk incident is gauw gebeurd. Seebregts sprak met een oud-IS-strijder op een politiebureau. De zaak is inmiddels op zitting geweest. 'Hij zei mij op het bureau: ik heb vorig jaar een tv-interview gegeven waarin ik vertel dat ik tot een bepaalde groepering behoor. Met een masker, op maar toch. Een week later zie ik als zijn advocaat dat de AIVD in een ambtsbericht precies deze informatie deelt met het Openbaar Ministerie. Die timing is zo verdacht. Ik acht de kans groot dat we zijn afgeluisterd door de inlichtingendienst.' Dat zou niet de eerste keer zijn, het kantoor van Seebregts werd jarenlang geregeld afgeluisterd door de AIVD. Ook werd hem net als enkele vakgenoten eerder dit jaar de toegang tot de Verenigde Staten geweigerd. 'Vanwege ons werk met terreurverdachten.'

> 'Weinig kantoren leveren de krachtsinspanning die hoort bij hun risicoprofiel'

NEPSITE

Ook bij een groot kantoor als Loyens & Loeff liggen risico's op de loer: 'Onze mensen werken met kostbare informatie', zegt corporate ▶

Bewijsbeslag leggen

op documenten, boekhouding, social media of e-mail ex. art. 843a of 1019Rv?

Digitaal Bewijsbeslag

De wereld digitaliseert steeds verder. Servers 'in the cloud', smartphones, social media, office 365 en encryptie, het zijn zomaar wat kreten waar u in de bewijsbeslagpraktijk mee te maken krijgt. Waar voorheen ordners in beslag werden genomen, moet nu eerst toegang tot een PC of server worden verkregen en data worden ontsloten.
Sinds de invoering van de Handhavingsrichtlijn betreffende intellectuele-eigendomsrechten in 2007 is DigiJuris dè IT-specialist de partij voor het leggen van bewijsbeslag. En zeker als dit geen dagelijkse kost is, is een ervaren IT-partner wenselijk.

Bewaring

In het verlengde van de beslagpraktijk treedt DigiJuris op als gerechtelijk bewaarder van in beslag genomen data. Data wordt in een beveiligde omgeving op de juiste wijze bewaard. Hierdoor blijft de leesbaarheid van data gewaarborgd.

Daarom DigiJuris:

- Jarenlange ervaring
- Teksten voor een werkbaar verzoekschrift in Word beschikbaar
- Uitsluitend gericht op digitaal beslag
- Dubbelzijdig scannen van grote hoeveelheden papieren informatie
- Goede technische- en procesmatige ondersteuning
- De juiste (digitale) input voor een goed proces verbaal

Digi Juris

DigiJuris B.V. | Wiekenweg 54A | 3815KL Amersfoort | Tel: +31 88 00 78 200

information security officer (CISO) Eric Staats. 'Je moet er niet aan denken dat dat op straat komt te liggen, zoals het geval was bij kantoor Mossack Fonseca met de Panama-papers. Na zo'n lek kun je wel inpakken.'
Zelf werd Loyens & Loeff vorig jaar onaangenaam verrast toen er vanuit Rusland plotseling een kopie van hun corporate website werd gelanceerd. Inclusief alle mailadressen van de advocaten. 'Gelukkig monitoren we dit soort zaken,' vertelt Staats. 'We hebben dit toen met onze cybersecurity partners direct onschadelijk gemaakt. Anders kan zo'n incident grote risico's opleveren voor je reputatie. Als onze cliënten die malafide mailadressen hadden vertrouwd, had men gevoelige informatie kunnen loskrijgen.'
Minder spectaculair maar frequenter is de methode van *phishing*: daarbij probeert de digitale inbreker medewerkers te verleiden een link in een mail te openen om toegang te krijgen tot het interne systeem van een kantoor. 'Dat overkomt ook advocatenkantoren met enige regelmaat,' aldus Bart Vastenburg, managing director van Holla Advocaten in Den Bosch. 'In deze gevallen krijgen wij binnen een paar minuten alarm van onze beveiligingssoftware. Dat detecteert wanneer er in korte tijd een heleboel bestanden zijn geëncrypt. Gelijk daarna sluiten we het systeem af en zetten we een back-up terug. Liefst zonder al te veel productieverlies, voor je het weet ben je een paar uur uit de lucht.'
Belangrijker dan het technische verhaal is de menselijke factor, vindt Vastenburg. 'De betrokken medewerker schaamt zich kapot. Maar het is zaak hem niet af te branden. Zo creëer je ruimte voor medewerkers om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Dit soort ervaringen met andere te delen. Daar leert de hele organisatie ervan.'

> 'Het rode team haalt alles uit de kast om binnen te komen, het blauwe team probeert dat te voorkomen'

Brenno de Winter

FAKEMAIL

Welke maatregelen nemen advocatenkantoren tegen ongewenst bezoek in cyberspace? Loyens & Loeff heeft als groot kantoor een relatief groot budget. Hun digitale beveiliging is in handen van een gerenommeerd mondiaal bedrijf. Elke werknemer van Loyens & Loeff krijgt op zijn eerste dag een veiligheidstraining. Dan krijgen ze de opdracht een fakemail te maken. 'Je moet dan proberen een collega te verleiden die mail te openen,' vertelt Staats. 'Bijvoorbeeld door op social media te kijken welke interesses die collega heeft. Zulke oefeningen blijven mensen bij, ze kweken een bewustzijn.'
Een spannende methode om je weerbaarheid tegen hackers te testen, is het in scène zetten van een cyberaanval op je eigen kantoor. 'Dat vragen wij aan onze cybersecurity partners', zegt Staats. 'Die formeren twee teams: het rode team haalt alles uit de kast om binnen te komen, het blauwe team probeert dat te voorkomen. Ook bij Holla Advocaten huren ze een recherchebureau in om de digitale en fysieke beveiliging te kraken. Na zo'n operatie blijken altijd weer onvolkomenheden. 'Er staan altijd wel een paar digitale poorten open,' zegt Vastenburg. 'Of de beveiligingscamera's kunnen beter hangen. We beschouwen het als een sport, een kat-en-muisspel.' Essentieel zijn de lessen van zo'n operatie, benadrukt hij. 'Je gaat samen uitpluizen wat er beter kan. Zo zijn we naar aanleiding van zo'n recherche-audit veel bewuster met veiligheidszones gaan werken.'

André Seebregts

VEILIGHEIDSWANDELING

Seebregts & Saey Strafrechtadvocaten heeft een speciale veiligheidszone: de Rotterdamse straten rondom het kantoor. Bij overleg over hypergevoelige zaken lopen de advocaten een rondje door de buurt om onbespied de kwestie door te nemen. Ook het eigen kantoor kan immers worden afgeluisterd. 'Dat doen we alleen in heel uitzonderlijke gevallen,' aldus Seebregts. 'Zaken waar er mensenlevens op het spel staat. Bijvoorbeeld toen we namens een groep Egyptenaren aangifte deden tegen de Egyptische regering voor het doodschieten van demonstranten in Cairo tijdens de Arabische Lente. Zij waren heel bang dat hun familieleden in Egypte ▶

Eric Staats

in levensgevaar kwamen. Dus hebben we de aangiften anoniem gedaan en alleen met papieren dossiers gewerkt, geen document stond online.'
De basis van goed beleid tegen cybercrime is minder avontuurlijk. De meeste ellende voorkom je met heel basale maatregelen, zeggen alle kantoren: open geen verdachte linkjes, kies de juiste wachtwoorden, bespreek met je cliënt geen belangrijke zaken over de telefoon. Ga in zee met de juiste ICT-leverancier. 'Onze aanpak is zo saai als tandenpoetsen,' glimlacht Vastenburg. 'Wij voeren geen beleid op incidenten, maar zijn er structureel mee bezig.' Daarom laat Holla zich niet verleiden door de vele aanbiedingen van ICT-partijen. 'Wekelijks worden we benaderd met de prachtigste proposities. Data encryptie tools, secure hosting, tot aan speciale verzekeringen. Dat is veel te versnipperd. Het gaat om een integraal beleid.'

INVESTERING

Toch zijn er nog voldoende obstakels. Geld bijvoorbeeld. Om een advocatenkantoor serieus te beveiligen tegen hacks is een serieuze investering nodig. Zo'n bedrag kunnen niet alle kantoren zomaar missen. 'We hebben ooit een pitch gehad voor een digitale beveiliging,' vertelt Seebregts. 'Dat kwam uit op 80.000 euro. Daarmee konden we een behoorlijke amateur buiten houden, maar een professionele speler als de Amerikaanse of Egyptische inlichtingendienst niet. Ons kantoor heeft sowieso geen tachtig mille om daaraan uit te geven. Het overgrote deel van ons werk is sociale advocatuur.'
Adviseur Brenno de Winter begrijpt dit, betreurt het. 'Ik herken die huiver voor dat soort bedragen. Maar als het fout gaat en je wordt gehackt, ben je als kantoor een veelvoud van dat bedrag kwijt. Of je alarm is afgegaan en je wilt uitsluiten dat je gehackt bent. Ook dat onderzoek is heel kostbaar.' Bovendien blijft een investering van tienduizenden euro's volgens De Winter heel bescheiden als je ziet wat voor enorme bedragen er om kunnen gaan in de zaken die een kantoor doet. 'In het intellectueel eigendom bijvoorbeeld. Daar staan grote belangen op het spel.'
Een ander mogelijk struikelblok is het karakter van de advocaat en zijn werk. Snelheid en zorgvuldigheid staan op gespannen voet met elkaar, zegt Vastenburg. Maar de dagelijkse praktijk werkt daar regelmatig tegenin. 'Advocaten willen snel en zonder gedoe ondersteund worden. Dat kan botsen met een veilige aanpak.' Ook het maatwerk dat de advocaat graag levert, kan de veiligheid in de weg staan. 'Veiligheid is gebaat bij uniforme werkwijzen, terwijl advocaten soms best eigenzinnig en veeleisend kunnen zijn. Bij Holla besteden we daar veel aandacht aan, maar voor een klein kantoor is dat lastiger.'

LEGAL-ISAC

Juist omdat veel beveiligingsdilemma's van advocatenkantoren op elkaar lijken, werd vorig jaar Legal-ISAC (Legal Information Sharing and Analysis Centre) opgericht. Veertien veelal grote Nederlandse advocatenkantoren werken er samen in de strijd tegen cybercrime. 'Hierin wisselen we veel informatie en best practices uit,' aldus Staats. 'Zoals de ervaringen die we opdoen tijdens crisisoefeningen. Daar blijkt het heel effectief om een minutieus logboek van je acties bij te houden.' Ook de hamvraag of je je een eigen datacenter moet houden of als kantoor kiest voor de cloud, wordt bij Legal-ISAC grondig besproken.
Zo nemen de grote kantoren het voortouw om goede oplossingen te formuleren. 'Wij hebben meer te besteden en meer te verliezen,' verklaart Staats. Middelgrote kantoren overleggen ook regelmatig vertelt Vastenburg, alleen komt daar het thema van de cyberbeveiliging maar summier aan bod. 'Terwijl je op dit vlak niet met elkaar concurreert en allemaal beter van wordt van het delen van ervaringen. We moeten constructief durven praten over incidenten en niet bang kwetsbaar te bespreken wat er beter kan.' Strafpleiter Seebregts probeert te vertrouwen op het digitale dossiersysteem waarmee hij werkt: 'Daar kun je niet zomaar in, het voelt voor mij veilig.' ■

> 'Onze aanpak is zo saai als tandenpoetsen'

Bart Vastenburg

HOUBEN & VAN DIJCK

A D V O C A T E N

Advocaat-medewerker personen- en familierecht voor invulling van een lopende praktijk

Je beschikt over een afgeronde beroepsopleiding, aantoonbare ervaring op het gebied van het personen- en familierecht en lidmaatschap van vFas is een pré.

Voor meer informatie
kijk op onze website
040 245 25 55
info@hvdadvocaten.nl
www.hvdadvocaten.nl

Houben & Van Dijck Advocaten is een laagdrempelig kantoor, gevestigd aan de rand van het centrum van Eindhoven. Wij bieden goede ondersteuning en prettige collega´s.

Procederen in Oostenrijk?

Wijnkamp Advocatuur/Advokatur GmbH

Nederlandstalig advocatenkantoor gevestigd in Oostenrijk.

Meerdere advocaten
Meerdere specialismen
Communicatie in de Nederlandse taal
Specialisatie: Bergsportrecht | Skirecht | Letselschade | Strafrecht

A-6460 Imst, Sirapuit 7 Oostenrijk
T: +43 (0) 5412/64640 F: +43 (0) 5412/64640-15
M: office@wijnkamp-advocatuur.com W: www.wijnkamp-advocatuur.com

Kies voor succes, kies voor OpMaat

De juridische bouwstenen voor uw dagelijkse praktijk

Met OpMaat heeft u altijd toegang tot:

- Het laatste nieuws binnen uw vakgebied
- Alle middelen om uw zaak goed te onderbouwen
- De meest relevante jurisprudentie en commentaren
- De laatste ontwikkelingen in verdiepende tijdschriftartikelen
- Actuele wet- & regelgeving Nederland

Wilt u de zekerheid hebben dat u nooit juridische actualiteiten mist? In OpMaat stelt u zelf attenderingen in op belangrijke onderwerpen. Kies OpMaat per domein, een combinatie van domeinen of het volledige pakket. U beslist!

Kijk voor meer informatie op www.sdu.nl/opmaat

Sdu

Eenvoudig stukken en brieven **generen** met behulp van sjablonen

E-mailberichten vanuit Outlook met **één klik opslaan** in uw dossier
Alle **bestanden** gemakkelijk terugvinden **in uw dossiermap**

Gebruik hiervoor de module **Documentenbeheer** van Urios!

Bel voor een **vrijblijvende afspraak** 072 512 22 05
of vraag de **gratis demo** aan op Urios.nl

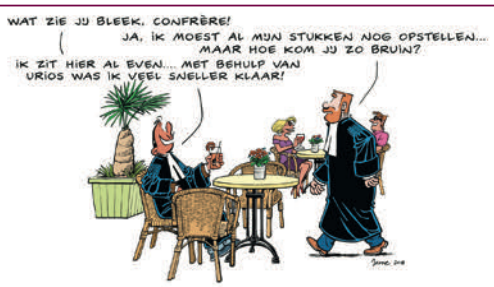

Urios Standaard | Dossiers | Partijen | Stopwatch | Toevoegingen | Insolventies | Mediation | Meertalig declareren en herinneren
Urios Plus | E-facturering | iDEAL-knop | Export naar boekhouding | Managementrapporten | Documenten | Outlook-koppeling | Agenda

urios
eenvoud bespaart tijd

Koningsweg 4 | 1811 LM Alkmaar | **tel** 072 512 22 05 | info@urios.nl | www.urios.nl

GEZIEN

INVLOED OP ADVIESRECHT

De uitspraken van de Ondernemingskamer hebben de invloed van de ondernemingsraad sterk vergroot. Dat blijkt uit het jubileumboek *40 jaar rechtspraak Ondernemingskamer. Over adviesrecht* (Boom juridisch, 2019).

De slagkracht van de Nederlandse ondernemingsraden is beduidend toegenomen door de jurisprudentie van de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam. Zo volgde uit een reeks beroepen bij het hof dat het adviesrecht van de ondernemingsraad ook geldt voor het sociaal plan dat wordt opgesteld door een bedrijf. De ondernemingsraad wordt sindsdien door bedrijven en organisaties intensiever bij de besluitvorming betrokken.
Het jubileumboek laat dit zien op zes gebieden, behandeld door onder meer wetenschappers en advocaten. Verder een interview met drie voorzitters van de Ondernemingskamer en aandacht voor de specifieke ervaringen van verschillende ondernemingsraden rondom de procedures die zij bij het hof aanspanden.

REALLIFE STRAFPLEITERS

Hoe scheiden strafrechtadvocaten werk en privé? Worstelen ze zo nu en dan met hun geweten en welke rol speelt het moederschap in hun werk? De documentairereeks *Misdaad Advocaten* volgt zes vrouwelijke strafpleiters.

De zesdelige serie, een samenwerking tussen Net5 en LINDA, zoomt in op het leven van Sammy Laurier (31), Thirza Overes (31), Feride Tosun (31), Amanda Nohl (34), Maartje van Megen (40) en Clarice Stenger (41). De camera volgt hen tijdens bezoeken aan rechtbanken, tbs-klinieken en gevangenissen, maar ook in de huiskamer. ‘Veel mensen begrijpen niet waarom je daders bijstaat,’ aldus Tosun. ‘Dat is voor mij een van de redenen geweest om mee te doen aan het programma.’
Elk van de zes advocaten is in drie afleveringen te zien. Tosun noemt de opnames, die half september werden afgerond, een mooie ervaring. ‘Het kostte veel tijd, want bij elk bezoek aan de rechtbank of tijdens huisetentjes met mijn familie moesten voorbereidingen worden getroffen.’ Volgens Tosun is het goed dat mensen zien dat werk prima samengaat met het gezinsleven. ‘Mijn gezin staat op nummer één, maar ik ben wel altijd bereikbaar. Ook als ik in een speeltuin loop.’ De eerste aflevering is op woensdag 16 oktober om 20.30 uur op Net5.

KLOKKEN-LUIDER EN HELD

Hij vertoont overeenkomsten met *All the President’s Men*, maar mist volgens critici de wurgende spanning. Het rechtbankdrama *Official Secrets* is niettemin de moeite waard om te gaan kijken.

De film vertelt namelijk het waargebeurde verhaal van Katherine Gun, in 2003 werkzaam als vertaalster bij de Britse geheime dienst. Ze ontpopt zich als klokkenluider, waarbij ze vertrouwelijke documenten onthult die aantonen hoe de VS hun bondgenoten met list en bedrog tot de Irak-invasie proberen te bewegen. Gun werd in 2004 berecht wegens schending van de Britse ‘officiële geheimen’-wet. De rechtszaak leidt tot de nodige spanningen binnen de Britse gevestigde orde, met name tussen Guns advocaat en een van zijn politieke vrienden. De cast van de film telt tal van topacteurs, niet in de laatste plaats Keira Knightley in de rol van vergeten heldin.

Official Secrets is vanaf 24 oktober te zien in de bioscoop. Het Advocatenblad *heeft zes vrijkaarten voor* Official Secrets. *Die worden verloot onder degenen die hun belangstelling kenbaar maken via een e-mail aan redactie@advocatenblad.nl, o.v.v. Official Secrets.*

EERBETOON AAN VEELZIJDIGE DENKER WITTEVEEN

Het rijke gedachtegoed van de tragisch omgekomen rechtsgeleerde Willem Witteveen leeft nog. Dat leren de essays in de vriendenbundel *Wegen der Vrijheid* (Boom juridisch, 2019).

De dichter als wetgever, *De macht der verbeelding*. De sprekende titels van de bijdragen in het *liber amicorum* voor Willem Witteveen weerspiegelen de talige en politieke blik waarmee hij het recht bezag. Bij leven. Want de geliefde hoogleraar en PvdA-senator verongelukte samen met zijn vrouw en dochter bij de ramp met de MH17. Vijf jaar later ligt er 'Wegen der Vrijheid', een bundel waarin vrienden en collega's zijn levenswerk nieuw leven inblazen.
De bundel ademt de vele dwarsverbanden die Witteveen legde tussen recht, literatuur, democratie en filosofie. Naast de wetenschappelijke, maatschappelijke en literaire talenten van de voormalige Tilburgse hoogleraar komt ook zijn menselijke kant aan bod. Tolerant, humoristisch en zo verdomde aardig. Ook bij studenten van Tilburg University was Witteveen geliefd. Daarom draagt de 'common room' van de multidisciplinaire opleiding Liberal Arts and Sciences de naam van zijn founding father.

COLUMN

DOOR / TRUDEKE SILLEVIS SMITT

Huisvredebreuk

Het was blufpoker, zei mr. X, en hij zou het zo weer doen.

Mr. X trad op voor een vrouw die was gescheiden en die de voormalige echtelijke woning wilde verkopen. Maar haar ex woonde nog in het huis en had mogelijk weinig zin daarin verandering te brengen.
De rechter machtigde mevrouw om het pand te verkopen en het, ook tegen de wil van haar ex, met een makelaar te betreden als potentiële kopers het pand wilden bezichtigen. En daar stond mevrouw, met makelaar, vier familieleden, mr. X en een door hem ingeschakelde slotenmaker, voor de deur van de voormalige echtelijke woning. De ex zelf was in het buitenland, wist mevrouw. Twee bekenden pasten op de hond.
Een van de oppassers deed open, mr. X toonde kort de beschikking van de rechter en zei dat men mocht binnentreden op last van de rechter. De makelaar deed zijn ronde, de slotenmaker brak diverse kastjes open en familieleden namen spullen mee.
Na enige tijd kwam de politie, die vaststelde dat de machtiging ontoereikend was voor alle mensen in de woning: huisvredebreuk dus, wegwezen allemaal.
Een paar dagen later kwam mr. X weer aan de deur, met mevrouw, de makelaar en de fotograaf. Toen er niet opengedaan werd, klom de makelaar met een ladder naar het openstaande slaapkamerraam. Daar lag die arme hondenoppasser te slapen – ze werd wakker en deed de deur open.
De man klaagde: mr. X was twee keer onbevoegd zijn woning binnengegaan. Nee hoor, zei mr. X. De beschikking gaf hem wel degelijk het recht met mevrouw mee te gaan, maar daar had hij niet eens gebruik van hoeven maken: de oppas had hem beide keren vrijwillig toegang verschaft. Oké, het zwaaien met die beschikking was een beetje blufpoker – zou hij zo weer doen, in het belang van zijn cliënte.
De raad van discipline Arnhem-Leeuwarden ziet het anders. De beschikking was duidelijk: alleen mevrouw, de makelaar en potentiële kopers mochten de woning in. De toestemming van de oppas was gebaseerd op de onjuiste mededeling van mr. X dat er een rechterlijke beslissing aan het bezoek ten grondslag lag.
De raad vindt ook dat mr. X had moeten ingrijpen toen de slotenmaker en de familieleden hun gang gingen met kasten en spullen. Even in een onderonsje met de cliënte zeggen dat het niet mocht, zoals mr. X had gedaan, was beslist onvoldoende. Ook het tweede bezoek ging de tuchtrechtelijke grenzen ver te buiten.
De raad vindt het zorgwekkend dat mr. X totaal niet besefte dat hij iets verkeerds deed. Hij kreeg een schorsing van vier weken, waarvan twee voorwaardelijk. Appel staat nog open (ECLI:NL:TADRSGR: 2019:180).

Op de website Advocatenblad.nl verschijnt elke woensdag een nieuwe tuchtrechtcolumn van Trudeke Sillevis Smitt.

VERZ
NV

IN DIENST VAN CLIËNT ÉN VERZEKERAAR

Staat mijn advocaat echt aan mijn kant? Cliënten in letselschadezaken kunnen worstelen met die vraag als hun advocaat ook optreedt voor de verzekeraar waarmee ze een conflict hebben. Wat mag en wat is wijs?

DOOR / LINUS HESSELINK & TRUDEKE SILLEVIS SMITT
ILLUSTRATIES / FLOS VINGERHOETS

Het leven van Bert Bult nam in 2006 een zeer dramatische wending. Zijn vrouw kwam bij een ongeval te overlijden en drie van zijn kinderen raakten ernstig gewond. Hij vertelt: 'Je bent als slachtoffer enorm kwetsbaar. Naast je verdriet sta je voor de taak te zorgen dat je kinderen psychische, lichamelijke en praktische begeleiding krijgen. Als de verzekeraar dan niet-thuis geeft, heb je een letselschadeadvocaat keihard nodig.' Bult en zijn advocaat leverden acht jaar strijd met Delta Lloyd over diverse vergoedingen. Maar gaandeweg kreeg Bult het gevoel dat zijn raadsvrouw wel erg met de verzekeraar meedacht. Toen hij op zoek ging naar een ander kwam hij erachter dat zijn advocaat, zonder het hem te vertellen, ook zaken vóór Delta Lloyd was gaan doen.
De schok was groot. 'Deze advocaat heeft voor mij met die verzekeraar een deelregeling getroffen voor mijn schade. Ik weet nu niet meer of ik een goede deal heb. Ze had een wezenlijk belang bij een goede relatie met de verzekeraar.'
Bult stapte naar de tuchtrechter maar kreeg nul op het rekest. Hij had benadrukt dat het om letselschadezaken bij dezelfde afdeling ging, maar de advocaat wees op de omvang van de verzekeraar en zei dat het om adviezen van een andere orde ging, met andere behandelaars.
Het hof van discipline oordeelde in 2018 dat er geen tegenstrijdig belang was omdat het niet om dezelfde zaak ging en er ook geen (toekomstig aannemelijk) verband was. Volgens het hof was het al met al beter geweest als de advocaat haar cliënt had geïnformeerd en had uitgelegd waarom haar optreden voor de verzekeraar zijn belangen niet zou schaden, maar tuchtrechtelijk verwijtbaar: nee. Cliënt Bult voelde zich nogmaals in de steek gelaten.

LSA

Kán het – is het wenselijk – dat een advocaat voor de wederpartij gaat optreden zonder iets tegen de cliënt te zeggen? Advocaten die lid worden van de Vereniging van Letselschade Advocaten (LSA) moeten een kwaliteitsverklaring ondertekenen. Artikel 25 daarvan luidt: 'Ik controleer ▶

in een zo vroeg mogelijk stadium of sprake is van belangentegenstelling en in het bijzonder of ik geen opdrachten heb aanvaard van de aansprakelijkheidsverzekeraar met wie discussie bestaat over de vordering van een cliënt slachtoffer.' Dit lijkt erop te duiden dat optreden voor de verzekeraar die overhoopligt met een bestaande cliënt niet mag, in ieder geval niet zolang de zaak loopt.
Naar verluidt was de advocaat van Bult lid van de LSA. Maar LSA-voorzitter Armin Vorsselman houdt zich op de vlakte 'omdat uit de uitspraak niet blijkt dat sprake is van een LSA-advocaat en het bestuur van de LSA niet bekend is met een lid dat in de kwaliteitsverklaring heeft aangegeven niet aan artikel 25 te hebben voldaan of de kwaliteitsverklaring onjuist heeft ingevuld'. Een LSA-lid is zelf verantwoordelijk voor naleving van de kwaliteitsverklaring, voert zelf de controle uit en maakt

'Mijn advocaat had een wezenlijk belang bij een goede relatie met de verzekeraar'

zijn eigen afwegingen, stelt Vorsselman. Volgens hem is de bepaling uit de kwaliteitsverklaring een vertaling van de kernwaarde onafhankelijkheid. 'Wij zijn geen tuchtrechtelijke instantie, maar als zou blijken dat een LSA-lid de kwaliteitsverklaring onjuist heeft ingevuld, is dat vanzelfsprekend reden om dat lid daarop en het eventueel achterliggende gedrag aan te spreken.'
Michel de Ridder (KBS Advocaten) is ook LSA-lid. Hij treedt vooral op voor verzekeraars en incidenteel ook voor slachtoffers. De uitspraak in de zaak van Bert Bult vindt hij opmerkelijk. 'Je kunt erover discussiëren, het had ook een waarschuwing kunnen worden. Dat de klacht is ingediend, geeft wel aan dat de schijn van partijdigheid is gewekt, en dat is niet goed voor het vertrouwen in de advocatuur. Dat mag je niet schaden, zegt gedragsregel 1.'
Optreden tegen en voor dezelfde verzekeraar mag volgens De Ridder in het algemeen niet, tenzij beide partijen instemmen. Onder omstandigheden kan het toch toelaatbaar zijn, vindt hij. 'Bijvoorbeeld: gaat het om een andere afdeling, kennen de behandelaars bij de verzekeraar elkaar? Je wilt waarborgen dat de advocaat het maximale eruit sleept voor de cliënt, daar gaat het om. Bij de cliënt behoort daar geen enkele twijfel over te kunnen ontstaan.'
Volgens De Ridder is die passage uit de LSA-kwaliteitsverklaring 'een codificatie van wat wij rechtens juist vinden'. Maar zo strak als het er staat wordt het dus niet nageleefd.
Bart Holthuis (JPR Advocaten) is voormalig voorzitter van de LSA. Ook hij is van 'het gemengde bedrijf'. Dat is nuttig, zegt hij: 'Je leert hoe bij de verzekeraar de hazen lopen, en dat komt ook de belangenbehartiging van slachtoffers ten goede.'
Toch treedt Holthuis in letselschadezaken alleen op voor slachtoffers. En zaken voor en tegen dezélfde letselschadeverzekeraar, daar begint hij überhaupt niet aan. 'Ik zou het wel kúnnen: je hebt natuurlijk advocatenbloed, je wilt het beste voor je cliënt. Maar dan ligt de schijn van belangenverstrengeling op de loer. Als ik de cliënt adviseer het voorstel te accepteren, kan hij denken: spreekt hij nu in mijn belang, of zegt hij dat omdat hij meer zaken van de verzekeraar wil krijgen?'

ZEKERHEID

Probleem voor 'gemengde' advocaten is dat verzekeraars het tegen je zouden kunnen gebruiken als je principieel niet tegen (voormalige) cliënten optreedt, zegt zowel Holthuis als De Ridder. Als ze jou liever niet als wederpartij hebben, dan geven ze je gewoon één zaak, zodat je tegen hen niet meer vrijstaat.
Bij particulieren, vindt Holthuis, is er reden om extra zorgvuldig te zijn.

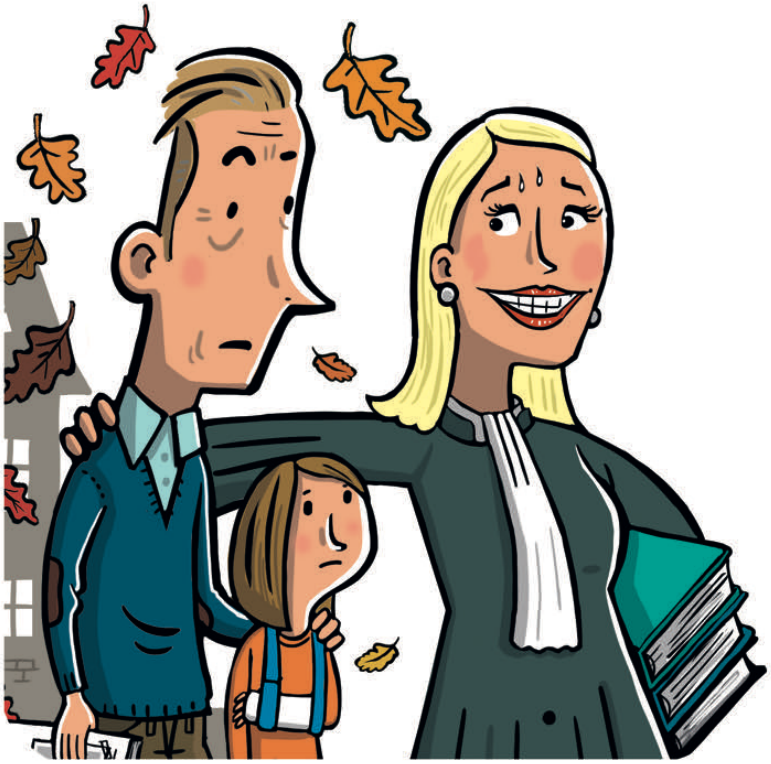

Letselschadecliënten hebben al veel ellende achter de rug en hebben de emotionele behoefte aan zekerheid dat je aan hun kant staat. Holthuis: 'Het draait allemaal om communicatie. Stel dat je vijf zaken voor een verzekeraar hebt gedaan en er meldt zich een particuliere cliënt met een zaak tegen die verzekeraar. Dan moet je zeggen: ik heb eerder zaken voor hen gedaan, dus ik moet hun wel toestemming vragen, vind je dat een bezwaar? Dan kan de cliënt besluiten naar een ander te gaan.'
Maar advocaten laten de zaak niet graag lopen. Dus ziet Holthuis het tegenovergestelde gebeuren: men sluit, buiten de nieuwe cliënt om, eerst kort met de verzekeraar, in de hoop dat die zegt: je mag die zaak wel voor mij doen. Niet netjes, vindt Holthuis. 'Het druist tegen mijn gevoel in dat je niet met de cliënt overlegt en wel met de wederpartij.'
Martijn Zwennes (Spuistraat 10 Advocaten), aspirant LSA-lid, treedt helemaal niet op voor verzekeraars, maar dat is geen principiële keuze. Als de advocaat in de zaak van Bult haar cliënt bewust niet zou hebben geïnformeerd, vindt hij dat kwalijk. 'Maar ik ga ervan uit dat ze gewoon is vergeten hem te informeren. Ze had bij de verzekeraar gecheckt en die zag geen probleem, dus kon ze vol gaan voor haar cliënt.'
Natuurlijk kan dat de cliënt een naar gevoel geven, maar niet elk twijfelgeval levert tuchtrechtelijke verwijtbaarheid op, aldus Zwennes. 'Delta Lloyd gaat echt geen druk uitoefenen op de advocaat om zich in die zaak tegen hen gedeisd te houden, zo werkt het niet.'
En innerlijke druk, om toch maar liever geen problemen met die lucratieve verzekeraar te krijgen? 'Ja, als je denkt: ik had hier wel een testcase van willen maken maar laat ik dat maar niet doen, dan zie je een *conflict of interest* aankomen. Dan moet je eerlijk zijn tegen jezelf. Dat geldt bijvoorbeeld ook bij de regel dat je geen belang mag hebben bij de uitkomst van de zaak. Misschien heb je wel genoeg van de zaak, of denk je: als we in hoger beroep gaan kan ik nog eens veertig uur schrijven. Er kunnen allerlei diffuse belangen op de achtergrond meespelen. Altijd eerlijk zijn tegen jezelf is niet makkelijk.'

DAPPER

Henk Kersting (Advocaten Amsterdam Noord) is scherper. Hij is lid van de specialisatievereniging Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade, die sinds 2008 de LSA-leden verenigt die nadrukkelijk alleen voor slachtoffers optreden. 'Wat hier gebeurd is, daar lusten de honden geen brood van. Deze cliënt koos juist deze advocaat omdat die niet optrad voor verzekeraars. Mijn ervaring is dat het niet vaak voorkomt dat cliënten dat van tevoren nadrukkelijk vragen. Het hof van discipline had de voorgeschiedenis, dat deze cliënt dat juist wel deed, moeten meenemen in zijn beoordeling.'
Kersting noemt het dapper dat de cliënt een klacht indiende. Hij zou willen weten of de tweede advocaat er voor de cliënt meer uit heeft gehaald, maar ook zonder dat staat voor hem vast: 'Dit zou niet moeten kunnen.'
Cliënt Bult verloor het vertrouwen in de onafhankelijkheid van zijn advocaat, terwijl de tuchtrechter het gedrag van Bults advocaat niet klachtwaardig vond. De meeste advocaten kijken liefst van geval tot geval en de 'gemengde' beroepsvereniging stelt zich formeel en afhoudend op. Wel laat voorzitter Vorsselman nog weten dat 'het bestuur van de LSA artikel 25 van de kwaliteitsverklaring naar aanleiding van de uitspraak nogmaals uitdrukkelijk onder de aandacht van haar leden zal brengen'. ■

De zaak van Bert Bult is te vinden op tuchtrecht.nl: RvD Amsterdam 22 december 2017, nr. 17-633/A/A, ECLI:NL:TADRAMS:2017:287; HvD 15 juni 2018, nr. 180020, ECLI:NL: TAHVD:2018:108. Zie ook Advocatenblad.nl: Mr. X mag cliënt en wederpartij bedienen.

De Cockpit

FLIGHT SIMULATOR TRAINING

UNIEKE KORTINGSCODE VOOR DE ADVOCATUUR!

10% met de code LegalFlight

Ben je partner of advocaat en speel je in de Legal Champions League? Je moet snel leveren, je urennorm halen, grote opdrachten binnenhalen én je wilt daarbij kwaliteit blijven leveren. Sta je daardoor wel eens onder druk?

Reduceer die druk en kom bij De Cockpit BV je vlucht boeken. Zelf een Boeing besturen, waarbij je leert nog beter te presteren en communiceren onder druk.

Kijk voor meer informatie en actievoorwaarden op www.decockpit.com

AssumDelft ADVOCATEN

VACATURE

ADVOCAAT-STAGIAIRE | ADVOCAAT-MEDEWERKER
ONDERNEMINGSRECHT | BOUWRECHT | ARBEIDSRECHT

HET KANTOOR

Ons kantoor staat in Leusden, de groenste gemeente van de provincie Utrecht. AssumDelft Advocaten is een kantoor vooral gericht op het MKB met voornamelijk een commerciële praktijk met zeer afwisselende zaken en veel vaste trouwe cliënten uit het hele land.

WAT BIEDEN WIJ?

Onze ondernemingsrecht-, bouwrecht- en arbeidsrechtpraktijk bestaat uit een ervaren team van advocaten met passie voor het vak. Het leveren van kwaliteit en het behandelen van complexe zaken vormen een rode draad in ons werk. Onze praktijk heeft een landelijke, gemengde proces- en adviespraktijk. Samen met de andere vakgroepen bieden we cliënten een breed pakket aan diensten en services, overkoepelend gericht op verschillende branches.

Ons kantoor heeft als kernwaarden: toonaangevend, toegankelijk en toegewijd en kenmerkt zich door een informele, toegankelijke en no-nonsense cultuur. Onze werkomgeving stimuleert je om te blijven ontwikkelen, zowel op het juridische kennisvlak als op persoonlijke vaardigheden. Eigen ondernemerschap is belangrijk, waarbij er aandacht en ruimte geboden wordt voor persoonlijke ontwikkeling met respect voor ieders eigenheid. Bij gebleken geschiktheid bestaat er op termijn de mogelijkheid tot toetreding.

WIE ZOEKEN WIJ?

Voor de uitbreiding van onze praktijk zijn wij op zoek naar een ambitieuze advocaat-stagiair/advocaat-medewerker met werkervaring binnen de ondernemingsrechtelijke-, bouwrechtelijke- en arbeidsrechtelijke praktijk. Je vindt met name deze rechtsgebieden uitdagend en wilt bij een toegewijd kantoor werken. Je kunt je snel inleven in complexe materie, bent in staat prioriteiten te stellen en om samen met de cliënt te zoeken naar een pragmatische oplossing.

Bovendien heb je ambitie, bovengemiddelde juridische kennis en kun je zowel zelfstandig als in teamverband werken. Hierbij beschik je over een proactieve houding om over de vakgroepen heen en in dossiers de samenwerking te zoeken. Daarnaast ben je communicatief en commercieel vaardig zodat je ook in staat bent om zelfstandig zaken te verwerven. Je ziet het als een uitdaging om de jou toebedeelde praktijk zelfstandig verder uit te bouwen. Tot slot beschik je over een gezonde dosis humor en relativerend vermogen.

BEN JE GEÏNTERESSEERD?

Stuur dan jouw motivatiebrief en Curriculum Vitae naar Linda Kailola (kantoormanager) via lk@assumdelft.nl. Mocht je meer informatie over de inhoud van de functie willen hebben, neem dan telefonisch contact op via telefoonnummer 033 432 19 57.

TOONAANGEVEND TOEGEWIJD TOEGANKELIJK

KLEINER KANTOOR MINDER GERUST OP DE TOEKOMST

Het vertrouwen van kleine en middelgrote advocatenkantoren in de nabije toekomst is flink gedaald, blijkt uit onderzoek van Wolters Kluwer. Ruim de helft van de kantoren verwacht volgend jaar een winststijging en dat is aanzienlijk minder dan een jaar geleden.

DOOR / KEES PIJNAPPELS

Net zoals vorig jaar deed Wolters Kluwer deze zomer onderzoek naar de bedrijfseconomische omstandigheden van kleine en middelgrote kantoren (maximaal dertig *fee-earners*). In totaal vulden 216 kantoren een vragenlijst in, waarvan ruim de helft uit de Randstad.
Uit de antwoorden blijkt dat zowel Randstad- als regiokantoren een lagere groeiverwachting hebben voor 2020. Gekeken naar het aantal fte denkt de helft van de Randstadkantoren te groeien. Regiokantoren zijn iets minder optimistischer, van hen verwacht 40 procent groei van het personeelsbestand. Vorig jaar lagen die percentages respectievelijk 15 en 10 procent hoger.

WINST

Het dalend vertrouwen blijkt nog duidelijker uit de winstverwachting. Ruim de helft (54 procent) van de Randstadkantoren voorziet voor 2020 stijging van de winst. In het onderzoek van vorig jaar lag dat percentage op 85. Het aantal regiokantoren dat winststijging verwacht is gedaald van 78 procent naar 52 procent.
Ook ten aanzien van de verwachte omzetten zijn de vooruitzichten fors getemperd. Niettemin verwachten de meeste kantoren, zowel binnen als buiten de Randstad, nog altijd groei van de omzet. Het afgenomen optimisme werkt ook door in het personeelsbestand. Een meerderheid van de kantoren denkt dat het aantal *fee-earners* gelijk blijft. Van de Randstadkantoren verwacht 44 procent groei, bij de regiokantoren is dat 38 procent.

Opmerkelijk is dat het gemiddelde uurtarief van de beide categorieën naar elkaar toegroeit. Dit komt door een toename van het gemiddelde uurtarief van kantoren uit de regio met € 9 per uur, waar die van Randstadkantoren is afgenomen met € 3 per uur. Randstadkantoren rekenen nu gemiddeld € 223 per uur, regiokantoren € 210 per uur. ▶

Randstad- versus regiokantoren

Van de 216 deelnemende kantoren zijn er 113 gevestigd in de Randstad (stadsregio Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht). De andere 103 kantoren zijn bestempeld als regiokantoren.

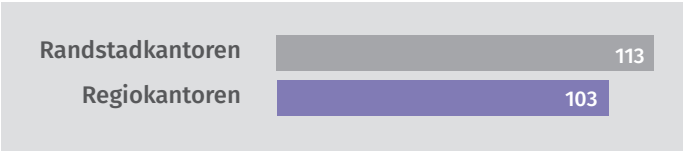

Van de 216 deelnemende kantoren zijn er 126 een nichekantoor (56%) - de overige 90 zijn fullservicekantoren (44%).

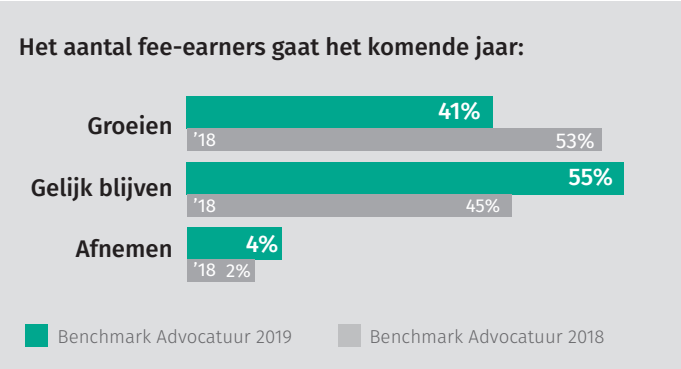

41% van de kantoren verwacht dat het aantal fee-earners het komende jaar gaat groeien. Een daling van 12 procentpunten ten opzichte van vorig jaar.

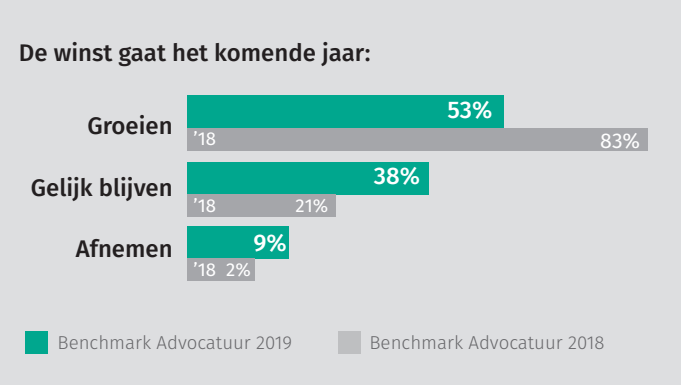

53% van de kantoren verwacht dat de winst het komende jaar gaat groeien. Een daling van 28 procentpunten ten opzichte van vorig jaar. 38% verwacht dat de winst gelijk blijft en 9% dat de winst gaat afnemen.

Algemene trends

Gemiddeld uurtarief:
€ 217

Gemiddeld aantal declarabele uren per dag:
5,2

Gemiddeld aantal ondersteunend personeel per fee-earners:
0,65 FTE

Beide categorieën zeggen gemiddeld ruim vijf declarabele uren per *fee-earner* per dag te realiseren. Op dat vlak is er overigens landelijk sprake van een lichte daling.
Qua strategie blijken regiokantoren wat behoudender dan hun grootstedelijke collega's. Meer dan een kwart van de regiokantoren stuurt aan op verlaging van de bedrijfskosten, terwijl van de Randstadkantoren slechts 13 procent deze optie kiest. Beide noemen overigens uitbreiding van de klantenportefeuille en het schrijven van meer declarabele uren het meest om de winst laten groeien. Verbetering van visie en strategie wordt ook vaak genoemd.

NICHEKANTOREN

Wolters Kluwer brengt in het onderzoek ook de verschillen in beeld tussen zogeheten nichekantoren (met een specialisatie op één rechtsgebied) en fullservicekantoren. Over het algemeen is de eerste categorie wat optimistischer gestemd dan de tweede. Dat optimisme kan echter niet zijn gestoeld op de resultaten van het achterliggende jaar, blijkt uit het onderzoek. De uurtarieven liggen bij de boetieks met € 227 aanzienlijk hoger dan bij de algemene praktijken (€ 205). Beide categorieën hebben het uurtarief het afgelopen jaar met € 7 verhoogd. Maar omdat in tegenstelling tot de nichekantoren de fullservicekantoren erin slaagden hun declarabele uren te verhogen, hebben die hun omzet flink zien groeien.
Op grond van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de ideale kantooromvang twintig medewerkers beslaat, waarvan dertien *fee-earners*. Maar of hier nu sprake is van oorzaak of van gevolg, is niet duidelijk. Niettemin ligt het uurtarief in deze categorie met € 246 ver boven dat van de grotere en kleinere praktijken. Bovendien steeg het tarief daar ook het meest.
Gekeken naar het rechtsgebied, springt IE-recht eruit. Het uurtarief is daar met gemiddeld € 243 aanzienlijk hoger dan in andere rechtsgebieden. Ondernemingsrecht (€ 230), insolventierecht (€ 227) privacy/AVG (€ 226) en bestuursrecht (€ 226) komen daarna. Het uurtarief is gemiddeld het laagst in het personen- en familierecht (€ 193) en in strafrecht (€ 199). ■

Het volledige onderzoek van Wolters Kluwer kan worden gedownload via https://landing-kleos.wolterskluwer.com/kleos-benchmark-advocatuur-2019.

MEER INFORMATIE

Neem contact op met
Hester van Aller
013 - 594 28 28
hvanaller@mutsaerts.nl

OVERLIJDENSRISICOVERZEKERING (ORV)

Premie op basis van éénjarige risicopremies

Een inkomen dat wegvalt kan gevolgen hebben voor uw gezin, bedrijf en/of zakelijke relaties. Met een overlijdensrisicoverzekering zorgt u ervoor dat uw nabestaanden niet met financiële lasten blijven zitten.

De overlijdensrisicoverzekering van Mutsaerts (M-ORV) is een kapitaalverzekering met een eenmalige uitkering bij overlijden op basis van een leeftijdsafhankelijke premie. De verzekering kenmerkt zich door méér flexibiliteit dan traditionele ORV's tegen een concurrerende premiestelling.

Voordelen M-ORV

- Hoge verzekerde bedragen mogelijk
- Geen vaste looptijd
- Optieclausule (eens in de 3 jaar verzekerde som verhogen met max. 15% zonder medische keuring)
- Maximale eindleeftijd 70 jaar
- Ruime mogelijkheden voor invullen van polisredactie

ORV collectief verzekeren

Soms is het interessant om een ORV collectief te verzekeren voor de partners binnen een advocatenkantoor (vanaf 10 partners). Afhankelijk van de omvang van een collectiviteit is het mogelijk verzekeringen zonder keuringen af te sluiten.

Onze M-ORV kan ook als compagnonsverzekering of keymanpolis gesloten worden.

Meer informatie of offerte ontvangen?
Stuur een e-mail naar Hester van Aller: hvanaller@mutsaerts.nl

MUTSAERTS
KWALITEIT VERZEKERD

Inburgeren als buitenlandse advocaat in Nederland. Hoe doe je dat, hoe groot is de cultuurshock? Drie *expats* vertellen over hun professionele reis. Vanuit Portugal, China en Duitsland.

DOOR / STIJN DUNK

TE GAST IN NEDERLAND

Van de staatsgeleide economie in China naar het kapitalistisch hart van Nederland: de Zuidas. De sprong die advocaat Li Jiao (Buren, Amsterdam) maakte, is enorm. Ook de Portugese belastingadvocaat Bruno da Silva (Loyens & Loeff, Amsterdam) en de Duitse *Rechtsanwältin* Christiane Uijlenbroek (Dijks Leijssen, Enschede) lieten hun vertrouwde wereld achter zich om in Nederland te werken. Wat was de drijfveer van deze expat-advocaten? Welke moeilijkheden kwamen zij tegen? Wat is hun meerwaarde?

Da Silva (39) studeerde rechten in zijn geboortestad Lissabon. In de loop van zijn studie kreeg hij steeds meer het gevoel dat hij een buitenlandse carrière wilde. 'Ik wilde in een echte internationale omgeving werken, tussen de beste juristen. Mezelf ontwikkelen en uitdagen.' Hij vond in Oostenrijk een ambitieuze masterstudie Belastingrecht. Om het collegegeld te kunnen betalen, verkocht hij zijn auto.

Voor Uijlenbroek (61) was Nederland niet haar eerste buitenlandse avontuur. Na de val van de muur in 1989 werd het voormalige Oost-Duitsland hervormd. Als pas afgestudeerde West-Duitse advocaat ging ze juridisch ontwikkelingswerk doen in Leipzig. 'Wat ik daar aantrof, was totaal anders dan ik gewend was: een donkere, stille stad en de restanten van een totalitair rechtssysteem.'

Ze werd verliefd op een Nederlandse man. 'Wat doe je dan als vrouw, je volgt een man. De liefde bracht mij naar Nederland.'

HOLLYWOOD

Eind jaren negentig keek de Chinese Jiao (36) als middelbare scholiere naar Hollywood-films. 'Ik was gefascineerd. Het veranderde mijn kijk op het vak van advocaat.' In China waren er nog maar weinig commerciële, onafhankelijk opererende advocaten. 'Ze leken voor mij op ambtenaren die het formele papierwerk deden. Door de films leerde ik dat advocaten vaak de rechten van mensen verdedigden. Ik dacht: dit pad ga ik volgen.' Haar studie viel tegen. 'In de opleiding zat veel staatsideologie. Wat me echt interesseerde, waren de vakken contractrecht, bedrijfsrecht en internationaal recht.'

Jiao en Da Silva maakten in eigen land hun start als praktiserend advocaat. 'Ik kon gaan werken bij een topfirma op belastinggebied,' zegt Da Silva. Loyens & Loeff maakte deel uit van het Europees netwerk van zijn kantoor. 'We hadden gezamenlijke meetings. Ik werd enthousiast benaderd door UvA-professor Dennis Weber. Hij regelde dat ik in Nederland aan mijn proefschrift kon werken en parttime als belastingadviseur bij Loyens. Ideaal, maar ik was niet van plan om heel lang in Nederland te blijven.'

Ook Jiao dacht tijdelijk naar Nederland te gaan. 'Als advocaat adviseerde ik buitenlandse bedrijven die zakendeden in China.' In 2009 nam ze een *break*. 'Ik wilde altijd al een keer Europa zien. Ik zou één jaar gaan studeren en dan terug.' Jiao geloofde dat een jurist zijn eigen land thuishoort. 'Omdat juridische stelsels sterk nationaal van karakter zijn. Wij in China hadden ons unieke politieke rechtsbestel.' Ze bleef uiteindelijk toch in Nederland, deels dankzij haar VU-opleiding

> 'Je bent Hollandser dan wij'

International commercial law. 'Heel boeiend. Inspirerende vrouwelijke advocaten gaven gastcolleges. Het was heel *open-minded*.' Toen HIL International Lawyers haar een baan aanbood, besloot Jiao de stap te wagen.

HINDERNISSEN

In hun begintijd liep het trio expats tegen hindernissen aan. Wonend in het Overijsselse Ommen wilde Uijlenbroek zich op Nederland richten. Aan de Erasmus Universiteit leerde ze de basisvakken van het Nederlands recht. 'Het materieel recht was makkelijk omdat het lijkt op het Duitse recht: *als je iets koopt, moet je betalen*. Moeilijker waren vakken als procesrecht, daarvoor wist ik te weinig de weg in het nationale recht.' Daarom ging Uijlenbroek toch weer als Duits *Rechtsanwältin* werken, bij een advocatenkantoor in Zwolle. Aan 'Duitse zaken' bleek een tekort, dus deed ze samen met collega's ook Nederlandse zaken. 'Dat moet je niet willen, de verschillen met Duitsland zijn te groot. Daar heb je te weinig verstand van.' Uijlenbroek besloot bij haar Duitse leest te blijven en startte vanuit thuis een freelancepraktijk als *Rechtsanwältin*. Jiao functioneerde inhoudelijk direct prima, maar kreeg vaak te horen dat ze te bescheiden is. 'Daardoor twijfelen mensen aan mijn commerciële vaardigheden. Je moet hier als advocaat heel zelfverzekerd zijn, je expertise goed presenteren. In China zeggen we dat Nederlanders die zeventig procent hebben daar honderd procent van maken, terwijl wij Chinezen als we negentig procent hebben maar vijftig procent laten zien.' Haar positie op dit moment is inhoudelijk adviseur. 'De commerciële vereisten hiervoor zijn niet groot, maar ik wil ze toch beter ontwikkelen.'

Het eerste ongemak van Da Silva was meer praktisch. 'Ik woonde in de Amsterdamse rivierenbuurt. De achteruitgang met Portugal was heel groot. Daar had ik een ruim appartement, hier een kamertje van tweeëntwintig vierkante meter van de universiteit.' Op zulke momenten heeft Da Silva profijt van zijn sport martial arts. 'Het leert mij om te gaan met heel oncomfortabele situaties. Als ik tijdens de jiujitsu niet oplet, word ik meteen gewurgd. Het is overleven. Zoals je moet overleven in een nieuw land.' In zijn werk bij Loyens & Loeff staat hij vaak onder druk: door deadlines en multinationals met grote financiële belangen. Martial arts helpt hem daar mee om te gaan.

PROCEDEREN

Da Silva en Jiao kregen in Nederland de status van adviseur. Ze zijn nauw bij rechtszaken betrokken, maar procederen zelf niet. Daardoor hoefden ze niet te voldoen aan de uitgebreide lijst formele eisen van de orde van advocaten op het gebied van opleiding en expertise. De overgang ▶

> 'Ik was niet van plan lang in Nederland te blijven'

naar Nederland verliep soepel voor Da Silva. 'Mijn werkgebied van het Europees belastingrecht was vergelijkbaar met mijn baan in Portugal.' Ook qua werkwijze was zijn cultuurshock klein. 'In Nederland laten je ze je vrijer als professional.

'Je moet hier als advocaat heel zelfverzekerd zijn'

Ik had die *mindset* al, in Portugal was ik al autonoom.' De befaamde Hollandse directheid maakte Da Silva zich snel eigen. Bij een meeting met een Portugese klant wilde Da Silva een bepaald salaris weten. 'Het is hoger dan het minimumloon, luidde het antwoord. Maar wat is nu de hoogte? vroeg ik door. Veel hoger dan het minimumloon, luidde het antwoord. Waarop ik zei: Geef me gewoon het verdomde bedrag. Toen lachte mijn Nederlandse collega: Je bent Hollandser dan wij.'

Jiao paste zich ook vlot aan. Ze kon haar expertise van het Chinees recht uitgebreid toepassen. 'HIL International Lawyers – de latere fusiepartner van Buren – was het eerste Nederlandse kantoor met een vergunning van het Chinese ministerie van Justitie om een advocatenkantoor in China te openen.' De kracht van Buren is volgens Jao de mix van de Chinese en de Europese aanpak. Zijzelf biedt die ook. 'Chinese advocaten zijn heel resultaatgericht. Ze geven klanten een minimum aan uitleg. Ik had die *mindset* eerst ook. Nu sla ik een brug tussen beide werelden. Soms krijgen we van een Chinees advocatenkantoor een e-mail van slechts twee of drie alinea's. Mijn collega's hier vinden dat te weinig. Dan herschrijf ik de memo.'

ALIMENTATIE

Uijlenbroek slaat eveneens een brug: tussen het Duitse recht en haar Nederlandse cliënten. In haar huidige werk als *Rechtsanwältin* voor het Nederlands-Duitse advocatenkantoor Dijks Leijssen doet ze veel grensoverschrijdende zaken. 'Stel, na een scheiding blijft de man in Nederland. De vrouw gaat naar Duitsland met twee jonge kinderen. In het Nederlandse vonnis is een alimentatie van 125 euro per maand afgesproken. Maar in Duitsland is de alimentatie veel hoger, wel 280 euro. Daar heeft de Nederlandse moeder recht op, want de wet geldt van het land waar je woont. Dan is het handig dat ik in Nederland werk en het Duitse recht ken.'

Jioa heeft het unique sellingpoint van haar moedertaal. 'Ik kan de Chinese wet lezen en belangrijke telefoontjes plegen.' Regelmatig zit ze aan bij meetings met Chinese staatsbedrijven. 'Ik help met de juridische inhoud. Ze vragen mij ook de reactie van de Chinese partij te observeren. Ik ben voor hen geen tegenstander, ik heb ook een Chinees gezicht. Aan onze klant vertellen ze vaak alleen de eindconclusie, ik hoor wat daaraan voorafgaat. Dan willen ze bijvoorbeeld uitstel van een *letter of intent*. Dan leg ik de Nederlandse klant uit wat de discussie was, of soms de smoesjes.'

De taal is tegelijk Jiao's minpunt. Sinds haar inburgeringscursus heeft ze nooit meer serieus Nederlands

geleerd. 'Daar heb ik soms last van. Bij veel meetings schakelt iedereen op Engels over omdat ik de enige buitenlander ben, dat vind ik ongemakkelijk. Ook voor de communicatie met mijn Nederlandse klanten is het goed als ik het Nederlands beheers.' Da Silva heeft hetzelfde probleem. 'Ik kan nu alleen het praatje bij de koffie. Het is handig om in bepaalde vergaderingen Nederlands te kunnen praten.'
Toeval of niet, zowel Da Silva als Jiao heeft besloten om na tien jaar serieus werk te maken van hun Nederlands. Ze beginnen beiden met een intensieve taalcursus. 'Het werd steeds duidelijker dat ik ging blijven,' vertelt Da Silva. 'Ik wil binnen één jaar les op een hoog niveau zijn. Zodat ik anderen perfect kan begrijpen en zelf een behoorlijk gesprek kan voeren.' Bij Jiao heeft haar ambitie te maken met haar vierjarig zoontje. 'Sinds ik een gezin heb, voel ik me meer thuis in Nederland. Je gaat naar de kinderopvang en muziekschool. Het is alsof je tegelijk met je kind opgroeit in een andere cultuur.'

FACETIME

Betekent de keuze voor het Nederlands ook een definitieve keuze voor Nederland? Da Silva weet nu zeker dat bij Loyens & Loeff zijn toekomst ligt. Een keuze die niet vanzelf sprak: 'Ik mis Lissabon regelmatig. Ik mis de mensen, de tradities, het warme licht.' Plus zijn vader. 'Mijn moeder is enkele jaren geleden gestorven. Ik ben zijn enig kind. Elke ochtend drink ik in mijn Amsterdamse buurtje koffie buiten de deur, net zoals in Portugal. Ik *facetime* dan altijd even met mijn vader, dan praten we elkaar bij.'
Als je zulke offers brengt, wat is dan zo waardevol aan werken in Nederland? 'Ik kan me in mijn baan volledig verwezenlijken,' zegt Da Silva. 'Ik ontwikkel me voortdurend. Zo informeer ik praktijkgroepen bij Loyens & Loeff over nieuwe trends in het Europees belastingrecht. Ik vind het een uitdaging die academisch te analyseren en de praktische consequenties in te schatten. Daarna geven mijn collega's commentaar. Ik word omringd door kritische geesten die mij professioneel laten groeien.'
Ook Uijlenbroek is geworteld in Nederland. Door haar man, door haar werk. Sinds kort woont ze niettemin weer in Duitsland, net over de grens. 'Vaak wordt gevraagd of ik het leuk vind weer "terug" te gaan. Maar ik ging gewoon in een andere stad wonen. Mijn kantoor is in Nederland en wij spreken meestal Nederlands thuis. Ik voel me geen Duitser of Nederlander, maar Europeaan.'
Jiao weet niet hoe lang ze nog in Nederland werkt. 'Ik blijf nog een tijd hier, maar mijn toekomst heeft zeker ook een relatie met China.'
Jiao's man is Chinees en werkt vaak in China. Wat haar bindt aan Buren is de inhoudelijke inspiratie. 'Neem de Chinese investeringswet, die is vanuit China gezien heel samenhangend. Maar als je *out of the box* met Nederlandse ogen kijkt, zie je opeens allerlei issues. Ik houd ervan beide perspectieven in te nemen.' ■

'Nu sla ik een brug tussen twee werelden'

→ www.elevenpub.com

Insurance Aspects of Cross-Border Road Traffic Accidents

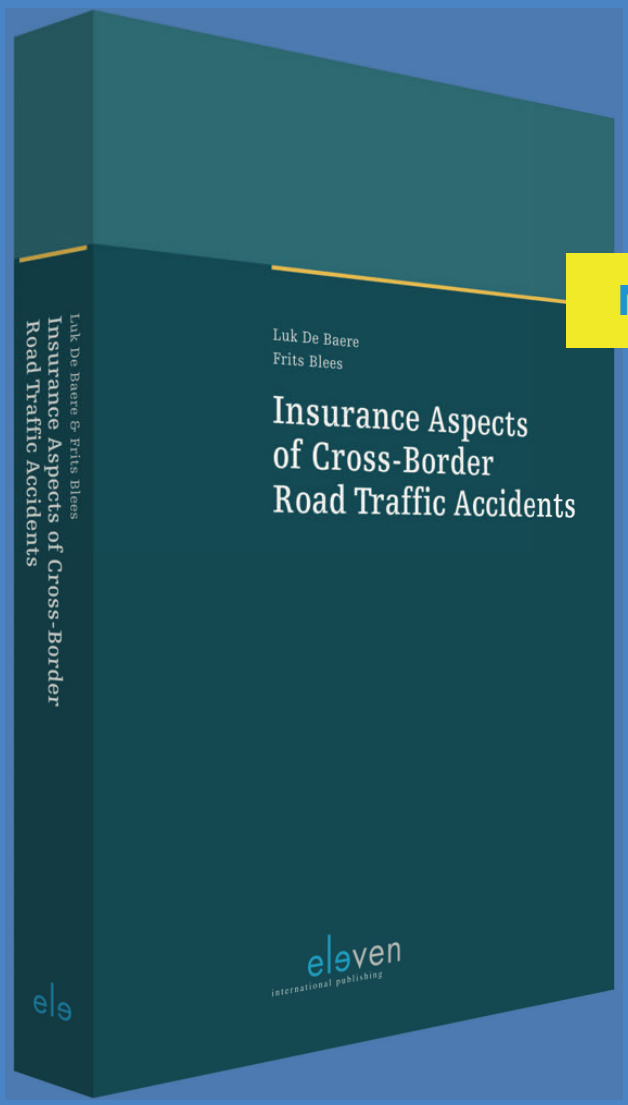

NIEUW

Luk De Baere en Frits Blees

9789462369580 | 1e druk | 2019
410 pagina's | € 45,00

Bestel vandaag nog uw exemplaar via www.elevenpub.com

eleven
international publishing

www.elevenpub.com

BUITENLANDSE BALIE

RECHTSBIJSTAND WORDT IN CANADA SLIMME BELEGGING

Ook in Canada staat de rechtsbijstand hoog op de agenda. Met het motto 'Make legal aid matter' is de Canadese balie een politieke lobby gestart richting de landelijke verkiezingen in oktober.

Dat is hard nodig, schrijft de Canadian Bar Association (CBA) op haar website. De regionale verschillen in beschikbaarheid van rechtsbijstand voor minder draagkrachtigen zijn groot. In heel Canada is het budget voor gesubsidieerde rechtshulp sowieso onder de maat, stelt de Bar. 'De programma's voor rechtsbijstand waren altijd al onvoldoende gefinancierd,' aldus CBA-voorzitter Vivene Salmon. 'Maar sinds de bezuinigingen van de laatste twintig jaar krijgen steeds minder mensen hulp bij dagelijkse juridische issues als onterecht ontslag en ouderlijk gezag.'
De CBA heeft een onlinetool gemaakt waarmee burgers eenvoudig een brief kunnen sturen naar politici over het belang van het thema. Zelf gaat de Bar in gesprek met de belangrijkste partijen. Hierbij zet de organisatie een opvallende statistiek in als wapen. Voor elke dollar besteed aan rechtsbijstand bespaart de overheid later zes dollar op 'other social services'. De claim blijkt volgens de CBA uit onderzoek naar de kosten en baten van sociale rechtshulp. Hiermee presenteert de organisatie de subsidies voor rechtsbijstand als een slimme belegging in plaats van een kostenpost.

DE BEROEPSCOACH

DOOR / ALEXANDRA GERNY

Keuzes maken

Ze bestaan: mensen die zonder aarzeling grote beslissingen nemen. Voor twijfelaars is dat bijna niet te bevatten. Die blijven eindeloos zoeken naar de ene juiste keuze, zonder die ooit te vinden.
Anne bijvoorbeeld twijfelt of ze moet procederen, zoals haar cliënt wil, of toch beter kan aansturen op een schikking. Ook al heeft ze alle informatie, formele eisen en feiten verzameld en gewogen, ze komt er niet uit.
Erik weet in een telefoontje met zijn dochter niet wat hij moet zeggen: mag zij een halfuur langer bij haar vriendin blijven? Hij weegt alle voor- en nadelen af, maar voor beide opties valt iets te zeggen.
De onzekerheid van Myrthe neemt enorme proporties aan als ze in haar kast een outfit voor het bedrijfsetentje zoekt. Ze heeft alles al een keer aangehad, maar niets is goed genoeg. Het ene is te kleurrijk, het andere te grijs, het derde te lang, het vierde te kort... Ze voelt zich kleiner en lelijker worden en zou liever thuisblijven!
Alle drie proberen ze een keuze te maken op basis van feiten en verstand. Maar, hoor ik je zeggen, dat is toch goed, je moet toch rationeel kiezen? Zeker, maar enkel op ratio kiezen werkt alleen bij eenduidige vraagstukken. Zodra het complexer wordt, loop je vast. Dan worden emotie en intuïtie belangrijk.
Intuïtie is geen vaag gevoel. Het ontstaat vanuit de ervaring en kennis van jaren. Omdat je niet alle informatie bewust kunt en wilt onthouden, wordt er veel in de hersenen opgeslagen zonder dat we ons daar bewust van zijn. In de vorm van intuïtie komt deze informatie weer aan de oppervlakte: je voelt dat iets het beste zo kan, ook al kun je niet precies duiden waarom je dat vindt.
Artsen noemen dit het 'pluis-/niet-pluisgevoel'. Als een consult niets oplevert, maar het voor de dokter toch 'niet pluis' voelt, zal hij verdere onderzoeken doen. Hoe ervarener de arts, hoe accurater zijn gevoel. Zelfs medische tuchtcolleges beschouwen het mede afgaan op gevoel als behorend tot de professionele standaard.
Met andere woorden: een goede keuze bevat allebei: ratio én emotie. Dat verklaart ook waarom sterke beslissers in een fractie van een seconde een besluit kunnen nemen. Het denken is langzaam, maar emoties en intuïtie zijn bliksemsnel.
Je emoties beter voelen en serieus nemen, kun je leren. Dat ondervond ook Anne, die steeds beter doorheeft wanneer procederen nuttig is en wanneer ze beter kan schikken.
Erik herinnerde zich de afgelopen keren dat zijn dochter laat naar huis kwam: wat was ze chagrijnig geweest de volgende ochtend. Daar had hij geen zin in en daarmee was zijn besluit genomen.
Myrthe vroeg zich voor de spiegel niet meer af wat andere mensen zouden vinden van haar kleding. In plaats daarvan koos ze voor een outfit waarin ze zich comfortabel voelt. Daardoor blijft ze zelfverzekerder.

Vragen en opmerkingen?
info@gerny.nl

DE PRIJS VAN EEN MENSENLEVEN

DOOR / MARCO DE VRIES

Wat is een mensenleven waard? In bijvoorbeeld de zorg en de ruimtelijke ordening wordt gerekend met verschillende waardes. Maar hoe verhouden economische modellen zich tot mensenrechten? Hoe regel je voor je cliënt een duur medicijn of geluidsscherm? Deel 1 van een tweeluik over de prijs van een mensenleven.

Op oudejaarsdag 2008 was advocaat Arno de Kort nog even aan het werk in zijn kantoor in Sint-Michielsgestel. De Kort (1961) specialiseerde zich na zijn studies geneeskunde en rechten in medische geschillen. Maar op die ochtend liet zijn eigen gezondheid hem in de steek. Zijn tong voelde lam. Hij sprak opeens moeilijk.
'Ik reed gelijk naar het ziekenhuis voor een MRI,' vertelt De Kort. 'Die oudejaarsavondavond kreeg ik de diagnose. Een grote, kwaadaardige tumor in mijn hoofd op een moeilijke plek, net onder de hersenstam.'
De tumor werd operatief zo goed mogelijk verwijderd, maar de dure vervolgbehandeling met protonenbestraling in Zwitserland werd door zijn ziektekostenverzekeraar een halfjaar getraineerd. Toen de toestemming kwam, was de tumor alweer te veel gegroeid. De specialist verwees De Kort naar Seattle, waar de enige chirurg werkte die zijn leven nu nog kon redden. Kosten: 526.000 dollar. 'Ik wist het antwoord van de verzekeraar al: nee, te duur, te onzeker. Maar dan ga ik dus dood, hè? Ik stond klaar om de dagvaarding te sturen.'
Via een connectie kreeg De Kort voor elkaar dat de verzekeraar op de afwijzing terugkwam. De operatie in Seattle duurde vier dagen. Daarna moest hij nog twee keer drie maanden in Boston bestraald worden.
'Maar ik ben er nog,' zegt De Kort. 'Alle patiënten die ik ken met dezelfde tumor zijn al lang overleden. Zij hebben niet deze operatie gekregen, waren zogenaamd uitbehandeld. Een centenkwestie. Want er kan veel meer. Het kan veel beter.'
Ziektekostenverzekeraars beoordelen aanvragen in zogenaamde Qaly's: Quality Adjusted Life Years. Een Qaly, één extra levensjaar in goede gezondheid, mag in Nederland maximaal € 80.000 kosten. 'Mijn tumor is onvoorspelbaar en zeldzaam, dus er is weinig statistiek,' vertelt De Kort, die nog altijd een beetje moeilijk praat. 'Wat als zo'n operatie van vijf ton niet helpt? Ze nemen het zekere voor het onzekere en wijzen af.'
Hij is al lang weer aan het werk en staat andere zieken bij die dure of nog niet erkende behandelingen nodig hebben. 'De protonen zitten nu in het pakket, na een rechtszaak uit 2009. Laatst had ik een man die wachtte op een leukemiemedicijn dat zijn ziekte kon stabiliseren. Hij overleed. Zes weken later werd het middel in Nederland goedgekeurd. Dat is wrang. Of een kort geding over een man die al een jaar een bed bezet hield op de intensive care. Zijn vrouw wilde hem graag bij zich houden, ook al reageerde hij nergens meer op. De eis werd afgewezen. De vrouw kreeg nog acht dagen om afscheid te nemen. Ik begrijp het ziekenhuis, maar ik begrijp die vrouw ook.'

ONTMENSELIJKT

Het zijn moeilijke ethische vragen, vindt ook de Amsterdamse advocaat Richard Korver, gespecialiseerd in slachtoffer- en gezondheidsrecht.

ARNO DE KORT

'Heeft een jongere meer recht op een kostbare behandeling dan een oudere? Maakt het uit of je kinderen hebt of de zorg voor een ander? Of je nog actief in de samenleving bent of op een kamertje zit in het verpleegtehuis? Dat soort discussies wil je niet voeren. Dus welk recht heb je als overheid om iemand een dure maar kansrijke behandeling te ontzeggen?' Op zijn kamerdeur prijkt het logo van zijn kantoor, de hand van Boeddha. 'De Mudra betekent: geef mij al je angst en onzekerheid. In Amsterdamse advocatentaal: geef mij al je shit en wij lossen het op. Als je de hand draait, kun je er ook een leeuwenkop in zien.' Meer nog dan strijdbaarheid vraagt de medische bureaucratie van hem en zijn cliënten geduld en uithoudingsvermogen. 'Veel zaken worden opgelost door schriftelijk overleg met de gang naar de rechter als stok achter de deur.' 'Het gesteggel over de prijs van een mensenleven gaat via gortdroge correspondentie,' beaamt De Kort, en dat heeft een reden. 'De patiënt wordt letterlijk ontmenselijkt en bewust buiten de deur gehouden. De medisch adviseur die besliste over mijn leven, heeft me nog nooit gezien. Je wordt een nummer, een casus, zodat men zogenaamd onbevooroordeeld een afweging kan maken. Zelfs mijn specialist kreeg met moeite iemand van de verzekeraar aan de lijn. Allemaal om geld te besparen.'

> 'Het gesteggel over de prijs van een mensenleven gaat via gortdroge correspondentie'

FIJNSTOF

Ook op het gebied van infrastructuur en ruimtelijke ordening wordt gerekend en geraamd met de prijs van een mensenleven, uitgedrukt in de eenheid Value of a Statistical Life (VOSL). 'Die waarde ligt in Nederland nu op zo'n € 2,7 miljoen,' zegt vervoerseconoom Wim Wijnen van adviesbureau W2Economics. 'Dat bedrag is gebaseerd op enquêtes naar de vraag hoever mensen bereid zijn om te rijden voor een veiliger route. In andere landen gebruiken ze andere indicatoren en dan komen er ook andere bedragen uit.'

De VOSL wordt gebruikt om kosten en baten van verkeersveiligheidsmaatregelen af te wegen. 'Bij het debat over de verhoging van de maximumsnelheid naar 130 kilometer per uur kwam VOSL veel ter sprake,' vertelt Wijnen. 'Er was ook kritiek op. Heel veel weggebruikers boeken een geringe tijdwinst, maar kun je dat afzetten tegen een paar extra verkeersdoden?'

Verschillende partijen vochten de verhoging naar 130 aan, met wisselend resultaat. Milieudefensie wist bij de rechter de snelheidsverhoging op de ringwegen van Amsterdam en ▶

Rotterdam terug te draaien, door aan te tonen dat de fijnstofnormen in de praktijk overschreden werden. Omwonenden zouden gemiddeld 79 dagen eerder komen te overlijden. Daarom oordeelde de rechter dat de maximumsnelheid op de ring terug moest naar 80.
In een recente zaak vroeg Milieudefensie de rechter de strengere uitstootnormen van de Europese Unie en de Wereldgezondheidsorganisatie WHO voor onder meer fijnstof en stikstofdioxide toe te passen. 'Als je de mensenrechten respecteert, zou je een veel lagere norm moeten kiezen,' zegt Bram van Liere, *campaigner* van Milieudefensie. 'De huidige norm leidt landelijk tot twintigduizend doden per jaar, zo blijkt uit onderzoek.' Milieudefensie won een kort geding over de zaak, maar in de bodemprocedure werden de eisen afgewezen.

RINKELENDE KOPJES

Gezondheidsschade door bijvoorbeeld fijnstof en stikstof wordt uitgedrukt met de eenheid Disability Adjusted Life Year (Daly), de tegenhanger van Qaly. Een Daly is in Nederland op basis van enquêtes vastgesteld op € 60.000. Ingenieurs berekenen hoeveel Daly's verloren gaan bij een bepaald niveau van uitstoot en hoeveel gezondheidswinst in Daly's een investering oplevert. De eenheid wordt ook gebruikt om milieunormen vast te stellen.
'Het heeft weinig zin om bij de rechter die milieunormen zelf ter discussie te stellen', is de ervaring van Joske Hagelaars, advocaat bij Dirkzwager in Nijmegen. Hij verdedigt veel cliënten die kampen met overlast omdat zij pal naast een snelweg of spoorlijn wonen. 'Er kan wel discussie zijn of de ramingen niet te optimistisch zijn en of de metingen goed zijn uitgevoerd. Zijn de tellingen niet te oud? Hoeveel mensen ondervinden nu echt hinder? De cijfers van de tegenpartij zijn nogal eens geflatteerd.'
Beter meetbare overlast bij mensen, zoals geluidshinder, wordt weer op een andere manier verdisconteerd. Zo worden de kosten van bijvoorbeeld geluidsschermen door Rijkswaterstaat of ProRail afgewogen tegen het aantal omwonenden. In buitengebieden blijkt het dan al snel te duur. 'Als de trein voorbijkomt, rinkelen de kopjes bij de cliënt op tafel,' vertelt Hagelaars. 'Het zijn historisch gegroeide situaties, waar de huidige normen niet worden toegepast.' Zelfs niet wanneer er nog een rijbaan of spoor bijkomt en de overlast nog groter wordt. 'Dat voelt wrang voor de mensen in die situatie.'

> 'Elk mensenleven is evenveel waard. Althans, dat is het idee'

SPOORBOMEN

Een andere zaak van Hagelaars draaide om het voornemen van ProRail om alle onbewaakte spoorwegovergangen in Nederland te sluiten. Ze zouden te gevaarlijk zijn. Aanwonenden zouden een vergoeding krijgen om hun recht van overpad bij de notaris te laten schrappen. Een buurtbewoner uit Lunteren nam daarmee geen genoegen, waarop ProRail liet weten de onbewaakte overgang eenzijdig te zullen blokkeren, erfdienstbaarheid of niet.
Hagelaars spande namens de buurtbewoner een kort geding aan. 'Tijdens de zitting riep ProRail: "Je legt ook geen zebrapad aan over een snelweg." Maar hier rijden twee stoptreinen per uur. Er is nooit wat gebeurd. Als je het zo gevaarlijk vindt, plaats dan spoorbomen.'
Een spoorweginstallatie kost ruim acht ton en dat vond ProRail, in verhouding tot het aantal te voorkomen slachtoffers, te duur. 'Ze gaven zelf toe dat het aantal ongelukken landelijk zo laag is dat het effect van sluiten of beveiligen statistisch verwaarloosbaar is,' zegt Hagelaars. De rechter vond een middenweg: 'ProRail had de overweg niet eenzijdig mogen afsluiten, maar hij vond de kosten van de spoorweginstallatie ook te hoog. In hoger beroep heeft mijn cliënt geschikt.'

KLIMAAT

Begrippen als QALY, DALY en VOSL werden ontwikkeld om de kosten en baten van een mensenleven zo objectief mogelijk te meten – en te verrekenen. Er liggen redelijke aannames en statistieken onder, bijvoorbeeld: jongeren wegen zwaarder dan ouderen omdat ze meer jaren voor zich hebben. Verder is elk mensenleven evenveel waard, of je rijk of arm bent en waar je ook woont. Althans, dat is het idee.
In de praktijk werkt het anders, bijvoorbeeld in grensoverschrijdende kwesties. Zo werd het begrip VOSL eind jaren negentig onderwerp van een internationale klimaatrel. Wetenschappers van het VN-klimaatpanel hadden becijferd dat het leven van mensen in het westen zo'n vijftien keer meer waard was dan dat van mensen in arme landen, waar de VOSL-enquêtes veel lagere uitkomsten opleveren. De arme landen protesteerden omdat de rijke landen de klimaatverandering grotendeels hebben veroorzaakt en de arme landen het zwaarst getroffen dreigen te worden.
'Sindsdien is het begrip uit de klimaatdiscussie verdwenen,' vertelt Roger Cox van Paulussen Advocaten uit Maastricht. In het VN-Klimaatverdrag en het Akkoord van Parijs komt het niet voor. Rouwig is hij er niet om. Een begrip als VOSL doet geen recht aan de alomvattendheid van het klimaatprobleem, vindt hij: 'Klimaatverandering bedreigt niet alleen mensenlevens, maar ook culturen en ecosystemen.' Een ander probleem is dat de factor 'tijd' niet in de VOSL is meegenomen, terwijl 'het gevaar dat gekoppeld is aan het hedendaags handelen zich pas over decennia voordoet. Daarom worden de risico's veel te laag ingeschat. Het heden prevaleert veelal boven de toekomst'. ■

MANNAERTSAPPELS
Advocaten

MANNAERTSAPPELS
ZOEKT!

Spoorlaan 410
5038 CG TILBURG

Prinsenkade 10
4811 VB BREDA

www.mannaertsappels.nl

- **ADVOCAAT-MEDEWERKER**
  ONDERNEMINGSRECHT EN INSOLVENTIERECHT
- **ADVOCAAT-MEDEWERKER**
  AANSPRAKELIJKHEIDSRECHT
- **PERSONENSCHADE EXPERT (/ADVOCAAT)**
- **ADVOCAAT-STAGIAIRE**
  ONDERNEMINGSRECHT EN INSOLVENTIERECHT

www.mannaertsappels.nl/het-kantoor/vacatures/

Komend seizoen naar Antarctica?

Bel ons voor
een mooie
last-minute deal,
korting tot 30%!

Beluga
ADVENTURES
20 JAAR

Beluga Adventures
Van Byemontsingel 3
3195 TA Pernis (Rt)
tel. 010 295 01 26
info@belugareizen.nl

WWW.BELUGAREIZEN.NL

→ www.boomjuridisch.nl

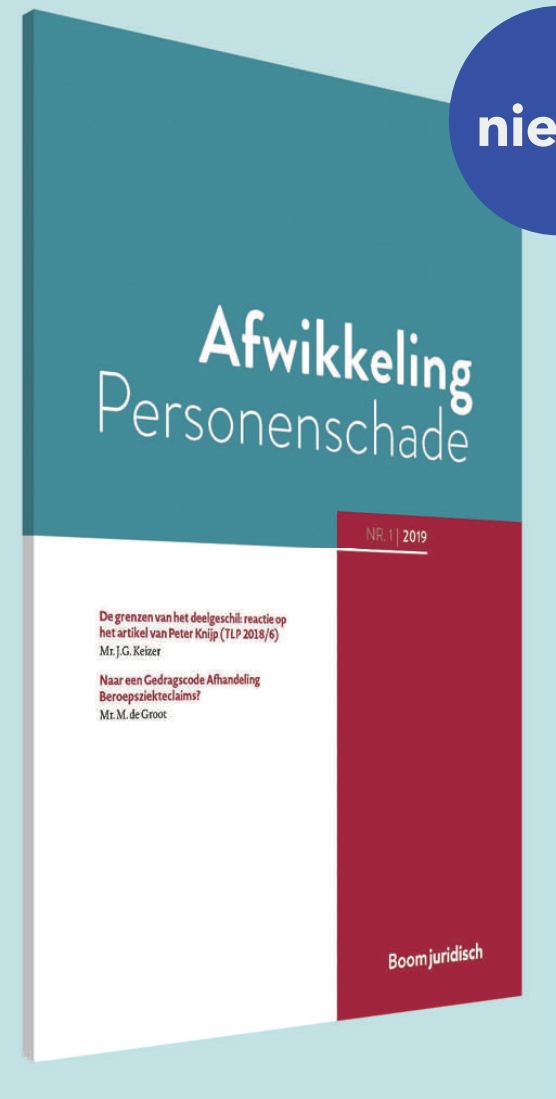

Interdisciplinair tijdschrift over de actuele ontwikkelingen binnen de letselschaderechtspraktijk

Redactie
Mr. N.C. Haase, mr. H. de Hek, mr. drs. E.C. Huijsmans, mr. A.M. van Reenen-ten Kate RE, prof. mr. A.J. Verheij en mr. M. Zwagerman

ISSN 2590-3489
Verschijnt 4x per jaar
Papier & online abonnement: € 214* (excl. btw) per jaar
Online abonnement: € 165* (excl. btw) per jaar

Lees vandaag nog het eerste nummer gratis via bjutijdschriften.nl

Boomjuridisch **www.boomjuridisch.nl**

* Prijzen zijn excl. btw en incl. verzendkosten. Prijswijzigingen onder voorbehoud.
Onze leveringsvoorwaarden kunt u vinden op www.boomjuridisch.nl.

JUBILEUM 2019

‘KENNIS IS MACHT’

DOOR / FRANCISCA MEBIUS

Een medische fout maakte dat Friso Brugman (43) tien jaar geleden als stagiair-ondernemer Advocatenkantoor Brugman in het West-Friese Wognum begon. ‘Ik maak mij zorgen om de wildgroei van letselschadebureaus.’

In 1997 werd hij als gevolg van een medische fout nierpatiënt. Naast het dialyseren, startte hij zijn eigen kantoor en volgde hij de beroepsopleiding. Inmiddels heeft Brugman een nieuwe nier. ‘Ik werd in mijn eigen zaak bijgestaan door een letselschadebureau. Dat is allesbehalve goed gegaan. Ik heb nooit mijn volledige schade vergoed gekregen. Daarnaast heeft het letselschadebureau bij de verzekeraar en bij mijzelf kosten in rekening gebracht om zo dubbel de buitengerechtelijke kosten te ontvangen. Helaas kwam ik daar pas later achter.’

Door deze ervaring schoof Brugman zijn plannen om het bankwezen in te gaan aan de kant. Hij besloot na de heao rechten te gaan studeren. ‘Na mijn beroepsopleiding heb ik de Grotius opleiding Letselschade gevolgd en sindsdien heet het kantoor Brugman Letselschade Advocaten.’ Inmiddels bestaat het kantoor uit vier advocaten.

Brugman is van mening dat een goed advocaat gespecialiseerd is in één of hooguit twee rechtsgebieden. ‘Je kunt niet meer van alles iets weten om goed je werk te doen. Kennis is macht en dat is zeker in de advocatuur zo.’

Het vak van advocaat is volgens Brugman zo interessant ‘omdat je veel meer kunt dan wanneer je enkel jurist bent’. ‘Ik kan voor mijn cliënten naar de rechtbank zonder dat ik iemand hoef in te schakelen. Dat verstevigt mijn positie tegenover de aansprakelijke partij, vaak een verzekeraar. Je kunt mensen naar mijn mening beter helpen als advocaat omdat je gewoonweg meer middelen ter beschikking hebt om goede rechtsbijstand te verlenen.’

Brugman heeft de advocatuur in de loop der jaren flink zien veranderen. Hij ziet dat een steeds grotere groep rechtzoekenden wordt uitgesloten van rechtsbijstand. ‘Dat was tien jaar terug echt anders. Dat is zorgwekkend. De sociale advocatuur houdt op te bestaan. Ik ben bang dat er veel rechtzoekenden straks buiten de boot vallen.’

Positief is volgens Brugman dat slachtoffers en naasten van slachtoffers steeds beter worden beschermd. ‘Neem de Wet Affectieschade bijvoorbeeld die het mogelijk maakt om een vergoeding voor smartengeld te ontvangen. Een negatieve ontwikkeling vind ik de wildgroei van letselschadebureaus die op geen enkele manier gecontroleerd worden. De kennis ontbreekt vaak en slachtoffers worden de dupe. Daar maak ik me zorgen over en daar strijd ik tegen.’

Zijn eigen toekomst ziet de advocaat rooskleurig tegemoet. Volgend jaar wil hij doorgroeien naar een kantoor met zes letselschadeadvocaten. ‘Het uiteindelijke doel is een groot kantoor in letselschaderecht met meerdere locaties.’

LAWYERS FOR LAWYERS

Mikpunt van ‘red tagging’ op Filipijnen

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Tientallen advocaten zijn sinds het aantreden van de Filipijnse president Rodrigo Duterte vermoord. Vóór hun dood werden ze publiekelijk belasterd door ‘red tagging’. Advocaten die nu worden getagd, vechten terug.

Op 6 november vorig jaar werd advocaat Benjamin Ramos (59) op klaarlichte dag neergeschoten door twee mannen op motorfietsen. Advocaat Anthony Trinidad (53) trof op 23 juli hetzelfde lot. En op 5 september werd advocaat Irineo Cabugoy (73), tijdens een lunch met zijn familie op het terras van McDonald’s, door het hoofd geschoten. Cabugoy is het laatste slachtoffer in de reeks Filipijnse van tenminste 41 advocaten, aanklagers en rechters die, sinds het aantreden van president Rodrigo Duterte in 2016, zijn vermoord.
Allemaal waren ze vóór hun dood op een soort dodenlijst geplaatst. ‘*Red tagging*’, heet het in de Filipijnen. ‘Zoals het McCarthyisme in de jaren vijftig in de VS,’ vertelt advocaat Czarina Musni van de National Union of Peoples’ Lawyers (NUPL). ‘Het is het boosaardig belasteren van mensen en organisaties door ze te liëren aan extreemlinks. Om precies te zijn: de Communistische Partij (CPP) en hun gewapende tak, de New People’s Army (NPA). Maar wij zijn geen lid van de CCP, we komen alleen op voor mensenrechten.’
NUPL-advocaten werken pro bono voor boeren, mensenrechtenactivisten en talloze verdachten van drugsmisdrijven die in het kader van Dutertes meedogenloze War on Drugs worden opgepakt, vaak op grond van vervalst bewijsmateriaal, aldus Musni. Zijzelf, haar twee zussen én haar moeder, allen mensenrechtenadvocaten, werden getagd als ‘terroristen’ en recruiters voor de NPA. ‘Mijn moeder zou opdracht hebben gegeven voor een hinderlaag waarbij mensen werden vermoord. Het is echt totáál gestoord.’

TRACK&TRACE

Het *red tagging* begon afgelopen januari. Ineens doken overal flyers op met foto’s en verdachtmakingen aan het adres van NUPL-advocaten, maar ook van rechters, aanklagers, journalisten en activisten. Tot voor kort anoniem. ‘Bij de Iglesia Filipina Independiente (IFI), het stadhuis en een persbureau waren pakjes met flyers bezorgd. En omdat de afzender een koeriersdienst had gebruikt, konden we hem opsporen via track&trace. Naam en adres lijken vals. We zoeken nog uit wie erachter zit.’
De advocaten deden aangifte en vroegen de burgemeester van Cagayan de Oro om bescherming. ‘Als dat lukt, zou dat een doorbraak zijn,’ verzucht Musni. De NUPL had in juli al geprobeerd om bescherming af te dwingen door een verzoek tot rechtshandhaving in te dienen.
Zij is ervan overtuigd dat de bedreigingen afkomstig zijn van militairen, in opdracht van de regering. Het verzoek werd, ook in hoger beroep, afgewezen. ‘De rechters vonden dat er onvoldoende bewijs was voor een directe link tussen het *taggen* en het leger.’

VERSPREKING

Maar vorige maand gebeurde er iets opmerkelijks in het parlement, vertelt Musni. Tijdens een verhit debat tussen NUPL-advocaat Carlos Zarate, tevens afgevaardigde voor de linkse Bayan Muna Partij, en minister van Defensie Delfin Lorenzana liet de minister zich ontvallen dat Zarate ‘publiekelijk afstand moet nemen van de CPP, dan stoppen wij met *red taggen*’. ‘Letterlijk! Het staat in de handelingen van het parlement. Daarmee konden we naar de Hoge Raad voor hernieuwd beroep. Die heeft het kabinet van de president, die ook opperbevelhebber is, om uitleg gevraagd.’
Die kwestie loopt nog. Intussen staat Duterte onder steeds grotere druk, in binnen- én buitenland. Op 17 september riepen 152 juridische organisaties, waaronder L4L, de Filipijnse regering op tot bescherming van Filipijnse advocaten. Sinds vorig jaar loopt er een klacht tegen hem bij het Internationaal Strafhof (daarop stapte Duterte uit het Verdrag van Rome) en op 5 juli besloot de VN Mensenrechtenraad onderzoek te doen naar Dutertes War on Drugs (Duterte was woedend).
Dat zal hem niet helpen om herkozen te worden, denkt Musni. ‘Toen hij aantrad, beloofde hij vrede te stichten (met islamitische separatisten op het zuidelijke eiland Mindanao en communistische rebellen in het oosten, *red.*). Zo wil hij de geschiedenis ingaan. Maar hij heeft de vredesbesprekingen afgebroken en probeert alle conflicten te smoren met geweld. Hij voert alleen oorlog, tegen al zijn critici. Dat werkt niet. Er is nog nooit een oorlog beëindigd met oorlog. Hij zal moeten onderhandelen.’

Juridische kwesties die zijn weggezakt

Terugkomen van bindende eindbeslissingen

DOOR / FLOOR VELDHUIS

Er bestaan uitzonderingen op de gebondenheid van de rechter aan bindende eindbeslissingen.

De rechter kan in de overwegingen van een tussenuitspraak over bepaalde juridische en feitelijke geschilpunten die partijen verdeeld houden (i) een voorlopig oordeel geven of (ii) uitdrukkelijk en zonder voorbehoud beslissen, zonder dat daarmee een deel van het gevorderde in het dictum is afgedaan. In dat tweede geval is sprake van een bindende eindbeslissing, waarvan de rechter in beginsel niet meer mag terugkomen. Dit berust niet op de wet, maar op de eisen van een goede procesorde.[1] Zonder deze beperking van het processuele debat zou een geschilpunt waarover al duidelijkheid bestaat steeds opnieuw aan de orde kunnen worden gesteld. Dat kan leiden tot vertraging en is onwenselijk.
Maar wat als de rechter een bindende eindbeslissing heeft gegeven en later blijkt dat deze beslissing is achterhaald door nieuwe feiten, stellingen of nieuw verworven inzicht van de rechter? Dan is de procesorde niet gebaat bij het stug vasthouden aan alleen de juridische werkelijkheid. De Hoge Raad heeft daarom in de loop der jaren aanvaard dat een rechter kan terugkomen van zijn bindende eindbeslissing als de beslissing (inmiddels) berust op een onjuiste juridische of feitelijke grondslag.[2] De rechter kan dit ambtshalve of op verzoek van (een der) partijen doen, mits hij zich daarbij houdt aan de eisen van hoor en wederhoor. De rechter moet – in een nieuwe tussenuitspraak – partijen in de gelegenheid hebben gesteld zich hierover uit te laten, voordat hij tot heroverweging kan overgaan. Dat is slechts anders als partijen al over de gewijzigde situatie hebben gedebatteerd. Bovendien moet de rechter motiveren waarom hij terugkomt van zijn eerdere eindbeslissing.[3] Sterker nog: ook als niet sprake is van een bindende eindbeslissing, moet een rechter het toelichten als hij een andere weg inslaat dan in de tussenuitspraak.[4]

DE PRAKTIJK

Eerst moet worden bepaald of de uitspraak als bindende eindbeslissing kan worden aangemerkt. Die vraag laat zich niet gemakkelijk beantwoorden. Weliswaar heeft de Hoge Raad voor een aantal specifieke gevallen uitgemaakt dat geen sprake is van een bindende eindbeslissing, zoals oordelen in kort geding,[5] maar vaak komt het aan op een uitleg van de uitspraak.[6] Daarbij is ook beslissend hoe partijen de bedoeling van de rechter redelijkerwijs moesten verstaan.[7]

De volgende vraag is waar de benadeelde partij een beroep op kan doen. Te denken valt aan:
- eerst na een tussenuitspraak gebleken nieuwe feiten;[8]
- voortschrijdend inzicht na een getuigenverhoor;[9]
- ander toepasselijk recht of wijzigingen in het recht;[10]
- gewijzigd inzicht bij de rechter;[11]
- fouten van de rechter.[12]

Een onjuiste feitelijke misslag die aan de partij zelf te wijten is, lijkt geen valide reden te zijn.[13]
Het oordeel van de rechter over het al dan niet terugkomen, komt neer op een afweging van het belang van een voortvarende en doelmatige procesvoering en het belang van een juridisch en feitelijk deugdelijke uitspraak. Voor de benadeelde partij loont het mogelijk om erop te wijzen dat aan zijn belang het meeste gewicht toekomt.

Floor Veldhuis is advocaat op de cassatiesectie van Pels Rijcken in Den Haag.

NOTEN

1 HR 27 november 1981, *NJ* 1981/3 m.nt. W.H. Heemskerk.
2 HR 25 april 2008, *NJ* 2008/553 en o.a. herhaald in *NJ* 2013/432.
3 Asser Procesrecht/Korthals Altes & Groen 7 2015/80.
4 HR 19 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1276.
5 HR 14 november 1997, *NJ* 1998/113.
6 Asser Procesrecht/Korthals Altes & Groen 7 2015/81.
7 HR 25 september 1992, *NJ* 1992/752.
8 HR 25 april 2008, *NJ* 2008/553 (*De Vries/Gemeente Voorst*).
9 HR 14 december 2001, *NJ* 2002/57 en HR 15 september 2006, *NJ* 2007/538.
10 HR 25 april 2008, *NJ* 2008/553 (*De Vries/Gemeente Voorst*).
11 HR 26 november 2010, *NJ* 2010/634 (*Kojen/ABB*).
12 HR 4 april 1997, *NJ* 1997/220 en HR 1 mei 1998, *NJ* 1999/563.
13 HR 8 april 1994, *NJ* 1994/623 en HR 16 januari 2004, NJ 2004/318.

21ste Benelux Merkendag

21 jaar actuele ontwikkelingen en jurisprudentie op merkengebied!

6 DECEMBER 2019 | HOTEL JAKARTA, AMSTERDAM | 5 NOVA | 6 BMM

Sdu Opleidingen & Events organiseert voor de 21ste keer de *Benelux Merkendag*: de jaarlijkse actualiteitendag voor de merkenrechtprofessional. Tijdens het congres wordt uiteraard weer aandacht besteed aan de actuele ontwikkelingen en jurisprudentie (Benelux en Europees) van 2019. Dit jaar zal voor het eerst ook de rechtspraak van het EUIPO aan bod komen. Verder zal de decennia durende strijd om het drie strepen merk Adidas behandeld worden en zal een paneldiscussie plaatsvinden met als thema: 'de eeuwige strijd tussen A-merk en huismerk'.

Sprekers mr. Tanguy de Haan, mr. Sven Klos, mr. Liesbeth Marijnissen, mr. Simone Pelkmans, mr. Alex Prasevic, mr. Gregor Vos.

Inschrijven via www.sdujuridischeopleidingen.nl

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

bmm

Sdu

Hoger griffierecht afwenden als toevoeging vervalt

Als een toevoeging wordt ingetrokken, kan ook het griffierecht flink stijgen. Advocaat Herman Loonstein weet een manier om dat onheil af te wenden.

DOOR / HERMAN LOONSTEIN

Artikel 16 Wet griffierecht burgerlijke zaken (Wgbz) bepaalt dat indien op het tijdstip waarop het griffierecht wordt geheven een afschrift van het besluit tot toevoeging (lid 1 sub a) of een inkomensverklaring (lid 1 sub b) wordt overgelegd de griffier het griffierecht voor onvermogenden heft. Als op dat moment nog geen toevoeging is afgegeven, dan kan volstaan worden met het overleggen van een afschrift van de toevoegingsaanvraag. Artikel 16 lid 4 Wgbz bevat de regeling voor de situatie dat ten gevolge van de omstandigheden die redelijkerwijs niet aan de procespartij kunnen worden toegerekend het niet mogelijk was om tijdig de relevante bescheiden over te leggen. In dat geval kan alsnog, na overlegging van de stukken, het griffierecht worden verlaagd.
Er kan zich ook een situatie voordoen die met zich brengt dat het aanvankelijk geheven griffierecht voor onvermogenden weer wordt verhoogd (artikel 16 lid 3 Wgbz).
Dat is het geval als een toevoeging nadien wordt ingetrokken of wordt geweigerd. Het komt regelmatig voor dat na een zogenoemde resultaatsbeoordeling op de voet van artikel 34g Wet op de rechtsbijstand (Wrb) door de Raad voor Rechtsbijstand een toevoeging met terugwerkende kracht wordt ingetrokken. Daartoe kan worden overgegaan als op het moment van de definitieve afhandeling van de zaak de rechtzoekende als resultaat van die zaak een vordering met betrekking tot een geldsom ter hoogte van tenminste vijftig procent van het heffingvrij vermogen heeft. Als na een resultaatsbeoordeling de toevoeging wordt ingetrokken dan heeft dat tot gevolg dat het griffierecht alsnog wordt verhoogd. Dat kan, zeker in procedures bij het gerechtshof, om een substantieel bedrag gaan. In geval van verhoging van het griffierecht wordt het verhoogde bedrag overigens niet bij de advocaat die de rechtzoekende heeft bijgestaan in rekening gebracht. Blijkens het bepaalde in artikel 16 lid 3 Wgbz moet de procespartij zelf de verhoging rechtstreeks betalen aan het gerecht waar de zaak dient of heeft gediend. Overigens is het niet duidelijk hoe griffies ermee bekend raken dat een resultaatsbeoordeling tot intrekking van de toevoeging heeft geleid. De wet bepaalt niet dat, en zo ja wie, de griffie hiervan op de hoogte stelt. Het is dus zeker niet uitgesloten dat ook na intrekking van de toevoeging verhoging van het griffierecht achterwege blijft.
De wet biedt echter een mogelijkheid om ook na intrekking van een toevoeging (na een resultaatsbeoordeling) verhoging van het griffierecht te voorkomen. Eenieder die in aanmerking komt voor een toevoeging komt ook in aanmerking voor de in artikel 16 lid 1 sub b Wgbz bedoelde inkomensverklaring. Overlegging van zo'n inkomensverklaring leidt tot heffen van het griffierecht voor onvermogenden. Een advocaat die een toevoeging aanvraagt, doet er dus goed aan om ook een inkomensverklaring aan te (laten) vragen. Het is dan verstandig om bij het aanhangig maken van de zaak de inkomensverklaring te overleggen. Een inkomensverklaring kan niet worden ingetrokken na een resultaatsbeoordeling. Dus ook als een toevoeging, afgegeven in dezelfde zaak, later vervalt, dan blijft de inkomensverklaring overeind en zal dus verhoging van het griffierecht niet aan de orde kunnen zijn.

Prof. mr. H. Loonstein is advocaat te Amsterdam en oud-hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen.

DO'S-AND-DON'TS BIJ UITSTEL BETALING BELASTING-AANSLAGEN

DOOR / YOLA GERADTS

Wanneer heb je recht op uitstel van betaling bij belastingaanslagen? Wat te doen als de ontvanger uitstel weigert? Laat de rechtsbescherming te wensen over? Fiscaal advocaat Yola Geradts vindt van wel.

UITSTEL VAN BETALING: BIJ BESCHIKKING, MAAR NIET VOOR BEZWAAR VATBARE BESCHIKKING

Het verlenen van uitstel van betaling voor belastingaanslagen is geregeld in artikel 25 van de Invorderingswet 1990 (IW). Het materiële belastingrecht – het vaststellen van de aanslag– valt onder het bestuursrecht. De invordering van belasting is van oudsher op civielrechtelijke leest geschoeid. Het invorderingsrecht is hybride: soms oordeelt de fiscale bestuursrechter over een geschil maar heel vaak de burgerlijke rechter.

Per 1 juli 2009 is titel 4.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in werking getreden (bestuursrechtelijke geldschulden).[1] Titel 4.4 Awb is deels van toepassing op de IW, echter grotendeels niet.[2] Zo wordt in artikel 1, lid 2, van de IW artikel 4:125 Awb buiten toepassing verklaard. Dit artikel heeft betrekking op bezwaar, beroep of hoger beroep tegen de beschikking waarin de verplichting tot betaling van een geldsom is vastgesteld. In artikel 4:125 Awb is de rechtsbescherming geregeld met betrekking tot uitstel van betaling; de bestuursrechter zal buiten het belastingrecht de uitstelbeschikking kunnen toetsen.

In artikel 25, lid 1, IW is bepaald dat de ontvanger onder door hem te stellen voorwaarden aan een belastingschuldige bij *beschikking* uitstel van betaling kan verlenen. Dat betekent niet dat het gebruikelijke 'algemene' bestuursrecht van bezwaar en beroep van toepassing is.

In de IW (art. 1, lid 2) is bepaald dat titel 4.1 t/m 4.3 en hoofdstukken 6 en 7 Awb juist niet van toepassing zijn naast het al eerdergenoemde artikel 4:125 Awb. Alleen als in de Invorderingswet *expliciet* is bepaald dat tegen een beschikking bezwaar en beroep openstaat (vaak conform Hoofdstuk V Algemene wet inzake rijksbelastingen - AWR), is het administratieve 'belastingbestuursrecht' van toepassing. In alle andere gevallen is uitsluitend voor de rechtsbescherming de restrechter bevoegd en dat is thans nog steeds de burgerlijke rechter.

In Hoge Raad 12 augustus 2016[3] oordeelt de civiele kamer van de Hoge Raad dat de beschikking van de ontvanger om geen uitstel van betaling te verlenen alleen te toetsen zou zijn door de bestuursrechter en niet door de civiele rechter. Dit leidde tot veel commotie in de fiscale vakpers want het klopte niet.[4] Vervolgens heeft de fiscale kamer van de Hoge Raad geoordeeld in een overweging ten overvloede op 2 december 2016[5] dat de beslissing van de civiele Hoge Raad d.d. 16 augustus 2016 onjuist was en dat over beslissingen omtrent het verlenen van uitstel van betaling als bedoeld in artikel 25, lid 1, IW de burgerlijke rechter bevoegd is.

RECHTSBESCHERMING TEGEN UITSTELBESLUIT

Als de belastingschuldige geen uitstel van betaling krijgt van de ontvanger, of alleen uitstel onder voorwaarden verkrijgt – bijvoorbeeld

de voorwaarde van het stellen van zekerheid – kan de belastingschuldige van die beslissing 'in beroep' gaan bij de directeur. Het betreft een beroep binnen de 'kolom'. Dat beroep is niet in de wet geregeld, maar is geregeld in het beleid (Leidraad Invordering) en wel in afdeling 25.7.
De directeur is een medewerker van de Belastingdienst in Utrecht doch – anders dan de naam suggereert – niet 'de hoogste managementfunctie'. De directeur toetst of de ontvanger in het licht van het gepubliceerde beleid in redelijkheid tot de uitstelbeslissing heeft kunnen komen. Na de toetsing door de directeur kan zo nodig een belastingschuldige een beroep doen op de civiele rechter als hij het niet eens is met de beslissing. Daarnaast is het ook mogelijk een klacht in te dienen bij de Nationale ombudsman of een verzoekschrift te sturen aan de Commissie voor de Verzoekschriften van de Tweede Kamer.
De belastingschuldige kan ook direct naar de civiele rechter gaan als hij het oneens is met de uitstelbeslissing van de ontvanger. De Hoge Raad heeft beslist dat de belastingschuldige zich rechtstreeks – dus zonder dat eerst het administratieve beroep binnen de kolom is gedaan – bij een uitstelbeslissing tot de burgerlijke rechter kan wenden. Zie Hoge Raad 22 december 2000, *NJ* 2001/68.
De burgerlijke rechter zal dan onder andere kunnen toetsen of de ontvanger heeft gehandeld binnen de beleidskaders van de Leidraad Invordering. De Hoge Raad heeft al op 13 januari 1989[6] geoordeeld dat de ontvanger op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur gebonden is aan het eigen beleid (Leidraad Invordering) en hij niet ten nadele van de belastingschuldige mag afwijken van dat beleid. Doet hij dat toch dan handelt hij onrechtmatig.
De invulling – wanneer wel/niet (ongeclausuleerd) uitstel van betaling wordt verleend – is niet opgenomen in de wet (art. 25 IW) maar in het beleid en wel in Leidraad Invordering in artikel 25.1-25.6. De Leidraad Invordering is gepubliceerd beleid en recht in de zin van artikel 79 RO (Wet op de rechterlijke organisatie). Een beroep op het beleid kan in cassatie worden getoetst.[7]
Daarnaast handelt de ontvanger wel zo veel mogelijk 'Awb-conform'. Zie ook artikel 1.1.5 Leidraad Invordering. Artikel 3:2 Awb (het opvragen van informatie) en artikel 3:4 Awb (belangenafweging), alsook artikel 4:84 Awb (de mogelijkheid om af te wijken van beleidsregels) zijn van toepassing.
Gebruikelijk was dat de belastingschuldige het dispuut – 'ik wil uitstel van betaling, maar krijg dat ten onrechte niet' – aan de orde stelde bij de civiele rechter via een zogenaamde verzetdagvaarding ex artikel 17 IW. Dat artikel bepaalt dat tegen de tenuitvoerlegging van een dwangbevel de belastingschuldige verzet kan instellen bij de (burgerlijke) rechter. Het instellen van verzet via een dergelijke verzetdagvaarding is niet aan een termijn gebonden. In de wet was tot 1 januari 2018 geregeld (art. 17, lid 2, IW) dat het verzet schorsende werking had. Zie ook HR 1 mei 2015[8] waarin de ontvanger in het ongelijk werd gesteld dat hij zelf kon bepalen of het verzet schorsende werking had als hij het verzet kansloos achtte.
Artikel 17, lid 2, IW, was in 1990 in de wet opgenomen om de belastingschuldige te beschermen tegen de 'machtige' ontvanger.[9] De ontvanger kan immers aan zichzelf zonder enige vorm van externe toetsing een executoriale titel verschaffen via een dwangbevel (art. 12 IW).
Vorig jaar heeft de wetgever ingegrepen via de Overige fiscale maatregelen 2018, wetsvoorstel 34785. De automatische schorsende werking van het verzet is uit de wet gehaald. Aan de Eerste Kamer is wel toegezegd – beleidsmatig op te nemen – dat de verzetdagvaarding alleen dan geen schorsende werking heeft als de gronden kansloos zijn en bovendien de belangen van de staat zich niet verzetten tegen schorsing.[10]
Het aantal verzetprocedures zal drastisch afgenomen zijn nu onzeker is of het verzet schorsende werking heeft want de ontvanger bepaalt dat min of meer zelf. Als het verzet schorsende werking heeft, betekent dit dat de ontvanger gedurende de schorsende werking van de verzetprocedure geen invorderingsmaatregelen kan nemen. De schorsende werking van het verzet brengt niet mee dat een door de belastingdeurwaarder gelegd beslag wordt opgeheven, maar alleen dat het beslag gedurende de schorsende werking van het verzet niet vervolgd mag worden.

WETSWIJZIGING: UITSTELBESCHIKKING WEL ONDER FISCAAL BESTUURSRECHT?

In de Fiscale vereenvoudigingswet 2017[11] is aangekondigd dat de rechtsbescherming tegen uitstelbeslissingen van de ontvanger zal worden overgeheveld van de civiele rechter naar de belastingrechter.
De bedoeling van de wetgever was overheveling per 1 januari 2019. Dat is niet gelukt. Vermoedelijk vanwege ICT-problemen. Dat is wel te ▶

betreuren nu de rechtsbescherming tegen uitstelbeschikkingen zeker zonder de schorsende werking van artikel 17 IW te wensen overlaat.

Wanneer uitstel van betaling

In geval van betwisting van de aanslag wordt volgens de wetsgeschiedenis in 2011 in 99% van de gevallen *ongeclausuleerd* uitstel van betaling verleend.[12] Een gemotiveerd bezwaarschrift geldt automatisch als een verzoek om uitstel van betaling voor het bestreden bedrag van de aanslag (art. 25.2.2 Leidraad Invordering). Teneinde onduidelijkheden (misverstanden) te voorkomen, is het verstandig in het bezwaarschrift tevens uitdrukkelijk een verzoek om uitstel van betaling te doen en aan te geven of dat verzoek geldt voor het gehele bedrag van de aanslag dan wel voor welk deel.
In beginsel wijst de ontvanger het uitstel toe in geval van bezwaar (art. 25.2.3 Leidraad Invordering) zij het dat op grond van artikel 25.2.5 Leidraad Invordering de ontvanger zekerheid kan vragen. In de Leidraad Invordering (art. 25.1.10) is voorts opgenomen dat altijd en zonodig ambtshalve uitstel van betaling wordt verleend door de ontvanger bij (bezwaar tegen) aanslagen opgelegd ter behoud van rechten. Dat uitstel duurt dan totdat de aanslag door de Belastingdienst alsnog is onderbouwd en het bezwaar kan worden gemotiveerd.
In artikel 25.1.11 Leidraad Invordering is opgenomen dat de ontvanger uitstel van betaling verleent voor een bestuurlijke boete in verband met bezwaar/beroep. Wordt er geen uitstel verleend, hoewel bezwaar is gemaakt tegen een aanslag of beroep is aangetekend, dan is artikel 25.2.6 Leidraad Invordering relevant. De ontvanger mag geen *onherroepelijke* invorderingsmaatregelen nemen als er sprake is van een bestreden belastingaanslag. De ontvanger kan wel beslag leggen maar dan niet overgaan tot executieverkoop.
Ook is in het beleid opgenomen dat er onder voorwaarden en op verzoek uitstel kan worden verleend bij betalingsmoeilijkheden: artikel 25.4 (algemeen), 25.5 (voor particulieren) en 25.6 (voor ondernemers) Leidraad Invordering).
In het beleid is voorts opgenomen dat hangende een verzoek om uitstel van betaling de ontvanger handelt als ware het uitstelverzoek toegewezen (art. 25.1.1 Leidraad Invordering). De invordering ligt dan stil. Datzelfde geldt voor een beroep bij de directeur tegen een uitstelbeslissing (art. 25.7.1 Leidraad Invordering); ook dan ligt de invordering op grond van het beleid – in beginsel – stil.

Het wel/niet vergoeden van invorderingsrente en het verzoek om uitstel van betaling

Het vragen van uitstel van betaling en het vervolgens niet krijgen daarvan is ook van belang gelet op de invorderingsrenteregeling zoals die is opgenomen in artikel 28b IW. Dat artikel verplicht de ontvanger alleen invorderingsrente te vergoeden als een belastingaanslag wordt verminderd en de belastingschuldige om uitstel van betaling heeft gevraagd doch dat uitstel is afgewezen.
Deze regeling is ingevoerd per 1 januari 2013. Deze bijzondere bepaling is ingevoerd om 'sparen' bij de fiscus te voorkomen. De verschuldigde invorderingsrente is gelijk aan de wettelijke rente, zij het dat die invorderingsrente ten minste vier procent per jaar bedraagt (art. 29 IW). Dat is al tijden meer dan je bij een bank kunt krijgen. Als de belastingschuldige de aanslag bestrijdt en hij vraagt en krijgt uitstel van betaling, dan moet hij naderhand over het te betalen bedrag wel tenminste vier procent per jaar aan invorderingsrente betalen: de rente is wel enkelvoudig (art. 28, lid 2, IW). Betaalt de belastingschuldige direct de aanslag, maar wordt nadien in verband met een succesvol bezwaar/beroep de aanslag verminderd dan wordt de belastingschuldige geen invorderingsrente vergoed over het te veel betaalde bedrag. Alleen als de ontvanger geweigerd heeft om uitstel van betaling te verlenen, wordt invorderingsrente vergoed. ■

Mr. Y.E.J. Geradts is verbonden aan Geradts & Vetter Advocaten te Amsterdam. Ze behandelt cassaties bij zowel de belastingkamer als de civiele kamer van de Hoge Raad.

NOTEN

1 Wet van 25 juni 2009, *Stb.* 2009, 264, 265 en 266.
2 Zie ook *Invordering van belastingen*, Deventer, negende druk, J.J. Vetter & A.J. Tekstra, blz. 285 en 286 (nr. 1602).
3 HR 12 augustus 2016, ECLI:NL:HR:2016:1927 en ECLI:NL:HR:2016:1929.
4 Zie – niet compleet – R.B.H. Beune in *NTFR* 2016/2687, A.J. Tekstra in *JOR* 2016/297 en A.E.H. van der Voort Maarschalk in *BNB* 2016/220. Ook op de website van de Belastingdienst werd aangegeven dat het arrest van de Hoge Raad niet zou worden uitgevoerd. Ook de Rechtbank Zeeland-West-Brabant d.d. 11/11/2016, ECLI:NL:RBZWB:2016:7121 volgt de Hoge Raad niet.
5 HR 2 december 2016, ECLI:NL:HR:2016:2735.
6 Hoge Raad 13 januari 1989, *BNB* 1989/129, *NJ* 1990/211.
7 Zie Hoge Raad 28 maart 1990, *NJ* 1990/118.
8 Hoge Raad 1 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1188.
9 Zie wetsvoorstel 20588, nr. 9, TK 1988/1989, nota naar aanleiding van het eindverslag, op blz. 21.
10 Wet van 19 december 2018, *Stb.* 2018, 507; zie ook: EK 34785, D, blz. 21. In de Leidraad Invordering is dat enigszins gemutileerd opgenomen onder artikel 17.1 Leidraad Invordering: *'de gronden van het verzet voor de ontvanger geen aanleiding vormen om de tenuitvoerlegging aan te houden'* Niet is opgenomen dat er alleen schorsende werking is indien de gronden van het verzet kansloos zijn.
11 Fiscale vereenvoudigingswet 2017 (*Kamerstuk* 34554), artikel XIII: voor inwerkingtreding zie artikel XX, lid 3: op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
12 MvT *Kamerstukken II* 2011/2012, nr. 33 003, Belastingplan 2012, blz. 35.

Kleos

Realiseer meer declarabele uren als advocatenkantoor.

Ontdek de 3 redenen waarom al meer dan 20.000 advocaten & juristen in Europa werken met Kleos:

- **Alles-in-1 software voor uw advocatenkantoor.**
  Dossierbeheer, tijdschrijven, facturatie en boekhouding in één.

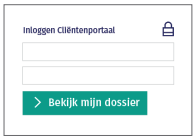

- **Cliëntenportaal**
  Communiceer sneller met cliënten via het online cliëntenportaal, beveiligd conform NOvA richtlijnen.

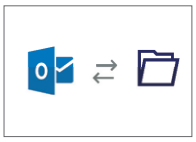

- **E-mailintegratie Outlook**
  Sla mailcorrenspondentie automatisch op in dossiers

Probeer Kleos nu 3 maanden gratis en vrijblijvend.

Ga naar **www.wolterskluwer.nl/kleos** om uw proefperiode aan te vragen.

Wolters Kluwer
When you have to be right

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

ADVOCATUUR IS TOPSPORT. HAAL HET BESTE UIT JEZELF!

PRAKTIJKGERICHTE CURSUSSEN WAAR U ÉCHT EEN BETERE ADVOCAAT VAN WORDT.

Een greep uit ons aanbod:

Praktisch procederen in het familierecht
mr. Annette van Riemsdijk
Amsterdam & Rotterdam
5 PO-punten
Prijs: 449

Tips, tricks en actualiteiten strafrecht
mr. Jan Vlug
Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Zwolle, Den Bosch
4 PO-punten
Prijs: 349

Masterclass strafrechtelijk bewijs
prof. dr. Peter van Koppen
Amsterdam
4 PO-punten
Prijs: 395

Masterclass burgerlijk procesrecht
prof. dr. Gert van Rijssen
Amsterdam
4 PO-punten
Prijs: 349

TOGA ACADEMIE

WWW.TOGA-ACADEMIE.NL

NUMMERHERKENNING

DEKENAPPEL GEGROND IN ZAAK MISBRUIK GEHEIMHOUDERTELEFOON

Het hof van discipline heeft eind augustus in hoger beroep uitspraak gedaan inzake een advocaat die haar geheimhoudertelefoon aan een derde ter beschikking stelde. Eerder oordeelde ook de raad van discipline dat er in strijd met de Verordening op de nummerherkenning is gehandeld, maar legde alleen een waarschuwing op. Het hof komt tot een zwaardere maatregel: een schorsing van twee maanden waarvan één maand voorwaardelijk.

Na het instellen van het dekenappel door de algemeen deken en het hoger beroep van de deken Noord-Holland heeft het hof van discipline opnieuw naar de zaak gekeken. De advocaat heeft met haar handelen de kernwaarde integriteit in ernstige mate geschonden. Bovendien heeft de advocaat in strijd gehandeld met artikel 7 lid 1 Verordening op de nummerherkenning (oud; nu artikel 6.11 lid 3 Verordening op de advocatuur). Het hof legt de maatregel op van schorsing in uitoefening van de praktijk voor de duur van twee maanden waarvan één maand voorwaardelijk.

PASSENDE TUCHTRECHTELIJKE MAATREGEL

Algemeen deken Johan Rijlaarsdam: 'Ik heb via het ingestelde dekenappel het hof van discipline gevraagd opnieuw naar de kwestie te kijken. Het is een duidelijk oordeel van het hof: eens en temeer is duidelijk dat de geheimhoudertelefoon er slechts is voor het gesprek tussen cliënt en advocaat. Geef je je geheimhoudertelefoon uit handen, zoals in dit geval aan een verdachte, dan is dat tuchtrechtelijk verwijtbaar. Daar hoort een passende tuchtrechtelijke maatregel bij.'

NUMMERHERKENNING

Rechtzoekenden moeten te allen tijde vrijuit en vertrouwelijk kunnen spreken met hun advocaat. Om te zorgen dat telefoongesprekken tussen cliënten en advocaten niet worden afgeluisterd, is het systeem van nummerherkenning geïntro-

duceerd. Dit systeem zorgt ervoor dat nummers van advocaten automatisch worden herkend en niet worden afgeluisterd. De NOvA hecht groot belang aan een betrouwbaar en veilig nummerherkenningssysteem en een integer gebruik daarvan door advocaten.

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse orde van advocaten
Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten. De NOvA verzorgt de rubrieken Van de NOvA, Tuchtrecht, Transfers en de column Ten slotte.

Samenstelling algemene raad Nederlandse orde van advocaten
- Johan Rijlaarsdam (algemeen deken)
- Frans Knüppe (waarnemend deken)
- Bernard de Leest
- Theda Boersema
- Petra van Kampen
- Susan Kaak

Bureau van de NOvA
Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail communicatie@advocatenorde.nl
Kvk-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk
helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070–335 35 54

Twitter
@Advocatenorde

LinkedIn
Nederlandse orde van advocaten

Facebook
Nederlandse orde van advocaten

Instagram
@Advocatenorde

Periscope
@Advocatenorde

WETGEVINGSADVIES

De NOvA telt zestien adviescommissies wetgeving, verdeeld over bijna alle disciplines van het recht, die aan de algemene raad advies uitbrengen over wetsvoorstellen. Recent verschenen adviezen over:

Implementatiewetsvoorstel Richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt
Adviescommissie intellectuele eigendom, 30 augustus 2019

Wet overgang van onderneming in faillissement
Adviescommissies arbeidsrecht en insolventierecht, 26 augustus 2019

SOCIALE ADVOCATUUR

MINISTER DEKKER KAN TELOORGANG SOCIALE ADVOCATUUR NIETS SCHELEN

NOvA blijft weg uit topberaad.

In de begroting van JenV voor 2020 is geen extra geld uitgetrokken voor de sociale advocatuur. Bij de NOvA is daardoor het vertrouwen om snel tot een oplossing te komen voor de onderbetaling van sociaal advocaten tot een minimum gedaald. Algemeen deken Johan Rijlaarsdam: 'Verder overleg is zinloos. We blijven weg uit het topberaad.' Zeventig procent van de sociaal advocaten overweegt inmiddels te stoppen. Hierdoor kunnen mensen met een laag inkomen straks geen advocaat meer vinden.
Johan Rijlaarsdam: 'Minister Dekker is niet gevoelig voor onze inhoudelijke argumenten. De 127 miljoen die nodig zijn om tot redelijke vergoedingen te komen, blijven uit. Zelfs een oproep tot een overbruggingsmaatregel van 25 tot 30 miljoen euro gedurende een aantal jaren voor de groep sociaal advocaten die nu op omvallen staat, wordt genegeerd. Hij gaat gewoon door met zijn vage plannen.'

BEROEPSOPLEIDING

Begin september zijn 439 advocaat-stagiairs begonnen met de beroepsopleiding voor advocaten. Daarmee is het aantal ten opzichte van het vorige cohort (479) iets gedaald. Lid van de algemene raad Susan Kaak heette de advocaat-stagiairs van harte welkom in Woudschoten. Haar belangrijkste tip voor stagiairs: 'Leer van je patroon en deel de verhalen met elkaar.'

KWALITEIT

SELF-ASSESSMENT: REFLECTEREN OP JE EIGEN FUNCTIONEREN

In navolging van diverse buitenlandse orden biedt de NOvA advocaten volgend jaar een nieuwe innovatieve tool aan, waarmee advocaten de mogelijkheid hebben om een beeld te krijgen van hun eigen functioneren. Begin volgend jaar start voor een kleine groep deelnemers een pilot met het zogeheten 'self-assessment'. Op basis van de uitkomsten wordt de digitale self-assessmenttool geoptimaliseerd en eind 2020 kosteloos en op vrijwillige basis beschikbaar gesteld.

In onder meer de Verenigde Staten en Canada bestaat het al langer: advocaten die met behulp van een online-tool reflecteren op hun eigen handelen als professional. De positieve ervaringen vanuit de advocatuur daar heeft de NOvA doen besluiten deze vorm van zelfbeoordeling ook in Nederland te introduceren. De NOvA geeft hiermee invulling aan een integrale kwaliteitsbenadering.

VRIJWILLIG EN KOSTELOOS

Het self-assessment dient als extra stimulans om de kwaliteit en het imago van de advocatuur verder te bevorderen. Centraal staan het eigen inzicht en de zelfontplooiing van de advocaat. In de nieuwe beroepsopleiding is er veel aandacht voor ethiek en vaardigheden. Dit zal in de self-assessmenttool uitgebreid terugkomen. Ook zal aandacht worden besteed aan de interactie met en perceptie van de cliënt en het publiek. Gebruik van de self-assessmenttool is op vrijwillige basis en kosteloos.

KLANKBORDGROEP

De self-assessmenttool van de NOvA is momenteel in ontwikkeling. Een klankbordgroep van advocaten denkt mee over de nadere invulling ervan, evenals verschillende onderwijsexperts. Daarnaast zijn in de workshop self-assessment tijdens de landelijke ordendag op 5 september interessante inzichten en invalshoeken bij de lokale orden opgehaald. De verwachting is dat advocaten eind 2020 de self-assessmenttool kunnen gebruiken.

ONDERTUSSEN OP HET BINNENHOF

VOOR ADVOCATEN RELEVANTE HAAGSE DEBATTEN EN WETTEN

DEBATTEN

De Tweede Kamer debatteert in een Algemeen Overleg op 2 oktober over bestuurlijke boetes, bewijsrecht en rechtsbescherming in het bestuursrecht. Minister Dekker stuurde de Kamer hierover op 19 april een brief. Hierin ging de minister ook in op het verschil tussen het bewijsrecht in het bestuursrecht en in het strafrecht.
Minister Dekker heeft op 12 juli de voortgangsrapportage over zijn plannen voor de gefinancierde rechtsbijstand bekendgemaakt. Het is nog niet bekend wanneer de Tweede Kamer hierover zal debatteren. De verwachting is dat dit medio oktober zal zijn.

INBRENG

De Tweede Kamer levert op 3 oktober schriftelijke inbreng voor het wetsvoorstel Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging. Het wetsvoorstel biedt de grondslag om binnen het burgerlijk procesrecht te experimenteren met innovatieve vormen van rechtspleging en de daarmee samenhangende griffierechten en rechtsbijstand. Bij algemene maatregel van bestuur kan dan van veel procesrechtelijke wetgeving op het terrein van het burgerlijk recht worden afgeweken. Eveneens op 3 oktober is de inbreng van de Tweede Kamer met betrekking tot het wetsvoorstel inzake de uitvoering van kwaliteitstoetsen bij advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders.
Voor de advocatuur gaat het onder andere om het aanvullen van een wettelijke opdracht aan de Nederlandse orde van advocaten voor de uitvoering van deze kwaliteitstoetsen.

CONSULTATIES

Interessant voor advocaten vennootschapsrecht is het wetsvoorstel Wet aanpassing geschillenregeling en verduidelijking ontvankelijkheidseisen enquêteprocedure. Doel van het wetsvoorstel is om de geschillenregeling effectiever te maken en de voorwaarden voor de toegang tot de enquêteprocedure voor aandeelhouders en certificaathouders te verduidelijken. De internetconsultatie van dit wetsvoorstel loopt tot 22 november.

VERSCHONINGSRECHT

‘GEHEIMHOUDINGSPLICHT EN VERSCHONINGSRECHT DIENEN RECHTSSTATELIJK DOEL’

In een brief aan de Tweede Kamer heeft de NOvA de rechtsstatelijke urgentie van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van advocaten benadrukt.

In de praktijk blijken nog altijd onduidelijkheden en misvattingen te bestaan over de aard en omvang van het verschoningsrecht. Recente artikelen in de media over de (veronderstelde) reikwijdte van het verschoningsrecht geven dit eens te meer aan. Naar aanleiding van deze berichtgeving zijn hierover Kamervragen gesteld aan de ministers van Justitie en Veiligheid en voor Rechtsbescherming.

JUISTE UITGANGSPUNTEN

De NOvA hecht eraan dat het publieke debat over dit belangrijke onderwerp op basis van de juiste feitelijke en juridische uitgangspunten en argumenten wordt gevoerd. Kern van de op 3 september verstuurde Kamerbrief is dat het verschoningsrecht er niet is ten behoeve van de advocaat, maar ten behoeve van de rechtzoekende en van de maatschappij als geheel. Het verschoningsrecht is niet alleen onmisbaar voor de beroepsuitoefening van de advocaat, maar ook voor het functioneren van onze rechtsstaat. De stelling dat de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht ‘lastig’ zouden zijn voor de opsporing en dat dus tot

inperking ervan moet worden overgegaan, miskent dat belang.

MEER INFORMATIE

Download de brief van de NOvA aan de Tweede Kamer op advocatenorde.nl.

Alt Kam Boer advocaten

ALT KAM BOER is een toonaangevend nichekantoor op het gebied van civiele cassatie en litigation, gevestigd in het Statenkwartier van Den Haag

Wij zijn op zoek ter versterking van ons team naar:

EEN ERVAREN CASSATIEADVOCAAT (M/V) (ADVOCAAT-MEDEWERKER)

EEN BEGINNENDE CASSATIEADVOCAAT (M/V) (ADVOCAAT-MEDEWERKER)

EEN COMPAGNON MET EEN EIGEN CIVIELE PRAKTIJK (ZELFSTANDIG ONDERNEMER)

Wat we bieden
Voor alle functies geldt dat we een hecht team zijn waarin op hoog niveau wordt gewerkt met interessante zaken die er toe doen. We hechten daarnaast ook aan een goede work/life balance. Voor de cassatieadvocaten (medewerkers) geldt een marktconforme beloning op basis van een arbeidsovereenkomst en is parttime werken in beginsel bespreekbaar.

Voor nadere informatie bel of mail met:

mr. Jan Wouter Alt
alt@altkamboer.com
070 3589479
www.altkamboer.com

STV Mahieu
advocaten en mediators

Ons kantoor is commercieel gericht en laagdrempelig. Het is gevestigd in een representatief kantoorpand op een in alle opzichten uitstekende locatie in Den Haag.

Wij zijn op zoek naar een
Advocaat-Medewerker Arbeidsrecht/Contractenrecht

De sollicitatie kan tot **31 oktober 2019** worden gericht aan John Pelle (pelle@stvm-advocaten) of Paul Mahieu (mahieu@stvm-advocaten)

Monarch Tower
Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag

Postadres
Postbus 85715
2508 CK Den Haag

Telefoon
070 - 311 50 00

Telefax
070 - 352 06 69

E-mail
info@stvm-advocaten.nl

Website
www.stvm-advocaten.nl

Is uw oude verzekeringskantoor u ontgroeid?

Groeide uw verzekeringskantoor zo groot, dat goede service voor u verleden tijd is? Of wilt u uw polissen toetsen aan de eisen van de moderne tijd? Ron Borgdorff is meer dan 25 jaar het vertrouwde adres voor advocaten, notarissen en vrijgevestigde juristen. **Ouderwetse service, altijd bereikbaar en mét persoonlijke aandacht.**

RON BORGDORFF

VAN BOETZELAERLAAN 24H • 3828 NS HOOGLAND • TEL. 033-20 35 000 • INFO@RONBORGDORFF.NL • WWW.RONBORGDORFF.NL

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA: • BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID • CYBERRISKS- EN DATALEKKEN • ARBEIDSONGESCHIKTHEID • VERZUIM • INVENTARIS

→ www.boomjuridisch.nl/tekstuitgaven

Snel vertrouwd met nieuwe wetgeving met onze Tekstuitgaven

Direct overzicht van alle wijzigingen door:

- **markering van gewijzigde wetteksten**
- **margewoorden bij de artikel(led)en**
- **een beknopte inleiding waarin de belangrijkste veranderingen thematisch worden besproken**

prof. mr. G. de Groot en mr. P.E. Ernste
ISBN 9789462906891 I 3e druk I € 39,00

prof. mr. A.R. Houweling en mr. M.J.M.T. Keulaerds
ISBN 9789462906952 I 2e druk I € 9,90

Bestel vandaag nog uw exemplaar via www.boomjuridisch.nl

Boomjuridisch **www.boomjuridisch.nl**

INTERNATIONAAL

VAN ADVIESCOMMISSIE NAAR KLANKBORDGROEP BUITENLAND

Vanwege het beperkt aantal consultaties dat de NOvA aan de adviescommissie buitenland kon voorleggen, is de adviescommissie buitenland per 1 september omgevormd tot klankbordgroep buitenland.

De klankbordgroep is ingesteld om snel te kunnen schakelen bij internationale vraagstukken waarover de NOvA een positie wil innemen en waarvoor de expertise niet binnen het landelijk bureau of in CCBE-verband beschikbaar is.

SAMENSTELLING

De omvang van de klankbordgroep is gereduceerd ten opzichte van de voormalige adviescommissie.
In de klankbordgroep buitenland zijn vier leden uit de adviescommissie en twee nieuwe leden benoemd. De samenstelling is als volgt:

- Mr. T.P. Boer
- Mr. F.M.P. Brisdet
- Mr. G.C. Endedijk
- Mr. H.E. Urlus
- Mr. C. Van den Bruinhorst
- Mr. P. Zijp

VACATURE

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) telt zestien adviescommissies die advies aan de algemene raad uitbrengen over wetsvoorstellen die ter consultatie aan de NOvA worden voorgelegd.

DE NOVA ZOEKT ADVOCATEN VOOR DE ADVIESCOMMISSIE ARBEIDSRECHT

Lijkt het u leuk om naast uw advocatuurlijke werkzaamheden een bijdrage te leveren aan versterking van wetgevingskwaliteit en beleidsmatige en politieke ontwikkelingen op het gebied van het arbeidsrecht van dichtbij te volgen, dan wordt u van harte uitgenodigd uw interesse kenbaar te maken.
De werkwijze van de commissie wordt vastgesteld in overleg met de algemene raad. Ondersteuning vindt zo veel mogelijk plaats door het landelijk bureau van de NOvA. Gemiddeld wordt eenmaal per kwartaal vergaderd. Verder contact vindt zo veel mogelijk via e-mail plaats. Eén keer per jaar wordt de vergadering afgesloten met een informeel diner. Er staat geen vergoeding tegenover behalve vergoeding van de reiskosten.
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Roelien Huges via r.huges@advocatenorde.nl of (070) 335 35 77. Uw interesse kunt u uiterlijk 22 oktober 2019 kenbaar maken bij het secretariaat van de NOvA via secretariaat@advocatenorde.nl, onder vermelding van 'sollicitatie adviescommissie arbeidsrecht'.

NOVAGENDA

INNOVATIEPLATFORM: 10 OKTOBER, AMSTERDAM

Het negende NOvA Innovatieplatform 'Maak het verschil' staat in het teken van diversiteit in de advocatuur. Barbara Bos, trainer en jurist bij het College voor de Rechten van de Mens, trapt af met de *keynote speech* over 'unconscious bias'. Daarna volgen twee discussierondes waarin panelleden van binnen en buiten de advocatuur ingaan op prikkelende stellingen, in goede banen geleid door debatleider Femke Wolthuis. Draagt diversiteit bij aan het succes van de advocatuur? Praat mee op donderdagmiddag 10 oktober vanaf 16.00 uur in het Rosarium Amsterdam. Advocaten kunnen zich aanmelden via de uitnodigingsmail van de NOvA van 11 september.

GERBRANDYDEBAT: 6 NOVEMBER, DEN HAAG

Op woensdag 6 november vindt onder leiding van Ferry Mingelen het jaarlijkse Gerbrandydebat plaats in Den Haag. In sociëteit De Witte, pal naast de Tweede Kamer, zullen politici en advocaten weer de spreekwoordelijke degens met elkaar kruisen over actuele rechtsstatelijke onderwerpen. De aftrap van het debat is om 18.00 uur, met uiteraard de traditionele borrel na afloop. Advocaten ontvangen automatisch een uitnodigingsmail van de NOvA om het Gerbrandydebat bij te wonen.

TRANSFERS

WIE, WAT, WAAR?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenblad.nl.

NAAR ANDER KANTOOR

Algra, mr. M.A.: ING Groep N.V. te Amsterdam
Beer, mr. R. de: Hofhuis Alkema Groen te Amsterdam
Beijersbergen, mw. mr. M.E.M.: Van Hilten Advocaten & Mediators B.V. te 's-Gravenhage
Beker, mw. mr. M.E.G.W.: Van Benthem & Keulen B.V. te Utrecht
Berg, mw. mr. M.M. van den: L & A Advocaten te Amsterdam
Bijkerk, mw. mr. S.B.: BIJ Advocaten te IJsselstein ut
Boelhouwer, mr. F.R.: Van Gelderen Arbeidsrechtadvocaten te Utrecht
Boer, mw. mr. L.L. de: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Londen
Bouwman, mr. A.A.: Advocatenkantoor Seegers & Lebouille te Amsterdam
Broeren-Berns, mw. mr. J.T.H.: LXA N.V. te 's-Hertogenbosch
Buisman, mw. mr. C.M.: Bakker Schut & Van der Plas te Amsterdam
Campfort, mr. B.F.H.L. van: TRC advocaten te Veldhoven
Ciocianu, mw. mr. Z.E.: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam
Claessens, mw. mr. M.E.J.: HVG Law LLP te Amsterdam
Coninck, mw. mr. M.J. de: Wildenberg Advocaten te Nijmegen
Dasselaar, mr. T.R.: Van Doorne UK B.V. te Londen
Dekker, mw. mr. S.E.M.: Rutgers Posch Visée Endedijk te Amsterdam
Duivenboden, mr. R.H. van: HYS Legal te Utrecht
Eijk, mr. P.D. van der: Houthoff te Rotterdam
Elzerman, mw. mr. Ph.H.: Hallmans advocaten & mediators te Meppel
Emsbroek, mw. mr. A.G.: Cleerdin & Hamer te Amsterdam
Endeman, mr. B.: SAP Letselschade Advocaten te Amersfoort
Entjes, mw. mr. L.I.M.: Wolf.partners te Sittard
Fabius, mr. D.G.J.: VanEps Kunneman VanDoorne te Willemstad
Fimerius, mw. mr. M.M.: Maasdam Broers Fischer Advocaten te Rijswijk zh
Florijn, mw. mr. R.J.C.: Holla Advocaten te 's-Hertogenbosch
Gazan, mr. A.D.: Kellermann Advocatuur te Amsterdam
Geest, mw. mr. L. van: Köster Advocaten N.V. te Haarlem
Gelderen, mr. E.M. van: Hoyng Rokh Monégier LLP te Amsterdam
Gorissen, mw. mr. J.M.B.: Paulussen Advocaten N.V. te Maastricht
Haouli, mr. R.: UdinkSchepel Advocaten te 's-Gravenhage
Heuvel, mr. R.F. van den: VanEps Kunneman VanDoorne te Willemstad
Hoenselaar-Bots, mw. mr. L.C.G.: Weebers Vastgoed Advocaten N.V. te Eindhoven
Hoof, mw. mr. R. van: Ploum te Rotterdam
Huis in het Veld, mr. S.I.: NautaDutilh N.V. te Londen
Jong, mr. M.C. de: Greenpeace International te Amsterdam
Jong, mr. O.E. de: ICE Advocaten te 's-Gravenhage
Jonge, mw. mr. T.E. de: Loyens & Loeff N.V. te Rotterdam
Kaptein, mr. L.M.: Van Odijk Advocaten B.V. te Utrecht
Kleczewski, mw. mr. L.M.E.: Heuvelmans Advocaten te Venlo
Klinckhamers, mw. mr. J.W.: Van Bladel Advocaten te Utrecht
Knaap, mr. J.: Croon Davidovich te Amsterdam
Kocuroglu, mw. mr. M.: Advocaten Willemstraat te Eindhoven
Koot, mw. mr. E.J.: Victor Advocaten te Alkmaar
Leeuw, mr. J.C.L.M. de: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam
Lekkerkerker, mw. mr. S.A.M.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam
Lenferink, mr. B.L.J.: Paulussen Advocaten N.V. te Heerlen
Lierop, mw. mr. E.A.M. van: Taylor Wessing N.V. te Eindhoven
Maas, mw. mr. N.M.J. van der: Wolfs Advocaten te Maastricht
Mazel, mw. mr. J.E.: PHAROS Advocaten te Bussum
Meesters, mr. M.A.: Fiorens Arbeidsrecht & Organisatieadvies te Utrecht
Miedema, mr. M.R.: Windt Le Grand Leeuwenburgh te Rotterdam
Muetstege, mw. mr. L.M.: Taylor Wessing N.V. te Eindhoven
Nimwegen, mw. mr. A.P. van: NautaDutilh te New York
Odle, mr. A.R.T.: Dentons Europe LLP te Amsterdam
Oey, mw. mr. J.S.: Aantjes te 's-Gravenhage
Oldenburger, mr. M.A.: VanEps Kunneman VanDoorne te Willemstad
Ooijen, mr. J.J. van: Akzo Nobel NV te Amsterdam
Pelt, mw. mr. I.W.A.J. van: Bouwman Advocaten te Veghel
Penders, mr. J.M.: Brunet Advocaten te Nijmegen
Putten, mw. mr. C. van: ARCADIS Nederland B.V. te Arnhem
Rakt, mr. J.C.J. van de: AKD te Rotterdam
Ritsema van Eck, mw. mr. W.M.: Legaltree

'MEER COMPLEXE FAMILIERECHTZAKEN'

Advocaat en vFAS scheidingsmediator **Christiane Verfuurden** (38) is recentelijk overgestapt van Schakenraad Advocaten naar Boels Zanders Advocaten in Eindhoven en Maastricht. 'Ik hoop mij juridisch inhoudelijk verder te ontwikkelen. Ik heb zo'n twee jaar geleden de specialisatieopleiding erfrecht van de vFAS gedaan. Boels Zanders biedt de mogelijkheid mijn praktijk op dat vlak uit te breiden. Daarnaast hoop ik meer complexe familierechtzaken te doen. Boels Zanders is een groter kantoor met bijbehorende voordelen. Zaken als ICT, ondersteuning en kennismanagement zijn goed geregeld. Verder heb ik nu weer kantoorgenoten die zich ook bezighouden met personen- en familierecht en erfrecht. Dat heb ik gemist.'

te Leiden
Rozendal, mw. mr. T.L.: Windt Le Grand Leeuwenburgh te Rotterdam
Sassen, mw. mr. S.C.: Domstad Advocaten te Utrecht
Terpstra, mw. mr. H.E.: BASE Advocaten te Rotterdam
The, mw. mr. S.J.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam
Tilanus, mw. mr. NeXT advocaten te Tilburg
Willigenburg, mw. mr. S.A.: Loyens & Loeff (USA) B.V. te New York
Zandwijk, mw. mr. C.W. van: NautaDutilh N.V. te Londen
Advocaten (mw. mr. H. Celik te Maastricht)
Bulthuis Advocatuur (mw. mr. M.K. Bulthuis te Groningen)
Cognizant Technology Solutions Benelux B.V. (mw. mr. L. Amsterdam)
Lis'n familierecht & scheidingsmediation (mw. mr. E.L.H. Ketelings te Herten)
Manniesing Advocatuur (mr. A.K.S.R. Manniesing te

'ECHTE OPLOSSINGEN VOOR ECHTE PROBLEMEN'

Jan Veninga (32) is onlangs zijn eigen kantoor Veninga Advocatuur in Leeuwarden gestart. Daarvoor werkte hij bij FTW Advocaten in Koog aan de Zaan. 'Inmiddels woon ik ruim een jaar in Leeuwarden en in die periode pendelde ik op en neer naar Koog aan de Zaan. Een eigen kantoor heeft dan ook nogal een logistiek voordeel, maar belangrijker is dat daarmee een langgekoesterde wens gerealiseerd kon worden: het ondernemerschap. Ik heb een brede civiele praktijk met veel arbeidsrecht. Een interessant rechtsgebied, vanwege de continue beweging in de markt en in wetgeving. Verder hoop ik vooral door te gaan met waar ik me de afgelopen ruim zeven jaren voor heb ingespannen: echte oplossingen voor echte problemen. Als dat slaagt, ben ik een gelukkig man.'

Savelsbergh, mr. J.C.E.: Sense Advocaten te Eindhoven
Schoofs, mw. mr. G.J.E.: Boumans & Partners Advocaten te Beek lb
Schouten, mr. H.P.: JAW Advocaten te 's-Gravenhage
Shenbar, mw. mr. S.: HVG Law LLP te Amsterdam
Simonis, mr. C.W.: TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden
Smit, mw. mr. M.G.C.: Van Hilten Advocaten & Mediators B.V. te Amsterdam
Spoelstra, mr. R.: Keuning Advocaten te Leeuwarden
Steller, mr. E.M.: Meijers Canatan Advocaten te Amsterdam
Stenden, mr. B.M.C.: Dirkzwager legal & tax te Nijmegen
Strijen, mw. mr. J.A. van: Habraken Rutten Advocaten B.V. te Rotterdam
Tan, mw. mr. A.C.W.K.: De Brauw Blackstone Westbroek, Singapore Pte. Ltd te Singapore
C.S.: Van Wassenaer Wytema Letselschade-advocaten & Mediation te Haarlem
Veld, mw. mr. A.M.: Pieters Advocaten te Hoogeveen
Velthoven, mr. P.F.J. van: Van Doorne N.V. te Amsterdam
Verfuurden, mw. mr. C.: Boels Zanders Advocaten te Eindhoven
Vinne, mw. mr. J. van der: Marquant Advocaten te Hardenberg
Vletter, mr. W.S.: Greenberg Traurig, LLP te Amsterdam
Vorsselman, mr. H.: Kolder Vorsselman Advocaten te Groningen
Vukovic, mw. mr. M.: ISS Integrated Facility Services B.V. te De Meern
Weijtmans, mr. E.: HVG Law LLP te Amsterdam
Wel, mw. mr. W.F. van der: Leijnse Artz te Rotterdam
Wiewel, mr. J.P.: Wieringa Advocaten te Amsterdam
Willemsen, mr. G.: **Zeilmaker**, mw. mr. H.: Dirkzwager legal & tax te Arnhem
Zijl-van Hengel, mw. mr. D.M.A. van: Keistad Advocaten te Amersfoort
Zuurveld, mw. mr. S.: Advocatenkantoor Blenheim te Amsterdam

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

Advocatenkantoor F. Lavell (mr. F. Lavell te Almere)
Advocatenkantoor ZUIDD (mr. A.S. Avagyan te Amsterdam)
AJ | Legal (mr. A.J. Fioole te 's-Gravenhage)
Antea Nederland B.V. (mr. J. Ruyters te Oosterhout nb)
Apriori Advocaten (mr. A.D.F.V. Hein, mw. mr. L.M. van Rooij-Houweling en mw. mr. K. Verweij te 's-Gravenhage)
Aslan Advocatenkantoor (mr. K. Aslan te Hengelo ov)
Boumans Letselschade Faltas en mw. mr. L.N. Schallenberg te Amsterdam)
De Klerk advocatuur (mw. mr. S.Y. de Klerk te 's-Gravenhage)
ECP Nederland BV (mw. mr. R.J.H. van der Burgt te Rotterdam)
EM Advocatenkantoor (mw. mr. M.M. Komen te Amsterdam)
Garant Letselschade Advocatuur (mr. M. Schreijer te Groningen)
Genome Lawyers (mw. mr. H.M.J. Later-Nijland te Amsterdam)
Hertog Legal (mr. G. den Hertog te Amsterdam)
Höfelt Legal (mw. mr. M.C.J. Höfelt te Amsterdam)
ICE Advocaten (mr. J.J. Bussink en mr. O.E. de Jong te 's-Gravenhage)
InterXion Headquarters B.V. (mr. J.W.J. Dantuma te Hoofddorp)
ISS Integrated Facility Services B.V. (mw. mr. S.A. Vogel en mw. mr. M. Vukovic te De Meern)
IW Legal (mw. mr. I.D.A. Welles te Almere)
Nierman Advocatuur B.V. I First Legal (mr. A.H. Nierman te Rotterdam)
Puddu & Van Duyl advocaten (mw. mr. M.D.N. van Duyl te Sittard)
Recht in Balans (mw. mr. M. Veken te Rotterdam)
Rijkhoff De Heer Advocaten (mw. mr. R.G.M. Rijkhoff te Veenendaal)
Say legal (mw. mr. S. Arayess te Amsterdam)
Simmons & Simmons LLP (mw. mr. L. Durian te Madrid)
Slaughter and May Hong Kong (mw. mr. H.S. Chen te Hongkong)
Soemadipradja & Taher (S&T) (mr. O.J. Marseille te Jakarta)
Thijs Geerdink Advocatenkantoor Nijverdal B.V. (mw. mr. M.H. Hasselo te Nijverdal)
Van der Ree Legal (mr. F.W.J.M. van der Ree te Utrecht)
Van Leur Advocatuur & Mediation (mw.

mr. A.H. van Leur te Amstelveen)
Van Oostveen Familierecht (mr. W.F. van Oostveen te Deventer)
Veninga Advocatuur B.V. (mr. J. Veninga te Leeuwarden)
VvAA Schadeverzekeringen N.V. (mw. mr. L. Beij te Utrecht)

UIT DE PRAKTIJK

Alkemade, mw. mr. A.L.M., Rotterdam (01-09-2019)
Andel, mw. mr. B.P.R. van, Utrecht (01-09-2019)
Assink, mr. B.F., Amsterdam (01-09-2019)
Baetens, mr. R.P., Tilburg (01-09-2019)
Baljeu-Visser, mw. mr. A.M.H., Krimpen aan den IJssel (01-09-2019)
Baur, mw. mr. J.G.P., Amsterdam (30-08-2019)
Beerepoot, mw. mr. Y.S., Amsterdam (31-08-2019)
Boer, mw. mr. I. de, Enschede (01-09-2019)
Breeman, mr. J.A., Rotterdam (01-09-2019)
Bruijn, mw. mr. I.C. de, Amsterdam (31-08-2019)
Brzözek, mw. mr. M., Zoetermeer (01-09-2019)
Bulter, mr. B.P., Amsterdam (07-08-2019)
Charatjan, mw. mr. T., Amsterdam (30-08-2019)
Conradi, mw. mr. E., Arnhem (30-08-2019)
Davids, mr. S., Rotterdam (15-08-2019)
Duijker, mr. J., Amsterdam (01-09-2019)
Fischer-Braams, mw. mr. A.C.M., Rijswijk zh (01-09-2019)
Frederiks, mw. mr. C.M.H., Amsterdam (31-08-2019)
Gestel, mw. mr. S.C.L. van, Eindhoven (01-09-2019)
Have, mr. R.P. ten, Amsterdam (01-09-2019)
Heesch, mw. mr. X.P.A. van, Amsterdam (30-08-2019)
Heeswijk, mr. H.M.W. van, Amsterdam (01-09-2019)
Hermans, mr. R.M., Amsterdam (06-08-2019)
Holterman, mw. mr. J.R., Alkmaar (01-09-2019)
Hooft, mw. mr. S.K.M. van 't, Amsterdam (26-8-2019)
Huistra, mr. P., Groningen (01-09-2019)
Jong, mw. mr. I.C. de, Zoeterwoude (01-09-2019)
Kampschreur, mr. R.J.H., Leiden (12-08-2019)
Kin, mr. J.B.C., Amsterdam (29-08-2019)
Klomp-de Wijk, mw. mr. B., Nijmegen (02-09-2019)
Kremer-Volmbroek, mw. mr. A.J., Emmen (01-09-2019)
Langeveld, mr. J.C., Utrecht (01-09-2019)
Limberger, mw. mr. N.C., Amsterdam (01-09-2019)
Meerman, mr. J., Rotterdam (01-09-2019)
Meeuwsen, mr. L.S., 's-Gravenhage (24-08-2019)
Meijer, mw. mr. A.E., Rotterdam (01-09-2019)
Mijhad, mr. Y.A., Amsterdam (30-08-2019)
Palumbo, mr. T., Amsterdam (01-09-2019)
Pluijter, mr. Th., Smilde (01-09-2019)
Raaimakers, mw. mr. C.W.J., Tilburg (31-08-2019)
Rasnabe, mr. Y., Amsterdam (01-09-2019)
Roels, mw. mr. M., Tilburg (01-09-2019)
Schenck, mr. M.J., Amsterdam (31-08-2019)
Schepers, mr. J., Maastricht (01-09-2019)
Schots, mw. mr. N., Amsterdam (01-09-2019)
Schumacher, mw. mr. N.J., Amsterdam (01-09-2019)
Schutter, mr. J., Almere (01-09-2019)
Sindova, mw. mr. A., Amsterdam (02-09-2019)
Slijters, mw. mr. A.N., Amsterdam (15-08-2019)
Smit, mr. M.J., Enschede (14-08-2019)
Smit, mw. mr. M-L. de, Voorburg (30-08-2019)
Soliman, mr. M.R.S.S., Amsterdam (31-08-2019)
Soppe, mw. mr. L.M.B., Hardenberg (01-09-2019)
Spekhorst, mw. mr. M.A.A., Holten (01-09-2019)
Staden ten Brink, mr. R. van, Amsterdam (01-09-2019)
Steur, mr. P.M., Oegstgeest (02-09-2019)
Stoep, mw. mr. M.D.J.W. van der, Amsterdam (01-09-2019)
Straver, mw. mr. D.J.J., Rotterdam (31-08-2019)
Veen, mw. mr. E. van, 's-Gravenhage (16-08-2019)
Vierhout, mr. R., Nijkerk (30-08-2019)
Vincken, mr. T.A., Amsterdam (01-09-2019)
Visser 't Hooft, mr. W.M., Amsterdam (30-08-2019)
Vissers, mw. mr. C., Amsterdam (31-08-2019)
Vos, mr. J.C.G., Eindhoven (19-08-2019)
Waard, mr. T.W. de, Amsterdam (15-08-2019)
Wesselingh, mw. mr. M.E., Tilburg (29-08-2019)
Wijsman-van Veen, mw. mr. A., 's-Hertogenbosch (01-09-2019)
Wissels, mw. mr. R.B., Amsterdam (01-09-2019)
Zandvoort-Faneyte, mw. mr. S.E.C., Driebergen-Rijsenburg (19-08-2019)
Zuuren, mr. J.G.A. van, 's-Gravenhage (01-09-2019)

'SAMEN LUNCHEN, VEEL OVERLEG'

Denise van Zijl (49) stapte onlangs over van Allied Advocaten in Baarn naar Keistad Advocaten in Amersfoort. Ze werd twee jaar geleden beëdigd nadat ze negentien jaar werkzaam was als fiscalist. 'De beste beslissing ooit. Binnen Keistad Advocaten zal ik naast Lucas Kruiswijk de sectie ondernemingsrecht uitbreiden. Het grootste voordeel is de samenwerking van de advocaten binnen kantoor, de manier van werken en de sfeer die mij zeer aanspreekt. Samen lunchen, veel overleg. Verder is Amersfoort een zeer groeiende plaats waar steeds meer ondernemingen zich vestigen. Ik hoop mij te ontwikkelen in het procederen. Ik krijg hier de mogelijkheid om daar ervaring mee op te doen. Ik kan niet wachten.'

Tijd voor een nieuwe stap?

Advocaat medewerker Intellectueel Eigendom (soft IP)

Hogan Lovells

Voor onze snelgroeiende Amsterdamse IPMT praktijk zoeken wij een advocaat medewerker (soft IP)

De unit “Intellectual Property, Media & Technology” (IPMT) adviseert en procedeert op het gebied van het intellectueel eigendoms-, media- en reclamerecht. De soft IP praktijk richt zich in het bijzonder op het merkenrecht, auteursrecht, mediarecht en reclamerecht.

Ter versterking van het IPMT team zijn wij op zoek naar een gedreven advocaat-medewerker met circa 3 jaar ervaring in “soft IP”. We zoeken een ambitieuze, ondernemende teamspeler om samen de praktijk te voeren en deze verder uit te bouwen. Iemand die kansen ziet, proactief is en in oplossingen denkt. De kandidaat is iemand met een scherp analytisch vermogen, uitstekende sociale vaardigheden en commercieel gevoel. Initiatief en flexibiliteit behoren tot je kernkwaliteiten.

De unit is toonaangevend in Nederland en maakt onderdeel uit van Hogan Lovells’ internationale IPMT praktijk. We werken zowel in Nederland als internationaal persoonlijk en intensief samen in een informele sfeer.

Geïnteresseerd?
Neem contact op met Sanne Braam, Manager Human Resources, telefoonnummer 020-5533 669 of e-mail je CV en motivatiebrief naar amsterdam.recruitment@hoganlovells.com om direct te solliciteren.

www.hoganlovells.com

Juridisch Post Academisch Onderwijs

Het Nationale Privacycongres 2019

Op vrijdag 8 november 2019 zal de Universiteit Leiden de 11e editie (sinds 2009) van het Nationale Privacycongres organiseren. In het Mövenpick Hotel Amsterdam.

Doelgroep

Advocaten, bedrijfsjuristen, compliance officers en privacy officers, functionarissen gegevensbescherming, de rechterlijke macht.

Programma

09:00 uur:	Ontvangst en registratie	
09:30 uur:	Welkom en opening	*Mr. H. (Hester) de Vries*
09:40 uur:	Wat gebeurde er in 2019?	*Prof. dr.mr. G-J. (Gerrit-Jan) Zwenne*
10:30 uur:	Inzagerechten: de stand van zaken	*Mr. C. (Cathérine) Jakimowicz*
11:00 uur:	Pauze	
11:20 uur:	Vergeetrechten: de stand van zaken	*Prof. mr.dr. P. (Peter) Blok*
11:50 uur:	Wat staat er op de agenda in Brussel en Luxemburg?	*Mr. H. (Herke) Kranenborg*
12:35 uur:	Lunch	
13:35 uur:	Het activistenpanel	*Mr. O. (Ot) van Daalen*
14:50 uur:	Pauze	
15:10 uur:	AI en bescherming persoonsgegevens	*Prof. mr. L.(Lokke) Moerel*
15:50 uur:	De toezichthouder aan het woord	
17.30 uur:	Borrel	

Prijs

€ 695,= (vrij van btw) inclusief consumpties, borrel na afloop en digitaal cursusmateriaal.

15% korting VPR-A leden en VPR leden!

10% korting voor Leidse Alumni

Locatie

Mövenpick Hotel Amsterdam Piet Heinkade 11, 1019 BR Amsterdam

Universiteit Leiden
Juridisch Post Academisch Onderwijs

Juridisch PAO
Opleidingen | Cursussen
Symposia | Incompany
www.paoleiden.nl

Bij ons leer je de wereld kennen

VAN DE TUCHTRECHTER

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Han Jahae, Maurice Mooibroek en Robert Sanders.

VORDERING VOLDAAN, TOCH DERDENBESLAG

- Raad van discipline Den Haag 16 juli 2018, zaak nr. 17-810/DH/RO, ECLI:NL:TADRSGR:2018:175.
- Artikel 10a lid 1 sub d Advocatenwet.
- Controleren of een betaling inmiddels is verricht, is verplicht alvorens verdere stappen zoals derdenbeslag te ondernemen.

Mr. X heeft een echtpaar bijgestaan in een door klager tegen hen geëntameerde procedure. In die procedure is klager in het ongelijk gesteld en in de proceskosten veroordeeld. Mr. X heeft klager vervolgens verzocht om de proceskosten ad € 300 te voldoen op zijn derdengeldrekening. Aan dit verzoek voldeed klager. Mr. X heeft klager verschillende malen hierna opnieuw om betaling van de proceskosten verzocht en heeft mr. X het vonnis aan klager doen betekenen. Klager reageerde niet op deze verzoeken, noch op de betekening. Uiteindelijk is executoriaal derdenbeslag gelegd op (onder andere) verschillende rekeningen van klager. Hierna stelde klager dat het derdenbeslag ten onrechte was gelegd en dat mr. X en zijn cliënten voor de ontstane schade aansprakelijk waren. Mr. X heeft de beslagen diezelfde dag met spoed laten opheffen. Vervolgens heeft klager mr. X en zijn cliënten gedagvaard, doch de rechtbank wees zijn vorderingen af met veroordeling van klager in de proceskosten.
Klager maakt een tuchtprocedure tegen mr. X aanhangig. Klager verwijt mr. X onder meer dat hij executoriaal derdenbeslag liet leggen, terwijl klager op eerste verzoek de proceskosten reeds had voldaan, en dat hij de deurwaarder opdracht had gegeven tot opheffing van de gelegde beslagen, maar de belangenbehartiger van klager daarvan niet tegelijkertijd dan wel onmiddellijk daarna heeft verwittigd.
Deze verwijten acht de raad gegrond. Mr. X is naar het oordeel van de raad tekortgeschoten in de verplichting tot nauwgezetheid en zorgvuldigheid in financiële aangelegenheden. Mr. X had ervan op de hoogte kunnen en moeten zijn dat door mr. X reeds op eerste gelegenheid aan het verzoek tot betaling van de proceskostenveroordeling was voldaan. Dat hij deze betaling naar zijn zeggen niet heeft opgemerkt, komt naar het oordeel van de raad voor zijn rekening en risico. Er zijn immers diverse momenten geweest waarop mr. X had moeten controleren of de betaling door klager inmiddels was verricht, alvorens verdere stappen te ondernemen. Door zonder zich voorafgaand ervan te vergewissen dat het verschuldigde bedrag inderdaad nog niet was voldaan over te gaan tot een dubbel derdenbeslag, heeft mr. X naar het oordeel van de raad onzorgvuldig gehandeld. Het dubbele derdenbeslag als zodanig acht de raad bovendien disproportioneel ten opzichte van de hoogte van de vordering. Tevens is het naar het oordeel van de raad onzorgvuldig om de belangenbehartiger pas daags nadat voor opheffing van het beslag opdracht was gegeven, daarvan op de hoogte te brengen.
De raad ziet af een maatregel aan mr. X op te leggen, nu de door hem gemaakte fout eenvoudig had kunnen voorkomen als klager hem tijdig erop had gewezen dat en wanneer de betaling was verricht.

ONTIJDIG EN TE SNEL BESLAG

- Hof van discipline 12 oktober 2018, zaak nr. 180159, ECLI:NL:TAHVD:2018:197.
- Gedragsregels 19 (oud), 6 (nieuw), artikel 10a lid 1 onder d Advocatenwet.
- Geen redelijke termijn gegund om aan een arrest te voldoen door al na zes dagen beslag te (laten) leggen.
- Proceskostenveroordeling is forfaitair bedrag, afwijking is in beginsel mogelijk.

Klager en cliënte van mr. X zijn gescheiden en hebben geprocedeerd over de aanspraak op een deel van de pensioenrechten en de verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap. Die procedure heeft geleid tot een vonnis van een rechtbank, waarna mr. X beslag heeft laten leggen ten laste van klager. Hoger beroep tegen het vonnis van de rechtbank heeft geleid tot een arrest van het gerechtshof. Het gerechtshof heeft onder meer geoordeeld dat de wederpartij aanspraak kan maken op een deel van de door klager opgebouwde pensioenrechten. Het gerechtshof heeft klager onder meer opgedragen om binnen één maand na betekening van het arrest de pensioenverzekeraars te informeren over de aanspraken van de wederpartij en de

pensioenverzekeraars te verzoeken een berekening te maken op straffe van een dwangsom. Een en ander is tezamen met andere veroordelingen door het gerechtshof uitvoerbaar bij voorraad verklaard.
Mr. X heeft namens de wederpartij vanaf zes dagen na het arrest driemaal beslag laten leggen op pensioenuitkeringen van klager. Klager heeft tijdig de pensioenfondsen aangeschreven en vervolgens mr. X meermalen verzocht de beslagen op te heffen omdat nieuwe berekeningen van de pensioenfondsen ertoe leidden dat er onvoldoende grond was om de beslagen te handhaven, aldus klager. Mr. X heeft aan deze verzoeken tot opheffing geen gevolg gegeven. Klager heeft hierover een klacht ingediend.
De raad overweegt dat hij niet kan vaststellen of de beslagen ten onrechte zijn gelegd. Partijen hebben veelvuldig gediscussieerd over de hoogte van de vorderingen over en weer en het is, volgens de raad, aan de civiele rechter om daar een oordeel over te geven. In zoverre heeft de raad de klacht ongegrond verklaard. De raad heeft verder overwogen dat mr. X klager geen redelijke termijn heeft gegund om aan het arrest te voldoen door al na zes dagen beslag te (laten) leggen. Het beslag is te snel gelegd en daarmee dus ontijdig, gezien in samenhang met de reeds liggende beslagen uit de procedure in eerste aanleg. Het beslag heeft daardoor een escalerende werking gehad.
De klacht is in zoverre gegrond, aldus de raad, en heeft mr. X gewaarschuwd en in de kosten veroordeeld.
Mr. X gaat hiertegen in beroep en voert aan dat klager niet voornemens was om betalingen te verrichten. Aldus is volgens mr. X een ingebrekestelling of een betalingsverzoek niet nodig en kon tot beslaglegging worden overgegaan. Klager betwist dat hij niet vrijwillig aan het arrest van het hof zou voldoen. Het hof acht het beroep van mr. X ongegrond. Hiertoe overweegt het dat gedragsregel 19 (oud) in beginsel dient te worden nageleefd, doch dat in uitzonderlijke gevallen afwijking mogelijk is en de advocaat niet tuchtrechtelijk verwijtbaar handelt indien hij zonder kennisgeving en zonder het geven van een redelijke termijn overgaat tot het nemen van executiemaatregelen. Dat zal onder meer het geval zijn wanneer van de advocaat in redelijkheid niet kan worden verwacht dat hij de belangen van zijn cliënt op het spel zet door de kennisgeving te doen en de wederpartij een termijn voor beraad te geven met het risico dat daardoor verhaalsmogelijkheden verdwijnen, terwijl bovendien evident is dat de wederpartij niet vrijwillig zal voldoen aan het vonnis (zie ECLI:NL:TAHVD:2018:20). Het hof is van oordeel dat zich in deze zaak een dergelijke uitzonderingssituatie niet voordoet. Anders dan mr. X heeft aangevoerd, kan uit de door haar bedoelde brief niet worden afgeleid dat het zonneklaar is dat klager niet vrijwillig aan zijn verplichtingen uit het arrest zal voldoen. Het enkele feit dat klager in die brief aanspraak maakt op een concreet bedrag waartoe de wederpartij door het hof is veroordeeld, rechtvaardigt niet die gevolgtrekking. Er was voor haar cliënte een groot belang om beslag te leggen omdat haar inkomen afhankelijk was van het pensioen van klager. Mr. X heeft echter niet, althans onvoldoende aannemelijk gemaakt dat op het moment van de beslaglegging duidelijk was dat de cliënte van mr. X aanspraak op betaling had. Evenmin is gebleken dat de belangen van haar cliënte dermate groot en nijpend waren of dat verhaalsmogelijkheden in het geding waren dat een redelijke termijn niet kon worden afgewacht. Overigens is onweersproken dat klager informatie heeft opgevraagd aan de pensioenfondsen en aldus wel uitvoering heeft gegeven aan het arrest. Het hof bekrachtigt het oordeel van de raad. Ook het hof acht de maatregel van waarschuwing passend en geboden.
Ten aanzien van de hoogte van de proceskostenveroordelingen overweegt het hof dat het bedrag van € 1.000 wel een deel, maar (bij lange na) niet de volledige kosten van een tuchtprocedure dekt. Het hof hanteert dit bedrag als forfaitair bedrag, te vergelijken met het (civiele) liquidatietarief rechtbanken en hoven. Afwijking van dit tarief is in beginsel mogelijk, op grond van de eisen van proportionaliteit, de ernst van de gedraging, eventuele recidive en de draagklacht van verweerder. Het is daarbij aan de verweerder om de gronden voor de matiging op te geven. De door mr. X gestelde omstandigheid dat in de door haar behandelde zaak haar bruto-uurloon tegenvalt, is volgens het hof onvoldoende grond voor afwijking.

The NEXT step

Trivium zet koers naar de toekomst

07 • 11 • 2019
SAVE THE DATE

Zo nu en dan is ondernemen een reis op een rimpelloze zee. Veel vaker is ondernemen een ongewis avontuur dat stuurmanskunst vereist. De kunst om te anticiperen op een veranderende markt. Laveren met beheersing, ook bij windkracht 10. In de voorbije twee decennia heeft Trivium alle zeilen bijgezet om het advocatenkantoor van dienst te zijn met slimme software.

Dat heeft ons een voortreffelijke reputatie opgeleverd bij ruim 250 kantoren en meer dan 2500 enthousiaste gebruikers. Onze missie is helder: nog meer en nóg gelukkigere afnemers. De tijd is aangebroken om onze doelen scherp te stellen. Ook benieuwd hoe Trivium koers zet naar een veelbelovende toekomst? Houd donderdag 7 november in de gaten en check alvast ons logboek op: **www.uwdigitalehart.nl**

NEXTmatters | FORTUNA®

www.trivium.nl

trivium software bv | TRIVIUM SOFTWARE IS ONDERDEEL VAN LEXXYN GROEP

PO Online

Online nascholing
voor advocaten

Slim met uw tijd omgaan?

Online nascholen met PO-Online

- ✓ Onbeperkt PO-punten halen
- ✓ Meer dan 260 onderwerpen
- ✓ Altijd en overal toegang tot relevante informatie
- ✓ Vooraanstaande docenten
- ✓ Vakinhoudelijk en actueel

Doe nu een gratis cursus:

www.po-online.nl/advocaat-proef

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN